

0770/772

11291 | 8

Celje - skladišče

D-Per

539/1972

1119720770,1

COBISS 0

OSREDNJA KNJ.: CELJE

SREČNO

GLASILO ZASAVSKIH PREMGOVNIKOV TRBOVLJE	LETO VIII. FEBRUAR 1972	ŠTEV. 1
--	------------------------------------	----------------

Poslovanje ZPT v letu 1971

(Izvlaček iz poslovnega poročila)

SPLOŠNO

Organizacija zasavskih premogovnikov se med letom ni menjala. Statut podjetja je bil med letom dopolnjen, v letu 1972 pa bomo morali pristopiti k vskladitvi statutarnih določil z XXI. in XXII. ustavnim amandmajem. Osrednji delavski svet, ki je bil izvoljen na volitvah dne 23. 4. 1970 za dveletno mandatno dobo, je imel v tem letu 13 zasedanj. Štel je 49 članov. Udeležba na zasedanjih je bila 62,2%. V primerjavi z letom 1970 se je udeležba na zasedanjih ODS nekoliko poslabšala. Stalnih komisij ODS ni imel, pač pa je imenoval občasne komisije za opravilo določenih poslov: razpisne komisije za vodilna delovna mesta, komisija za pripravo smernic za urejanje problematike nagrajevanja. Na svojih zasedanjih je razpravljal in sklepal ODS o zadevah, ki mu jih nalaga statut podjetja in drugi notranji pravilniki.

Osrednji delavski svet ima 8 odborov, ki zamenjujejo prejšnji upravni odbor in razne komisije. Ti odbori štejejo skupno 61 članov.

V letu 1971 so imeli 41 sej, povprečna udeležba je bila 83,8%. Ti odbori niso imeli rednih komisij, pač pa so imenovali občasne komisije za izvedbo določenih nalog, n. pr. za inventuro, revalorizacijo osnovnih sredstev, primopredajo poslov itd. Tudi ti odbori so razpravljali in sklepali o zadevah, ki jim jih nalaga statut in drugi pravilniki podjetja. Notranja arbitraža ni imela nobene seje, ker ni bilo takšnih sporov med delovnimi enotami, ki bi zahtevali odločanje te komisije, oziroma odbora.

Pri delovnih enotah deluje 8 delavskih svetov, kolikor jih predvideva statut podjetja. Poleg tega pa obstoja pri RŠC še šolski svet. Vsi delavski sveti in šolski svet RŠC štejejo skupno 186 članov. Število sej je bilo 51, povprečna udeležba 67,5%.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da je večina delavskih svetov delovna normalno.

Po določitih statuta podjetja so izvolili delavski sveti enot določeno število stalnih komisij za različna področna dela. Vseh teh ko-

misij je bilo 26 s skupno 139 člani, imele pa so 177 sej.

Udeležba na sejah je bila zelo dobra od 70 — 100%.

Z najrazličnejšimi problemi podjetja so bili člani delovne skupnosti seznanjeni na zborih delavcev po posameznih delovnih enotah in v delovnih skupinah. Med letom je bilo 40 zborov delovnih enot in 73 sestankov delovnih skupin. Udeležba je znašala na vseh navedenih zborih in sestankih 14.774.

Iz podatkov, ki smo jih posredovali o delu samoupravnih organov, lahko povzamemo, da je sedanja organizacija organov upravljanja ustrezna. Morda bo treba organizacijo samoupravnih organov v skladu s sprejetimi ustavnimi dopolnili nekoliko spremeniti, kar bo storjeno v primeru potrebe pri sprejemanju dopolnitev statuta podjetja. Pač pa je treba pripraviti do intenzivnejšega delovanja nekatero manj delavne delavske svete in komisije, predvsem pa intenzivirati dejavnost delovnih skupin v posameznih delovnih enotah.

Splošni sektor skrbi poleg splošne administracije za vodstvo in organe podjetja, še za administrativno poslovanje osrednjih samoupravnih organov. Poleg tega ima na skrbi arhiv, strokovno knjižnico in informativno službo. Člani delovne skupnosti so obveščeni o vseh važnejših dogajanjih in poslovnih odločitvah v podjetju potom glasila SREČNO in Biltena. V letu 1971 je izšlo 6 številčk glasila SREČNO, v skupni nakladi 18.000 izvodov. Posamezne številke so imele od 36 do 44 strani. V obračunskem letu smo izdali 25 številčk Biltena, na skupno 131 tipkanih straneh v 17.300 izvodih. Poleg tega pa je objavljala lokalna radijska postaja Trbovlje na podlagi za to sklenjene pogodbe preko vsega leta razne novice, obvestila, informacije, razpise, reklamo in čestitke za naše po-

*Najboljše čestitke in želje
vsem zaposlenim ženam
v Zasavskih premogovnikih,
ob dnevu žena -
8. marcu!*

djetje. Tudi RSC izdaja ciklostirano glasilo Mladi rudar. V letu 1971 so izšle 4 številke, v skupni nakladi 1.050 izvodov, na skupno 96 straneh. RSC je izdal tudi poseben propagandni prospekt v nakladi 2500 izvodov. Kot se iz povedanega vidi, so bili člani delovne skupnosti o vseh dogajanjih v podjetju obveščeni na razne načine, tako, da je bil delovni kolektiv z vsemi važnejšimi dogodki in ukrepi sproti seznanjen.

Koncem leta je bilo zaposlenih skupno 4.501 delavcev, kar je za 107 manj, kot je znašalo število zaposlenih koncem leta 1970. Na novo je bilo sprejetih v delovno razmerje 481 oseb, odšlo pa je 588. Isto kot za leto 1970 moramo tudi za leto 1971 ugotoviti, da pri odhodu iz podjetja prednjačijo samovoljna prenehanja, ki jih je bilo 150. Upokojenih je bilo 110, spoznamo je pa prenehalo delovno razmerje 101. delavcu. Tempo zniževanja staleža zaposlenih je isti, ki ga opažamo že nekaj let.

Za I. letnik industrijsko-rudarske šole je bilo razpisanih 100 učnih mest rudarske stroke. Zaradi izredno močne propagande v naši republici, SR Hrvatski in BiH se je prijavilo 220 učencev. Zdravniškega pregleda pa se je udeležilo le 90 prijaviteljev, od tega je bilo zdravstveno nesposobnih 35, do konca decembra pa je zapustilo nadaljnjih 13 učencev, tako, da jih je bilo koncem leta v I. letniku le 42. Na koncu leta je bilo na šolanju skupno 98 rudarskih vajencev in 44 vajencev drugih strok.

V letu 1971 je bilo starostno in invalidsko upokojenih 110 delavcev. Iz sredstev socialnega zavarovanja je bilo izplačano invalidom 1.679.000 din nadomestil, kar je za 68 % več kot leto popreje. Iz sredstev podjetja pa je bilo izdano v to svrhu nadaljnjih 76.000 din. Na preventiv-

nem zdravljenju je bilo skupno 127 članov kolektiva, za kar je bilo odobreno 180.000 din. Poleg tega pa smo prispevali še 22.000 din za preventivno zdravljenje otrok. Po načrtu smo predvideli sprejem 5 pripravnikov, dejansko pa se jih je zaposlilo 8, torej je stanje nekoliko boljše, kot je bilo leta 1970.

Za individualno stanovanjsko izgradnjo je bilo odobreno iz sredstev sklada skupne porabe 978.000 din posojil. V samskih domovih posedujemo 446 ležišč, stanje se napram letu 1970 ni spremenilo. Avtobusne prevozne linije imamo organizirane na 12. relacijah, vseh članov kolektiva, ki se vozijo na in z dela je 1.170.

V upravljanju imamo nekaj čez 1.058 ha zemljišč in površin, napram letu 1970 je malenkostno znižanje. Plazovje, ki se je pojavilo v letu 1969, sedaj miruje, v letu 1971 nismo zabeležili nobenih primerkov.

Pravni sektor je bil zaposlen s sodelovanjem pri sestavi oziroma spremembah raznih pravilnikov, kupo-prodajnih pogodb in slično. Število tožb iz naslova neimovinskih škod se ni zmanjšalo, nastopajo tudi spori iz stanovanjskih razmerij. Pravni sektor vodi tudi premoženjsko zavarovanje, dočim obravnava posle v zvezi z mandatnimi tožbami nerednih plačnikom finančni sektor že od leta 1969.

Revizijska služba je bila zaposlena na kontroli raznih izplačilnih dokumentov, izvajala je kontrolo obračunavanja OD in s tem v zvezi izvajanje pravilnika o delitvi OD. V tem oddelku obračunavajo tudi prometni davek, izvajajo kontrolo nad poslovanjem počitniških domov in vodijo posle v zvezi z inventurami materialnih vrednosti. V letu 1971 so samoupravni organi imenovali permanentne inventurne komisije, ki izvajajo popise zalog

in ugotavljajo razlike od dejanskega stanja skozi vse leto. Z uvedbo tekoče inventure smo delo na zaključnih letnih knjigovodskih poslih precej skrajšali.

Plansko-analitska služba vodi statistične podatke vseh dejavnosti, sestavlja finančne načrte za vse delovne enote ter posreduje raznim zveznim in republiškim organom statistične podatke. Oddelek zasleduje dnevne stroške proizvodnje premoga, jih analizira ter sestavlja na tej osnovi začasne 10 dnevne in mesečne obračune lastne cene. V tem oddelku je tudi poseben referat za nagrajevanje, ki spremlja in analizira gibanje OD, nadurnega in nedeljskega dela ter izplačil za pogodbeno dela. V letu 1971 je plansko-analitski oddelek aktivno sodeloval pri sestavi samoupravnega sporazuma.

Zasavski premogovniki ugotavljajo in razdeljujejo celotni dohodek v 7. posebnih knjigovodstvih. V okviru knjigovodstva Gramata smo imeli poseben obračun za toplano Trbovlje, katerega pa smo z ozirom na povečanje te dejavnosti osamosvojili, oziroma vpeljali za obračun toplarne samostojno knjigovodstvo.

OSNOVNA DEJAVNOST

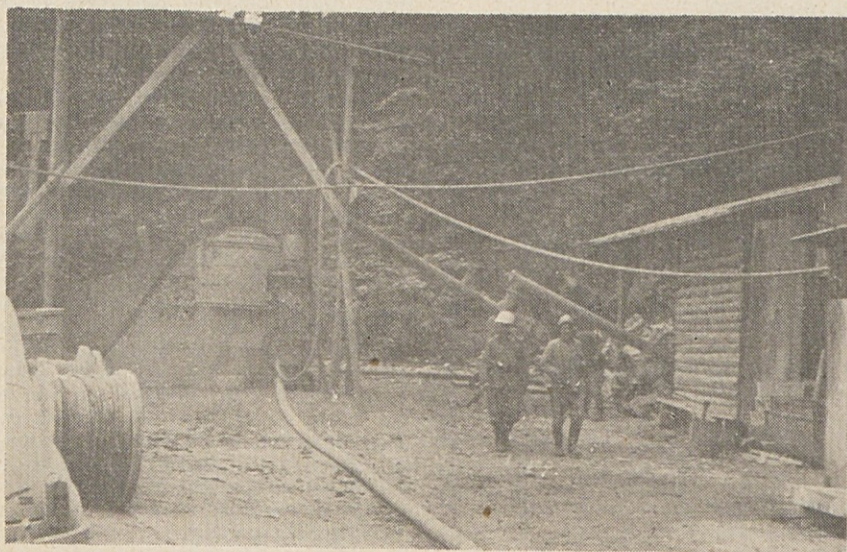
Za leto 1971 načrtovana proizvodnja premoga 1.735.000 ton, je bila prekoračena. Znašala je 1.830.000 ton oziroma 5 % nad načrtovano. Od proizvodnje dosežene v letu 1970, pa je bila višja za 50.000 ton. Indeks doseganja 105, proizvodnja leta 1970 pa 103. Povprečna dnevna proizvodnja se je zvišala od 6.040 na 6.436 ton, to je za 7 %. Poleg dosežene proizvodnje smo prodali iz deponije še 19.398 ton, tako znaša skupna prodaja 1.849.398 ton. Stanje zalog koncem leta znaša še 10.635 ton v prahu. Produktivnost dela se je povečala na vseh rudnikih, končne storitve pa so se v povprečju za ZPT gibale takole:

	1970	1971	%
jamska, ton/del.	3,29	3,61	110
obratna, ton/del.	2,76	3,03	110
rudniška, ton/del.	2,33	2,54	109

Gospodarjenje z jeklenim podporjem se je zelo izboljšalo, saj izkazujemo v primerjavi z letom 1970 veliko manjše izgube in odpise.

Poraba jamskega lesa na proizvedeno tono je ostala ista, in sicer 10 m³/3000 ton, dočim je poraba razstreliva padla od 157 na 156/gr/ton. Tudi poraba električne energije je nižja, padec od 26 na 22 kWh/tono, torej znižanje za 15 %.

Na separaciji Trbovlje je kalorična vrednost kosovca, zdroba, prahu in kotlovca padla, povečala

Del gradbišča OSRD na Pleskem, pri izvajanju del za cementarno
Foto: inž. Bregant Tone

pa se je za asortimane kocke, oreh in grah. Rudnik Zagorje izkazuje nižjo kalorično vrednost za kos in kocke, za druge asortimente se je izboljšalo, dočim je ostala pri prahu približno ista.

Skupno število nezgod je znašalo 957, kar je za 4 % manj kot je bilo leta 1970. To znižanje nezgod je le navidezno, saj je znašalo število izvršenih delavnikov za 6 % manj kot leta 1970.

Investicijska dela smo opravljali v okviru odobrenega načrta. Dela smo financirali v glavnem iz lastne amortizacije, delno iz odobrenih investicijskih kreditov (po

sanacijskem programu, za kotlarno in kamnolom Trbovlje). Za nove investicije smo porabili skupno 21,4 milijona din, od tega smo plačali iz amortizacije 25,2 milijona, iz posojil 3,7 milijona, dobaviteljem in izvajalcem smo dolgovali koncem leta 2,5 milijona din. To obveznost smo med tem že pokrili v glavnem iz amortizacije.

Na vse treh rudnikih so se povečali proizvodni stroški. Porast je pripisati v glavnem povečanim nabavnim cenam materiala, višji amortizaciji in povečanim osebnim dohodkom. Po posameznih rudnikih smo zabeležili naslednjo lastno ceno v din/tono:

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje
jama	82,53	58,28	117,97
skupni prevoz	8,03	3,72	—
separacija	13,37	1,42	11,48
jalovišče	1,30	0,54	1,88
drobljenje	0,06	2,23	—
nakladanje in transport	0,48	1,21	—
upravno prodajna režija	3,69	3,70	3,70
LASTNA CENA	109,46	71,10	135,03

Povprečna lastna cena na vseh rudnikih znaša 102,44 din/tono.

Vsem trem rudnikom je dosežena prodajna cena zadoščala za kritje vseh proizvodnih stroškov:

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	ZPT
prodajna cena	114,34	75,87	135,11	105,97
lastna cena	109,46	71,10	135,03	102,44
razlika	4,88	4,77	0,08	3,53
razlika v letu 1970	3,93	3,44	—6,45	0,86

V primerjavi z letom 1970 izkazujejo vsi trije rudniki pri proizvodnji premoga ugodnejši finančni rezultat.

Tekom leta so bile precejšnje težave z nabavo materiala za reprodukcijo. Stanje se je napram letu 1970 poslabšalo. Cene so se zvišale predvsem za tiste materiale, ki jih trošimo v večjih količinah: železo, odlitki, razstrelivo, vžigala, goriva, maziva, trsje, gradbeni material. Tudi dobavnih rokov se dobavitelji niso vedno držali. Tržišče črne metalurgije je bilo preko celega leta slabo založeno. Isti primer je pri kovinsko-predelovalni industriji, kjer je primanjkovalo zlasti tračnikov in nekaterih vrst ležajev, ki jih domača industrija ne izdeluje. Primanjkovalo je tudi raznih kablov, predvsem jamskih. Nekatere specialne vrste smo morali uvoziti. Jamskega lesa je vedno manj, ker ga dobavitelji presortirajo zaradi nizkih cen v druge vrste. Precej lesa gre tudi za izvoz, ki je postal po devalvaciji dinarja za tiste, ki ga izvažajo, še bolj privlačen. Za uvoz je ostal isti režim kot prejšnja leta. Dobavni roki so pa vedno daljši, nabavna vrednost se je zaradi spremembe valut precej povečala. Vrednost materiala na zalogi se je povečala, saj znaša skoraj 4-mesečno nabavo. Enako kot v letu 1970 so prevladovala na tržišču zelo ugodne razmere za prodajo

premoga. Za nabavo našega premoga je interes kupcev zelo narasel, razlog je sicer zaradi blage a zapoznele zime, povečanih potreb kupcev in pa tudi zaradi zmanjšanja ter opuščanja proizvodnje v nekaterih manjših rudnikih v Sloveniji. Kljub povečani proizvodnji vsem željam kupcev nismo mogli ustreči. Od celotne prodaje odpade na dobave elektrogospodarstvu 970.500 ton, kar je več kot 52 %, vseh prodanih količin. Cene so bile od 1. 1. do 24. 11. 1971 iste, od 25. 11. dalje smo jih lahko povečali za 20 % na podlagi dovoljenja Zveznega zavoda za cene. Izvoz se je skoraj v celoti ustavil, skupno smo izvozili samo 1.640 ton v vrednosti 20.112,70 \$.

DRUGE DEJAVNOSTI

OSRD je izvajal v letu 1971 rudarska gradbena dela na 13 gradbiščih, od tega so bila 4 v inozemstvu. Poslovno leto je zaključil sicer uspešno, vendar izkazuje na tuzemskih gradbiščih izgubo v višini 1,1 milijona din. To izgubo je v celoti pokrnil z neto deviznim prilivom od izvajanih del v inozemskih gradbiščih, priliv je znašal 3 milijone din. V končnem rezultatu izkazuje OSRD pozitiven ostanek dohodka v višini 1.928.964,60 din.

Obrat za proizvodnjo gradbene materiala izkazuje negativni fi-

nančni rezultat pri betonarnah Trbovlje in Hrastnik ter pri gradbeni skupini Trbovlje. Druge delovne enote so pozitivne, skupni ostanek dohodka znaša 370.296,18 din. V knjigovodstvu Gramata smo vodili tudi finančno poslovanje toplarne Trbovlje, ki pa je zaključila poslovno leto z izgubo v znesku 172.275,63 din. Ker je bil ta obračun v sestavi knjigovodstva Gramata, se nam v končni vsoti znižajo ostanek dohodka za sklade na 198.020,55 din. Glede na razširitev toplarne Trbovlje smo vpeljali za to dejavnost s 1. 1. 1972 posebno samostojno knjigovodstvo.

Avtopark je v primerjavi z letom 1970 poslovanje precej razširil. Povečanje vsega poslovanja in tudi spremenjene prodajne cene prevoznih storitev je imelo za posledico povečanje dobička v primerjavi s preteklim letom; le-ta znaša 333.849,70 din.

Druge neproizvodne dejavnosti so zaključile poslovno leto takole:

Rudarski šolski center je s proizvodnjo premoga, izvršenimi storitvami drugim delovnim enotam in dotacijo republ. izobraževalne skupnosti dosegel tolikšen celotni dohodek, da je pokrnil vse stroške, vključno OD s prispevki. V tem obračunu ne izkazujemo ne dobička in ne izgube.

Vse tri menze so zaključile leto uspešno obseg poslovanja oziroma število izdanih obrokov se je v Hrastniku in Trbovljah povečalo, dočim je v Zagorju nižje. Končni pozitivni rezultat znaša pri vseh treh menzah 62.538,88 din.

Tudi počitniški domovi so bili razen Partizanskega vrha v poslovanju uspešni. Presežek dohodkov nad izdatki znaša 100.498,40 din, od tega odpade največji znesek na Rab. K temu uspehu je pripomoglo predvsem to, da se je število izdanih obrokov precej povečalo (turisti iz ČSSR).

DOSEGANJE IN DELITEV DOHODKA

Tudi v letu 1971 smo ugotavljali in delili dohodke v 7 samostojnih knjigovodstvih. Po obračunu leta 1970 smo dosegli ostanek dohodka za sklade skupno 6.574,1 tisoč din, v tem znesku je tudi prispevek za družbene službe, ki je znašal 1.150.600 din. Po zaključnem računu za leto 1971 je pa ostanek dohodka po posameznih dejavnostih naslednji:

	v 000 din	
	1970	1971
Osnovna dejavnost	4.228,2	6.776,6
OSRD	1.950,5	1.929,0
Gramat s toplarno	368,9	198,0
Avtopark	45,1	333,9
Menze	27,9	62,5
Počitniški domovi	—46,6	100,5
Skupaj	6.574,1	9.400,5

Tudi v tem letu smo odvajali prispevek za družbene službe občin, predvsem za šolstvo, in sicer v višini 1% od bruto OD. Za vse dejavnosti smo obračunali in odvedli skupno 1.193.930,30 din. Tudi po odbitku omenjene obveznosti nam ostane za razdelitev na sklade nekaj več kot leta 1970.

Finančni načrt smo sestavili le za proizvodne dejavnosti. Celotni dohodek je bil v vseh dejavnostih prekoračen, dosegli pa nismo načrtovanega ostanka dohodka za sklade. Finančni načrt smo dosegli z naslednjimi indeksnimi številkami:

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	Skupaj
Celotni dohodek	99,9	103,4	102,1	101,7
Materialni stroški	100,8	90,9	110,2	100,9
Dohodek	99,4	112,4	97,0	102,2
Pogodbene in zak. obvezn.	108,6	108,3	100,8	105,8
Dohodek za razdelitev	98,3	112,8	96,5	101,8
Bruto OD	109,7	108,6	100,7	106,2
Bruto skladi	41,2	213,3	29,7	59,6

Gornji indeksi se nanašajo le na osnovno dejavnost, druge proizvod-

ne delovne enote pa izkazujejo naslednjo izpolnitev finančnega načrta:

	OSRD	Gramat	Avtopark	ZPT
Celotni dohodek	103,3	105,0	131,5	102,6
Materialni stroški	106,1	125,3	119,5	103,1
Dohodek	101,8	83,9	154,2	102,2
Obvezn. iz dohodka	57,4	51,0	122,1	96,9
Dohodek za razdelitev	110,0	90,6	159,1	102,9
Bruto OD	139,9	96,0	132,5	109,1
Bruto skladi	43,9	67,2	2829,2	56,6

Delitev dohodka v %:

	Načrtovano OD skladi		Doseženo OD skladi	
Hrastnik	83,4	16,6	93,0	7,0
Trbovlje	96,0	4,0	92,4	7,6
Zagorje	94,0	6,0	98,2	1,8
Skupaj	90,6	9,4	94,5	5,5
OSRD	68,8	31,2	87,6	12,4
Gramat	81,3	18,7	86,2	13,8
Avtopark	99,0	1,0	82,4	17,6
ZPT	88,3	11,7	93,5	6,5

Kljub temu, da je v ostanku dohodka za sklade upoštevan tudi prispevek za družbene službe, načrtovanega zneska za sklade, razen pri avtoparku nismo dosegli. Materialni stroški so narasli več, kot celotni dohodek in tudi obračunani in izplačani OD s prispevki so bili višji, izraženo v indeksu, kot pa indeks doseženega dohodka za razdelitev. V vseh dejavnostih ZPT znaša doseganje in delitev celotnega dohodka po zaključnem računu za leto 1971:

indeks 1971/70

Celotni dohodek	277.151.710,93	123
Materialni stroški	113.657.564,13	123
Dohodek	163.494.146,80	123
Pogodbene in zakonske obv.	16.775.462,30	102
Dohodek na razdelitev	146.718.684,50	125
Bruto OD	137.318.167,03	124
Bruto skladi	9.400.517,47	143
Delitev dohodka v %:		
Bruto OD	93,6	
Bruto skladi	6,4	

Iz dohodka moramo najpreje pokriti z zakonom določene obveznosti. Tu gre predvsem za rezervni sklad delovne organizacije. Višino rezervnega sklada in način formiranja je predpisan s statutom podjetja in sicer naj bi znašal polovico povprečnega mesečnega bruto OD preteklega leta. Ker bi pa na tej osnovi morali vnesti v rezervni sklad 1,7 milijona din, smo osrednjemu delavskemu svetu predlagali, naj gre za leto 1971 v rezervni sklad podjetja 6% doseženega ostotka dohodka. V skupni rezervni sklad se plačujejo od 1. 1. 1971 dalje ne več prispevki, temveč posojila v višini 5% od zneska ostanka

dohodka od tega prejme republiški rezervni sklad 3% in občinski rezervni sklad 2%. V našem primeru znaša ta obveznost 470.025,85 din. To posojilo se daje iz poslovnega sklada in moramo najmanj ta znesek razporediti v poslovni sklad.

ODS-u smo predlagali, da se celotni ostanek pri menzah in počitniških domovih vnese v poslovni sklad teh dejavnosti. Kot že omenjeno, je treba iz tega vira pokriti tudi prispevke za družbene službe občin.

Na opisani način izgleda razdelitev ostanka dohodka na sklade takole:

	din
Rezervni sklad podjetja	564.031,05
Prispevek za potrebe družb. služb	1.193.930,30
Poslovni sklad	608.846,08
Sklad skupne porabe	7.033.710,04
Skupaj razdeljeno	9.400.517,47

Za razporeditev v sklad skupne porabe je predlagano 7 milijonov din, vendar bo moral ODS na enem naslednjih zasedanj ta sredstva razporediti tudi za poslovni sklad. V trenutku sestavljanja zaključnega računa za leto 1971 nam namreč še niso znane vse obveznosti, ki jih bomo imeli v letu 1972 do poslovnega sklada in sklada skupne porabe.

Povprečni osebni dohodki so se v vseh delovnih enotah povečali in so znašali v mesečnih neto zneskih:

HUMOR

Ko se je naš znanec s ceste vračal z avtomobilom iz Trbovelj na Dobovec, ga je na mostu ustavila prometna milica. »Vašo zimsko opremo bi radi videli«, je dejal miličnik, »posebno še ker ste v hribovih doma«. »Imam jo«, je dejal naš znanec, »zimске gate in pleten jopič iz domače volne«. »Ker se norčujete iz nas, plačajte 5 tisoč din!« »Jih nimam«. »No potem boste pa na sodišču plačali 10 tisoč«. »No jih pa že rajši dam pet«, je dejal brkati znanec in se lotil nič hudega slutečega miličnika. Nato je odpeljal naprej. Njegova pot je bila zelo kratka.

— ○ —

Pri trboveljski železniški postaji, kjer je sedaj nakladalna postaja za cement, je stala pred leti lepa gostilna — Kolodvorska restavracija pri »Kokolux«. Kot povsod drugod so tudi tu točili odprto pivo iz sodčkov. Boljši gostje so seveda dobili hitro natočeno pivo, katerega pene je gostilničar z lesenim nožem »odrezal« v podstavljeni krožnik. Te pene so se čez čas seveda spremenile v pivo in to pivo s krožnika, ki so ga imenovali »Hanzl«, so slabšim gostom prodali. Nekega popoldneva so prišli fantje iz Zelene trave in naročili pivo. Gostilničar jim je natočil pivo, zraven pa dolil »Hanzla« iz podstavka. »Tole pa ni lepo«, so se gor držali fantje. »I kaj bi«, je dejal gostilničar, »malo zamežite pa spijte«. Rečeno storjeno.

Drugi dan so fantje spet prišli na pivo. Popili so ga, plačali pa samo polovico »cehe«. »Hej«, je dejal gostilničar Kokol, »premal je denarja!« »Kar zamiži in v žep deni«, so dejali fantje in odšli.

	1970	1971	indeks
Hrastnik	1.395,60	1.754,21	126
Trbovlje	1.396,60	1.728,64	124
Zagorje	1.206,20	1.689,11	140
Skupni prevoz	1.198,50	1.538,69	128
Separacija Trbovlje	1.072,90	1.421,74	133
Separacija Zagorje	1.049,10	1.378,26	131
SRD	1.257,70	1.503,11	120
Elektro delavnica	1.261,70	1.543,57	122
Delavnica Hrastnik	1.257,70	1.541,48	123
Nabavni oddelek (skladišča)	1.121,90	1.439,41	128
Uprava ZPT	1.459,00	1.904,41	131
Osnovna dejavnost skupaj	1285,90	1.667,72	130
OSRD	1.521,80	1.985,55	130
Avtopark	1.341,20	1.655,87	123
Gramat	1.052,40	1.397,09	133
Skupaj proizvodne dejavnosti	1.291,00	1.689,58	131

Iz tega kratkega povzetka poslovnega poročila je razvidno, da smo zaključili leto 1971 kolikor toliko uspešno. Razveseljivo je, da so delovne enote dobiček oziroma ostanek dohodka za sklade povečale pa tudi osebni dohodki so se primerno dvignili.

Roman Turnšek

II. konferenca ZK Jugoslavije

V času od 26. do 28. januarja 1972 je potekala v veliki dvorani zvezne skupščine v Beogradu, II. konferenca zveze komunistov Jugoslavije. Te konference se je udeležilo 366 delavcev ter precej gostov. Zasavske komuniste je zastopal na tej konferenci Marjan Orožen.

Uvodno besedo je na začetku te konference imel predsednik ZKJ Josip Broz-Tito. Iz njegovega govora povzemamo naslednje izvlečke:

...Začeli smo gospodarsko reformo in pri tem dosegli zelo velike uspehe. Nismo pa dosegli še vsega, kar smo si zamislili. Ko bi malo drugače ravnali, bi dosegli več, kot smo...

...Potemtakem je ena od najpomembnejših nalog te konference, da se dobro organiziramo, da sprevidimo vso težo napak, ki smo jih imeli doslej. Poskrbeti moramo, da bodo za to, kar se dogaja, odgovorni vsi — od navadnega člana do najvišjega foruma. Razume se, da morajo ravno forumi biti zgled pri izpolnjevanju sklepov, velika naloga in vloga vseh članov zveze komunistov pa mora biti, da bodo nadzorovali, ali sklepe uresničujemo...

...Zatorej ni mogoče govoriti o nekakšni krizi našega družbenega sistema. Naš sistem pogumno koraka naprej, kljub vsem težavam, s katerimi se srečujemo. Imamo gospodarske težave in jih premagujemo. V primerjavi s tistim, kar smo dosegli in kar lahko še dosežemo, če se bomo boljše organizirali, te težave niso velike...

Na seji oziroma konferenci je imel prvi referat Veljko Vlahović. Govoril je o razvoju in prihodnih nalogah ZKJ. Poudaril je, da je za zvezo komunistov samoupravljanje vprašanje vseh vprašanj.

...Interesu razvoja socialistične samoupravne družbe niso mogli dlje trpeti ravnodušnosti naprednih sil. Zahtevali so in spodbudili spo-

pad z nasprotnimi gibanji. Boj, v katerega so se že spustile napredne sile družbe na čelu z zvezo komunistov, mora prerasti v odločnejši in globlji preokret v iskanju resničnih izhodov iz političnih in gospodarskih težav, iz idejnih omahovanj in kriz in s tem prispevati k nadaljnji afirmaciji samoupravljanja.

Ta boj terjaja, da se vsi aktivno opredelijo do samoupravljanja oziroma se javno soočijo z drugimi nasprotnimi možnostmi. V zvezi komunistov se ostreje postavlja zahteva: ali ostati v njej in se bojevati ali zapustiti njene vrste oziroma pogumneje sprejemati v članstvo tiste, ki so pripravljeni in želijo bojevati se za samoupravljanje...

...Zaradi tega so za obdobje, v katerem živimo, in za naslednja obdobja značilni spopadi zastran samoupravljanja, jutri pa čedalje bolj tudi znotraj samoupravljanja. Komunisti si morajo v teh spopadih prizadevati za to, da prevlada samoupravljanje kot novo družbeno razmerje nad etatizem in tehnokratskim monopolizmom, ter hkrati razbijati odnose, ki rastejo iz podedovanih oblik nadarjenosti in podrejenosti, z namenom, da bo tisti, ki je bil do včeraj podrejen in brez odgovornosti za razvoj družbe, nadrejen in odgovoren — to pa je delovni človek v združenem delu, delavski razred. Samoupravljanje je v naših razmerah postala tista vrsta družbene in zgodovinske-revolucionarne retorte, v kateri poteka burna reakcija gospodarskih, socialnih, političnih in družbenih sprememb. Tu se znano meša z neznanim, razrešujejo se ostanki razrednih protislovij in spopadov ter uresničujejo cilji in interesi delovnega človeka...

Drugi referat je na tej konferenci imel Kiro Gligorov. Govoril je o aktualnem družbeno-ekonomskem položaju in nalogah ZKJ. Dejal je, da je stabilizacija gospodar-

Predsednik ZKJ Josip Broz-Tito med uvodno besedo na II. konferenci ZKJ

skih tokov naša velika neposredna naloga, da bi zagotovili hitrejši razvoj in preprečili neutemeljeno porabo na račun bodoči generaciji.

...Na prvi pogled je morda videti protislovno, a drži, da je ves razvoj samoupravljanja, od osnovne enote združenega dela do celote s ne enote združenega dela do celote samoupravne družbe, odvisen od popolnejšega razvoja trga in jasno začrtane vloge države, pri čemer pa je treba neizpodbitno določiti področje njenega delovanja. Pri tem ne smemo ostati na pol poti, ne pri samoupravljanju, ne pri razvoju trga, pa tudi ne v meglemen položaju glede delovanja države in njenih organov. V tem trikotniku je treba iskati osnovne odgovore na vprašanja o nadaljnem razvoju našega sistema in družbenogospodarskih odnosov.

V duhu amandmajev je nujno predvsem jasno začrtati, da je osnovna organizacija združenega dela popoln subjekt pri ustvarjanju dohodka in razpolaganju z njim ter s presežnim delom, česar ne smemo mešati s pravno-organizacijskim pojmom, pojmom subjekta na tržišču, pojmom podjetja. V vsaki od teh enot mora zaživeti samoupravljanje in neposredno odločanje, da bi vsak delavec lahko postal nepo-

sreden dejavnik v gospodarskih in družbenih dogajanjih.

Od uresničenja tega je v dobri meri odvisna vsa zgradba samoupravljanja svobodnih proizvajalcev in njihov neposreden vpliv na razširjeno reprodukcijo ter vsa druga področja gospodarskega in družbenega razvoja (šolstvo, kultura, zdravstvo in drugo).

Od značaja odnosov v osnovni

celici dela je odvisna tudi celota samoupravnih odnosov ter značaj vse družbe. Od jasno konstituirane osnovne organizacije združenega dela pa je odvisen ves proces njihovega povezovanja v podjetja, širše asociacije in v najrazličnejše oblike integracije, pri čemer bo vselej vsaka organizacija združenega dela ostala s svojim dohodkom in svojim presežnim delom, kot materialno osnovo samoupravljanja.

Izvajanje programa stabilizacije pri ZPT

Dobrega pol leta je že preteklo od sprejetja stabilizacijskih ukrepov na zasedanju osrednjega delavskega sveta. Večkrat je bilo že omenjeno, da je obilica najrazličnejših dogajanj, med tem časom vplivala v določeni meri tudi na potek izvajanja teh ukrepov.

Ukrepov je več vrst. Nekatere od teh je potrebno izvajati dnevno, za nekatere je potreben nekoliko daljši čas, so pa tudi takšni, ki terjajo tudi več kot leto dni za izpeljavo zamisli, predloga, naloga in podobno.

Med ukrepe, ki morajo biti prisotni pri vsakodnevem delu, spadajo vsekakor organizacija in priprava dela, skrb za asortiment premoga in njegovo kvaliteto, teamska obdelava projektov, višina proizvodnih stroškov oziroma lastna cena proizvodnje, skrb za nove kadre v rudarstvu in izvajanje finančnega načrta.

V drugo vrsto ukrepov, ki jih je mogoče uresničiti v nekoliko daljšem času, spadajo usmeritev uporabe amortizacijskih sredstev, usklajevanja med raziskavo, projektiranjem in investicijami in uvajalnim delom, odločitve o raznih vprašanjih organizacije posameznih dejavnosti, manipuliranje z izločenimi osnovnimi sredstvi in podobno.

V tretjo vrsto ukrepov, ki terjajo najdaljši čas za izpeljavo oziroma izvedbo, spadajo prav gotovo modernizacija proizvodnega procesa, izdelava srednjeročnega programa razvoja, izdelava in prilagoditev organizacijske sheme podjetja, organiziranje finančnoadministrativne službe, prilagajevanje organizacije samoupravljanja novim ustavnim določilom in še nekateri drugi ukrepi.

Izvajanje vseh sprejetih ukrepov ne pomeni izključno stabilizacijsko politiko podjetja, ampak v določeni meri tudi usmeritev in obveznost na posameznih sektorjih dela v podjetju. Jasno je sicer, da sedanjí položaj tako v podjetju kot tudi izven njega narekuje, da zavzemamo stališča v okviru izvajanja ukrepov, ki naj pomagajo predvsem pri izravnavanju razlik v proizvodnji in porabi. Istočasno pa je po-

trebno seveda sprejemati stališča in ukrepe, ki naj omogočijo v poslovanju podjetja dosegati boljše uspehe, kar predstavlja pri težnjah za stabilizacijo tudi prispevek pri uresničevanju teh zelo pomembnih zahtev v celotnem našem gospodarstvu.

Če ocenjujemo izvajanje nalog, ki smo si jih z ukrepi zadali, potem moramo ugotoviti, da smo le delno uspeli. Predvsem velja ugotovitev, da zastavljene naloge niso stalno prisotne, tako pri odgovornih tovariših kakor tudi pri vseh članih kolektiva, ki so dolžni naloge izvajati. Vprašanje kvalitete proizvodov še zdaleč ni tako pričujoče, kot bi moralo biti glede na reagiranje tržišča. Se vedno obstoja mnenje, da je komercialna služba dolžna vsak proizvod prodati in to po najvišji ceni. Spoznati bomo morali tudi mi, da postaja trg izključni usmerjevalec proizvodnje in vedno hujši razsodnik za ceno glede na kvaliteto proizvoda. Druga stvar, do katere bomo morali spremeniti odnos, je vprašanje porabe vseh vrst sredstev v podjetju. Menim, da vlada še vedno napačno prepričanje, da je v sorazmerno tako velikem podjetju kot je naše, možno zadostiti najrazličnejšim željam, ki so, gledano z očmi ene enote, sicer sorazmerno majhne, a seštete želje in zahteve vseh enot presegajo možnosti podjetja. Pri tem bo potrebno seveda tudi v bodoče upoštevati možnosti vsake enote posebej in orientacijo v zvezi s predvidenim razvojem in s tem v zvezi tudi s prednostmi, ki pri tem nastopajo.

Lahko rečem, da smo kolikor toliko uspeli v skrbi za zmanjšanje stroškov v proizvodnji, koordinacijo investicijskega, razvojnega in uvajalnega dela, čeprav morda nimamo še izdelane sistema koncentracije kadrovskega zmogljivosti za pospešeno reševanje določenega prioritete problema. Končno smo začeli s pripravami za uvajanje mehanografije v finančno-administrativno službo, kar pa bo terjalo več časa, kot smo predvidevali. Glede realizacije finančnega načrta lahko ugotovimo, da smo sicer us-

peli preseči celoten dohodek podjetja kot celote, v vseh, tako imenovanih proizvodnih dejavnostih, vendar smo pri tem mnogo bolj presegli obseg sredstev za osebne dohodke, kot pa dohodek za razdelitev, pa tudi materialni stroški so narasli bolj kot je narasel celotni dohodek.

Iz teh razlogov je ostanek dohodka bistveno manjši, kot ga je predvideval finančni načrt za leto 1971 in znaša okoli 70 % predvidenih sredstev. Trenutno še ne moremo začeti z delom na izdelavi programa srednjeročnega razvoja podjetja kot celote, dokler ne uđrdimo nekaterih stališč v zvezi z nadaljnjim razvojem tudi pri odgovornih faktorjih izven podjetja. To se je pojavilo kot poseben problem predvsem v zadnjem času. Iz istih razlogov je dejansko nemogoče začeti z delom na organizaciji podjetja, pri čemer je potrebno upoštevati tudi potrebne spremembe v skladu z ustavnimi dopolnili.

Iz vsega naštetega sledi, da kljub vsem lahko ugotovimo določen napredek, ki pa se kaže mnogo bolj v fizičnih pokazalcih, kot pa na ostalih merilih uspešnosti izvajanja sprejetih ukrepov.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

LETOVANJE V LETU 1972

Odbor za družbeni standard ZPT je na svoji seji koncem januarja 1972 sklenil, da naj vse sindikalne podružnice na območju ZPT, takoj prično z vpisovanjem interesentov iz vrst članov naše delovne skupnosti, za letovanje v počitniških domovih ZPT v letu 1972.

Rok za predložitev seznamov prijavitelcev je 15. marec 1972. Cena pensiona, v času sklepanja o razpisu prijavljanja za letovanje v letošnjem letu, še ni bila določena, ker niso še bili znani vsi elementi stroškov, niti še ni bila znana višina regresa, ki ga odobrava podjetje.

Gibanje proizvodnje v letu 1971

V letu 1971 smo proizvedli skupno 1.830.000 ton premoga to je 95.000 ton več, kot je bilo predvideno z delovnim načrtom in 50.000 ton več, kot smo ga proizvedli v letu 1970.

Zaradi lažje ocenitve teh dokaj ugodnih rezultatov, podajam v na-

slednjih tabelah podatke dosežene v letu 1971 v primerjavi z letnim načrtom in z dosežki v letu 1970.

Pregled proizvodnje po enotah:

A — letna proizvodnja
a) komercialni premog (glej tabelo 1)

b) kotlovni premog (glej tabelo 2)

c) skupna proizvodnja premoga (glej tabelo 3)

B — dnevna proizvodnja (glej tabelo 4)

A — letna proizvodnja

a) komercialni premog

Leto	Vrsta		K o m e r c i a l n i p r e m o g									
	R u d n i k		H r a s t n i k		T r b o v l j e		Z a g o r j e		R Š C		Z P T	
	del. dni		ton		ton		ton		ton		ton	
	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.
1971	281 1/3	H 283 2/3 T 285 1/3 Z 284	619.000	634.351	-	67.750	495.000	487.800	31.000	39.557	1.145.000	1.229.458
1970	281	H 294 T 294 Z 296 1/3	640.000	579.585	47.000	90.159	580.000	486.520	40.000	41.172	1.307.000	1.197.436
Razl.	+ 1/3	H -10 1/3 T - 8 2/3 Z -12 1/3	-21.000	+ 54.766	-47.000	- 22.409	-85.000	+ 1.280	-9.000	-1.615	-162.000	+ 32.022

b) kotlovni premog

Leto	Vrsta		K o t l o v n i p r e m o g									
	R u d n i k		H r a s t n i k		T r b o v l j e		Z a g o r j e		R Š C		Z P T	
	del. dni		ton		ton		ton		ton		ton	
	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.
1971	281 1/3	H 283 2/3 T 285 1/3	-	15.069	590.000	585.110	-	-	-	363	590.000	600.542
1970	281	H 294 T 294	-	70.745	543.000	510.901	-	-	-	918	543.000	582.564
Razl.	+ 1/3	H -10 1/3 T - 8 2/3	-	-55.676	+47.000	+74.209	-	-	-	-555	+47.000	+17.978

Leto	Vrsta		S k u p n o p r e m o g									
	R u d n i k		H r a s t n i k		T r b o v l j e		Z a g o r j e		R Š C		Z P T	
	del. dni		ton		ton		ton		ton		ton	
	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.
1971	281 1/3	H 283 2/3 T 285 1/3 Z 284	619.000	649.420	590.000	652.860	495.000	487.800	31.000	39.920	1.735.000	1.830.000
1970	281	H 294 T 294 Z 296 1/3	640.000	650.330	590.000	601.060	580.000	486.520	40.000	42.090	1.850.000	1.780.000
Razl.	+1/3	H -10 1/3 T - 8 2/3 Z -12 2/3	-21.000	- 910	-	+51.800	-85.000	+ 1.280	- 9.000	-2.170	-115.000	+ 50.000

B — dnevna proizvodnja

Leto	H r a s t n i k		T r b o v l j e		Z a g o r j e		R Š C		Z P T	
	ton/dan		ton/dan		ton/dan		ton/dan		ton/dan	
	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.	plan	izvrš.

a/ komercialni premog

1971	2.200	2.236	-	237	1.759	1.718	110	139	4.070	4.324
1970	2.278	1.971	167	307	2.064	1.642	142	140	4.651	4.060
Razl.	- 78	+ 265	-167	- 70	- 305	+ 76	- 32	- 1	- 581	+ 264

b/ kotlovni premog

1971	-	53	2.097	2.051	-	-	-	2	2.097	2.112
1970	-	241	1.932	1.738	-	-	-	3	1.932	1.981
Razl.	-	-188	+ 165	+ 313	-	-	-	- 1	+ 165	+ 131

c/ skupno premog

1971	2.200	2.289	2.097	2.288	1.759	1.718	110	141	6.167	6.436
1970	2.278	2.212	2.100	2.044	2.064	1.642	142	143	6.584	6.041
Razl.	- 78	+ 77	- 3	+ 244	- 305	+ 76	- 32	- 2	- 417	+ 395

Iz tabel je razvidno, da je bilo na rudniku Hrastnik izvršenih $2\frac{1}{3}$ delavnika več kot je predvideval letni načrt, pri čemer je bilo proizvedenih 15.351 ton več komercialnega premoga, poleg tega pa še 15.069 ton kotlovnega premoga (letni načrt ni predvideval proizvodnje kotlovnega premoga), skupno torej 30.420 ton premoga preko letnega načrta.

Rudnik Trbovlje je proizvedel 67.750 ton komercialnega premoga, katerega proizvodnja zanj v letnem načrtu ni bila načrtovana (ta prioritacija je nastala zaradi podaljšanja remonta TET II v poletnih mesecih) kljub temu pa le 4.890 ton manj kotlovnega premoga. Skupna proizvodnja je bila kar za 62.806 ton višja, čeprav je obravnaval le 4 delavnike več kot je bilo predvideno z letnim načrtom.

Rudnik Zagorje je obratoval $2\frac{1}{3}$ delavnika več kot je bilo načrtovano vendar načrta ni izpolnil in sicer le za 7.200 ton.

Rudarski šolski center s svojima odkopnima deloviščema na rudnikih Trbovlje in Zagorje, je predvideno proizvodnjo presegel za 8.920 ton, predvsem zaradi delnega

obratovanja tudi v prostih sobotah, kadar so rudniki obratovali normalno na proizvodnji premoga.

Predvsem drugačni to je, znatno pozitivnejši pa so rezultati primerjave proizvodnje dosežene v letu 1971 s proizvodnjo, doseženo v letu 1970.

Rudnik Hrastnik je obratoval $10\frac{1}{3}$ delavnika manj, vendar je proizvedel le 910 ton manj, kar pravzaprav ne predstavlja znižanje, saj je proizvedel 54.766 ton komercialnega premoga več. Prav za to vrsto premoga pa je imel postavljen načrt.

Rudnik Trbovlje je obratoval $8\frac{2}{3}$ delavnika manj presegel pa je lanskoletno proizvodnjo za 51.800 ton pri čemer je proizvedel komercialnega premoga 22.409 ton manj in kotlovnega 74.209 ton več.

Rudnik Zagorje izkazuje največjo razliko v številu delovnih dni, saj je obratoval $12\frac{2}{3}$ delavnika manj kot lani, proizvedel pa je kljub temu 1.280 ton več.

RSC je proizvedel 2.170 ton manj zaradi manjšega števila delavnikov in težav, ki so spremljala delo pridobivanja premoga iz nadkopnega dela ter pojavov avtooksidacije, si-

cer pa je imel letošnji načrt kar za 8.920 ton nižji od lanskoletnega.

Vsi ti pozitivni rezultati pa so še bolj povdarjeni če primerjamo doseženo dnevno proizvodnjo z načrtovano dnevno in z doseženo v letu 1970.

Rudnik Hrastnik je imel dnevno proizvodnjo višjo za 89 ton od načrtovane in za 77 ton višjo od lanske. Pri rudniku Trbovlje je dnevna višja za 191 ton od načrtovane in kar za 244 ton višja od lanskoletne.

Rudnik Zagorje ima za 41 ton nižjo proizvodnjo od načrtovane, vendar za 76 ton višjo od lanskoletne.

RSC je dnevni načrt presegel za 31 ton, vendar je bila dnevna proizvodnja za 2 toni nižja od lanskoletne.

Dosežena proizvodnja na celotnem področju ZPT je bila za 269 ton višja od načrtovane in za 395 ton višja od lanskoletne. Prav to močno povečanje dnevne proizvodnje je omogočilo, da je bila letna proizvodnja za 50.000 ton višja kot v lanskem letu, čeprav je bilo delovnih dni v povprečju $10\frac{2}{3}$ manj.

GIBANJE STORITEV IN POTROSNJA GLAVNIH VRST MATERIALA TER ELEKTRIČNE ENERGIJE

Rudnik/leto	odkopna		jamska		obratna		rudniška	
	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970
Hrastnik	10,24	9,78	3,66	3,46	3,25	3,08	2,47	2,33
Trbovlje	10,92	10,56	4,90	4,45	4,10	3,75	3,50	3,20
Zagorje	7,86	7,02	2,64	2,37	2,11	1,88	1,91	1,74
Z P T	9,68	9,04	3,61	3,29	3,03	2,76	2,54	2,33

Potrošnja glavnih materialov in električne energije

Rudnik/leto	les		krajniki		razstrelivo		kWh/	
	m ³ /000 ton		m ³ /tono		gr/tono		tono	
	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970
Hrastnik	9	9	0,85	0,90	112	112	14,33	15,12
Trbovlje	7	7	0,80	0,86	76	96	20,34	23,34
Zagorje	15	14	0,46	0,40	323	293	41,02	42,99
Z P T	10	10	0,72	0,75	156	157	23,86	25,96

Storitve na vseh proizvodnih enotah tako odkopne, jamske, obratne in rudniške, so občutno presegle načrtovane, še občutneje pa dosežene v lanskem letu. Iz tega razloga so tudi povprečne za celotno podjetje znatno boljše.

V letu 1971 je bila dvoetažna odkopna metoda s skupno višino etaže od 8-12 m uvedena že na celotnem področju ZPT, kjer jo je bilo možno uvesti. Te odkopne metode ne uporabljajo v jami Kisovec, v predelu, kjer je potrebno zaradi varovanja ceste in potoka Medije odkopane predele polno zasipati. Kljub uvedbi dvoetažne metode v jami Kotredež storitve še niso do-

segle predvidenih po projektu, ker se na prvih etažah pod zasipnimi gramozni premog iz nadkopnega dela ni smel pridobivati v večji količini, ampak je moral tvoriti zaščitni filter oziroma pregrado pred vdorom zasipnih gramozov v podkopni del. Poleg tega pa so tu nastopale tudi težave zaradi pojavov procesov avtooksidacije, zaradi izredno kompaktne krovnine, ki ni v željeni meri zapolnjevala odkopnih prostorov.

Na rudniku Hrastnik so v jami Ojstro občasni vdori vode in mulja, zlasti pa katastrofalni 8. aprila 1971, terjali povečanje varnostnih ukrepov, med katerimi je tudi u-

krep, da premog porušen iz nadkopnega dela fungira filtersko-zagatno pregrado, ki naj preprečuje vdore mulja, omogoča pa stalni odtok vode. Ta varnostni ukrep zmanjšuje količine premoga, ki bi se lahko pridobile iz nadkopnega dela. V jami Hrastnik so se tako v polju A kope in v novo odprtem polju Talni sklad pojavljali izredno močni silificirani vložki, ki so močno ovirali delo v podkopnem delu, v nadkopnem delu pa onemogočali pridobivanje premoga.

Na rudniku Trbovlje so znatno otežkočali odkopne pogoje tako v polju Polaj kot v Zg. VII. polju pojava močnih jalovinskih partij, ka-

tere je bilo potrebno v odkopni fronti ali opustiti ali pa že na sami odkopni etaži ročno odbirati iz odkopnega premoga. Oba ukrepa sta bila nujna, če smo hoteli doseči ustrezno kalorično vrednost kotlovnega premoga in se izogniti plačevanju penalov TET.

Vse našteje težave, ki so se pojavile preko leta na področju posameznih rudnikov, so se odražale v močnejših nihanjih dnevne in mesečne proizvodnje in tudi v storitvah.

Uvedba dvoetažne odkopne metode z večjo višino etaže, je imela za posledico doseganje se večje koncentracije odkopov, s tem nižjega števila in dolžine pripravnih prog in zato tudi nižjega obsega vzdrževalnih del.

Zaradi pospešene uporabe TH ločnega podporja na vseh rudnikih in postopnega uvajanja večjih profilov prog, to je 2,5 in 2,8 m premera je bil vsaj delno dosežen ukrep, da se zniža število zaposlenih pri vzdrževalnih delih prog, omogoči lažji prehod in transport ter boljše zračenje.

Uvedba strojnega izkopa prog nam je omogočila ne samo zmanjšanje fizičnih naporov pri dosedanjem izključno ročnem delu, ampak tudi večje napredke, to je od 12-17 m na dan pri izkopu v premožu in hitrejšo obračanje TH podporja. Strojni izkop prog je zmanjšal tudi porabo razstreliva in boljšo nosilnost podporja.

Z uvedbo transporta materiala s pomočjo stropnih enotirnic (monorail), smo znižali število šihtov pri transportu materiala na etažah in hkrati omogočili kasnejšo uvedbo poizkusa paletizacije.

Vsi ti ukrepi, uvedba dvoetažne metode z večjo višino, masovnejša uporaba TH ločnega oporja, uvedba strojnega izkopa prog in sodobnega transporta, so nam omogočili, da smo z nižjim staležem dosegli ne le boljše storitve na odkopih, ampak tudi v jamah, rudnikih in v podjetju kot celoti.

Če analiziramo porabo glavnih materialov vidimo, da se poraba lesa ni zmanjšala, spremenila pa se je v razmerju med iglavci in listavci ter v uporabi paranege lesa

namesto okroglih vrhačev. Prav to pa nam je dalo pri tako močnem povešanju cene jamskega lesa pozitiven finančni rezultat. Poraba krajnikov je bila le malenkostno nižja in to iz razloga, ker se je zahtevalo gostejše opažanje stene ob porušenem delu na širokočelnih odkopih.

Poraba razstreliva se je močneje znižala le na rudniku Trbovlje, kjer skoraj ni bilo potrebno odstreljevati premog v nadkopnem delu in zaradi uvedbe strojnega izkopa prog. Na rudniku Zagorje je poraba razstreliva porasla zaradi povečanega odstreljevanja premoga v nadkopnem delu in to z me-tanskim razstrelivom, ki ima manjši efekt.

Zaradi vedno večje koncentracije odkopov in priprav ter višje proizvodnje je bila transportna mehanizacija in ostale transportne in separacijske naprave znatno boljše izkoriščena, zato se je poraba električne energije znižala, čeprav so bili dotoki vode večji zaradi večjih globlin, odpiralnih del in vodnih vdorov.

ANALIZA GIBANJA POSAMEZNIH ASORTIMENTOV IN RAZMERJA KOMERCIALNI — KOTLOVNI PREMOG

R u d n i k	Hrastnik-Trbovlje			Zagorje		
	dosež.	plan	dosež.	dosež.	plan	dosež.
asortim./leto	1970	1971	1971	1970	1971	1971
kosovec	12,9	11,4	10,0	14,1	13,8	17,7
kockovec	12,9	11,3	10,0	14,4	14,3	15,8
orehovec	17,1	15,1	11,1	17,6	17,6	16,9
grahovec	14,3	12,5	9,4	8,4	8,3	8,8
zdrob	17,8	15,1	21,2	22,8	23,2	19,1
prah	25,0	21,6	26,2	22,7	22,8	21,7
medprodukt	-	13,0	12,1			

komercialni	54,2	51,2	54,8
kotlovni	45,8	48,8	45,2

V letu 1971 je že vse leto obratovala nova težkotekočinska separacija. Ta je pričela redno obratovati 20. decembra 1970. Kljub bojzami, da ne bi prišlo v obratovanju, ki še ni bilo povsem utečeno zlasti v začetku leta, do okvar in s tem zastojev v separiranju, je bilo obratovanje normalno. Novi sodobni proces težkotekočinskega separiranja, je bistveno zboljšal kvaliteto separiranega premoga, zato v vsem letu ni bilo nobenih reklamacij.

Iz tabele je razvidno, da je bil odstotek debelih vrst premoga na separaciji Trbovlje nižji od načrtovanih, odstotek drobnih vrst, posebno zdroba in prahu, pa znatno višji. To odstopanje je nastalo delno zaradi manjšega odkopavanja krovnih slojev, delno pa zaradi porušitve in nato demontaže zavojnih drč v bunkerju rovnega premoga

na separaciji. Sicer pa nam je prodaja kosovca večkrat povzročala težave, saj ga koristi le še železnica in v manjši meri široke porabe, dočim je povpraševanje po orehovcu in grahovcu večje od proizvodnje.

Prav nasprotno pa je na separaciji Zagorje odstotek debelih vrst porastel nad vsa pričakovanja. Ta pozitiven rezultat pa je delno odraz uvedbe nove odkopne metode predvsem pa uvedbe sodobnega vertikalnega transporta s pomočjo zavojnih drč.

Zaradi višje proizvodnje in daljšega remonta TET II., je bil dosežen tudi višji odstotek komercialnega premoga, kot ga je predvideval načrt. Ob zaključku te analize lahko ugotovimo, da so bile naložene naloge ne samo dosežene, pač pa celo presežene, tako, da smo

poslovno leto 1971 v pogledu proizvodnje uspešno zaključili.

Adolf Jermol, dipl. inž. rud.

UMETNIŠKA RAZSTAVA

V času od 5. do 12. februarja 1972 je bila v delavskem domu v Trbovljah, razstava slikarskih del akademskega slikarja Franca Kopitarja iz Zagorja. Razstavil je skupno 35 del v raznih tehnikah. Med njimi je bilo več najnovejših barvnih grafik na rudarsko temo. Na teh je prikazal delo rudarja v jami. Razstavo si je ogledalo veliko število ljudi, organizirala pa jo je uprava delavskega doma — Trbovlje.

O poslovni politiki podjetja v letu 1972

Usmeritev v poslovni politiki ne zajema dolgoročnega obdobja, ampak je v glavnem omejena na razdobje enega leta. Za to dobo so nam poznana gospodarska gibanja okoli nas in v katerem tudi lahko povzemamo oziroma sprejemamo določene usmeritve, ki naj predstavljajo osnovo za doseganje uspehov na vseh področjih dela v podjetju.

Osnova načrtovanja vsakega proizvodnega podjetja je količina proizvodnje, izražena bodisi v kosih, litrih, kilogramih ali tonah in podobno. Odločiti o višini proizvodnje, se pravi sprejemati določeno politiko proizvodnje za eno leto, lahko pa tudi za več let, kadar govorimo o srednjeročnem ali dolgoročnem programu razvoja. Za letošnje leto, pa tudi že za prejšnja leta je bila politika proizvodnje premoga naslednja: pripraviti proizvodne zmogljivosti glede na kadrovske zmožnosti ter skušati s številom delovnih dni doseči proizvodnjo, ki je najbližja količinam, ki jih je možno prodati na trgu. Seveda se nam to zadnja leta ne posreči, saj so potrebe trga dosledno višje kot pa znašajo naše, tako postavljene proizvodne sposobnosti. Vendar je potrebno pri tem ugotoviti, da so realne potrebe trga vedno nekoliko nižje, kakor pa sprva kaže pred sklepanjem pogodb.

Nekoliko drugačen je položaj pri obratu za specialna rudarska dela, kjer je osnova za prevzem del kadrovska zasedba, poleg tega

pa je tudi izrednega pomena zmogljivost opreme za izvajanje rudarskih del. Pri tem se je seveda treba ozirati tudi na število ponudb. Celotne zmogljivosti tega obrata morajo biti prilagojene tem nihanjem. Nekoliko drugačen je položaj v proizvodnji gradbenega materiala, ker naprimer zaradi ovir v zmogljivostih ene faze proizvodnega procesa, ni mogoče izkoristiti časovnega fonda, ki je na razpolago. Zato se je potrebno pri višini proizvodnje oprekarne ozirati na proizvodne zmogljivosti peči in deponijskih prostorov za surovo opeko. Imamo torej različne načine prilagajevanja proizvodnje tržnim zahtevam, ki so pogojene na eni strani s kadrovskimi možnostmi, na drugi strani pa z zmogljivostjo opreme. Pri tem je seveda treba poudariti, da so tudi v proizvodnji premoga zmogljivosti omejene.

Najpomembnejše v proizvodnji in odnosih na trgu, je vsekakor sprejemanje blaga na trgu in količine, ki jih je možno plasirati, kar mora uravnati proizvodnjo tako v krajšem obdobju, kot tudi dolgoročno.

Drugo vprašanje je vprašanje prodajne politike, ki obsega v bistvu cene in ostale prodajne pogoje kot so plačilni roki, možnosti spremembe cene, kontrola kvalitete, obresti za prekoračene plačilne roke, dinamika dobav blaga kupcu in podobno. Pri vsaki prodaji blaga želi prodajalec vsekakor prodati svoje blago po čim višji, kupec pa obratno, kupiti po čim nižji ceni.

Osnova prodajne cene je seveda lastna cena proizvoda z določenim pribitkom ali tako imenovanim dobičkom. Oblikovanje cen je v mnogočem odvisno od razmer na trgu, od konkurenčnosti in podobno. Če ne moremo na trgu doseči ceno za blago, ki je višja kot lastna cena z določenim pribitkom, pravimo, da je proizvodnja nerentabilna oziroma, da se nam proizvodnja ne izplača. Ker v premogovništvu ne bi mogli začeti v takšnem primeru s proizvodnjo druge vrste blaga, bi morali poslovati z izgubo ali pa ukiniti proizvodnjo. Zato je pomembno, da v našem socialističnem družbenem sistemu zagotovimo načrtno delo na področju razvoja proizvodnje in uporabe različnih virov energije, kajti pri prepuščenju tega vprašanja izključno le trenutnemu razpoloženju trga, bi lahko nastala nepopravljiva škoda. Vendar je potrebno v sedanjem položaju tudi voditi določeno politiko v prodaji. Gre za pridobitev kupcev, predvsem večjih, za dolgoročne pogodbe. Pri tem pa je eno bistvenih vprašanj, ki značilno vpliva na celotni finančni učinek, to je vprašanje oblikovanja cen, s katero nastopamo pri ponudbi blaga kupcu. Trenutno so cene zamrznjene, razen ob možnostih sporazuma z elektrogospodarstvom in železnico. Sedanji položaj je torej takšen, da so cene več ali manj določene in se ne oblikujejo prosto. Jasno je, da mora biti naš interes da dosežemo v tem položaju takšne cene, za kakršne obstojajo možnosti in za kar je tudi tekla akcija v lanskem letu. Pri tem seveda ne gre podcenjevati problema plačevanja dobav in zaostajanja s plačili. Razumljivo je, da bi bila najboljša usmeritev glede tega vprašanja takšna, da bi dobavljali premog le tistim, ki bi nam ga tudi v pogodbenem roku plačali. V današnjem položaju nelikvidnosti celotnega našega gospodarstva, je taka rešitev skoraj nemogoča, saj bi ob tem tudi sebi povzročili še mnogo večje težave. Pri tem ne gre za majhne količine, ampak za takšne, ki bi nam že pri uskladičenju povzročale precejšen problem, poleg tega bi se pri deponiranju razvrednotile, pa tudi predvidenega dohodka bi ob takšni politiki ne mogli doseči. Zato menim, da moramo biti sicer dosledni pri izterjatvah dolžnih zneskov, zamudnih obresti, pa tudi tožbah, vendar se takšnega radikalnega načina urejevanja plačevanja dobav, v celoti ne moremo posluževati.

V finančni politiki gre v prvi vrsti za usmeritev v zvezi z ustvarjanjem in delitvijo dohodka v letu 1972 in za nekatera stališča v zve-

Skupina rudarjev pred sedanjim strojnim jaškom v Hrastniku, v prvih letih tega stoletja. Lastnik originalne fotografije je Franc Laznik iz Hrastnika

zi s stroški proizvodnje. Niso nam še poznani vsi elementi proizvodnih stroškov za leto 1972, predvsem prispevkov iz osebnega dohodka. Nekateri vplivi na lastno ceno so nam z revalorizacijo osnovnih sredstev že znani. V tem smislu je amortizacijske stopnje in revalorizirane vrednosti osnovnih sredstev pravilna, saj trenutno še ne vemo za vse ostalo. Istočasno pa je tudi potrebno imeti stališče o oblikovanju dohodka in ostanka dohodka. Pri tem je seveda treba na eni strani upoštevati določila samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, po drugi strani pa nujnost, ki jo nalaga finančni položaj podjetja, da ustvarjamo lastna obratna sredstva, ki jih je možno oblikovati z ostankom dohodka. Če bomo torej v tekočem poslovnem letu na osnovi sprejetja takšnih stališč usmerjali celotno našo finančno politiko v navedenem smislu, potem bomo:

- lastno ceno oblikovali na osnovi stroškov s predpisano amortizacijsko stopnjo in revaloriziranih osnovnih sredstev, vključno z jamskimi objekti,
- upoštevali pri normativih porabe določenih specifičnih materialov takšne količine, ki bodo postavljene na osnovi sistema dela v procesu proizvodnje.

Poseben problem predstavlja nadalje delitev dohodka na osebne dohodke in sklade. Že prej sem omenil, da je potrebno poleg ostalega krepiti naš poslovni sklad, ki naj v določenem obdobju popolnoma zamenja sistem najemanja kreditov in ustvari možnost lastnega denarnega potenciala. Zato nimajo prav tisti, ki menijo da nam ostane dohodka ni potreben, saj ne bi bilo potem niti regresov za letovanje in štipendij, niti stanovanj-

ske izgradnje, če ne bi gospodarili v smislu krepitve sredstev, ki tudi pomenijo povečevanje gospodarske sposobnosti podjetja, kar je pravzaprav poleg zadovoljitve osebnih in družbenih potreb, glavni smoter delovnega podjetja. Zato menim, da je potrebno, ob kolikor toliko stabilnih gospodarskih razmerah in stališčih v zvezi z oblikovanjem amortizacije, zasledovati ustvarjanje čim večjega ostanka dohodka, pri tem pa skrbeti za stalno naraščanje standarda zaposlenih.

V zvezi z uporabo amortizacijskih sredstev je potrebno določiti prioriteto angažiranja, ki naj bo usmerjena v skladu s politiko razvoja modernizacije in v skladu s koncepti nadaljnega oblikovanja podjetja. Prioriteto morajo imeti vlaganja v modernizacijo opreme in naprav za proizvodnjo premoga v smislu nadaljnje koncentracije in mehanizacije.

Kadrovska politika je sestavni del politike podjetja in obsega področje od spremljanja razvoja in zagotovitve kadrovske zasedbe, do skrbi za družbeni standard, bo morala upoštevati probleme, kot so:

- uskladičev kadrovskih potreb s predvidenim razvojem na osnovi obstoječe kadrovske strukture,
- dokončna izdelava sistematizacije delovnih mest in postavitev realnih osnov v okviru nagrajevanja in akta o nagrajevanju,
- proučitev vprašanja izobraževanja kadrov, profilov teh kadrov in organizacijo izobraževanja v bodoče,
- ugotovitev problematike v zvezi z družbenim standardom in v načrtu za leto 1972 predvideti pospešeno reševanje tega problema.

V okviru kadrovske politike so vključena seveda tudi vprašanja socialne službe, zdravstvene zaščite, rekreacije, preventivnega zdravljen-

ja, skratka vse, kar je v zvezi s človekom v podjetju.

V skladu z reševanjem razvoja podjetja in problemov, ki s tem v zvezi nastopajo, je potrebno reševati tako samoupravno kot tudi organizacijsko obliko podjetja, ki naj postopno in v celoti dobi fizionomijo po ustavnih dopolnilih.

V skladu s tem je potrebno:

- začeti priprave z izdelavo osnutka samoupravnih, organizacijskih in finančno administrativnih osnov zavoljo urejanja vseh vprašanj znotraj podjetja in za to imenovati posebno komisijo,
- proučiti obstoječi statut in v skladu s predvidenim statusom skupnih služb, le-tem predvideti obseg in delokrog ter istočasno razvrstili tudi delokroge centralnih organov po enotah, po določenih ustavnih amanamajev. Istočasno bo potrebno določiti vrstni red, po katerem bo treba izvesti vse naloge.

Politika podjetja bo morala biti usmerjena tudi v to, da se rešuje vprašanje možnega skrčenja obsega proizvodnje in vprašanje delovnih invalidov. V ta namen bo moralo pripraviti določen program v skladu s stališči izvršnega sveta SRS in s sodelovanjem vseh treh zasavskih občinskih skupščin. V tem smislu se je delo že začelo. Načeloma naj bi veljalo stališče, da bi bila kakršnakoli nova dejavnost, ki bi reševala obravnavano problematiko in bi bila osnovana na kadrovskih in ostalih zmogljivostih ZPT, bila organizirana v okviru ZPT.

To so kratki glavni obrisi poslovnih politike podjetja v letu 1972, v tej obliki prikazana nepopolna in je ni mogoče posredovati v polni obliki.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Potek odkopavanja premoga v jami Kotredež v naslednjih letih

V južnem krilu loške premogovne kadunje bo v letu 1973 izčrpano slojišče do 5. obzorja v poljih 55 in 53. Preostala odkopna polja v jami Loke ne morejo nadomestiti zmanjšanja proizvodnje, ko bodo prenehali odkopavati premog v poljih 55 in 53.

Da bi obdržali na rudniku Zagorje proizvodnjo premoga v sedanjem obsegu, je potrebno na jamskem obratu Kotredež povečati proizvodnjo v obstoječih, že odprtih odkopnih poljih, istočasno pa odpreti nova odkopna polja.

Kakor je znano, odkopavajo sedaj v jami Kotredež v severnem krilu kadunje med 4. in 6. obzor-

jem. Rezerve premoga do 6. obzorja znašajo 1.204.000 m³ oziroma 1.740.000 ton rovnega premoga. Pri povprečnem, doslej doseženem izkoristku premogovne substance 580 kg separiranega premoga iz enega m³ rovnega premoga, zadoščajo pri sedanjem obsegu proizvodnje, te rezerve do tretjega trimesečja leta 1974. Glede na že omenjeno zahtevo po povečanju proizvodnje iz obstoječih odkopnih polj, se čas do izčrpanja rezerv nad 6. obzorjem ustrezno skrajša, če ne izvedemo uspešno ukrepov za izboljšanje izkoristka premogovne substance, med katere prištevamo:

a) intenzivno rahljanje premoga z

vtisovanjem vode pod visokim pritiskom v vrtine, zavrtane v tla odkopne etaže na minimalni globini 2 m;

- b) razstreljevanje premoga v nadkopenem delu širokega čela z dolgimi vrtinami ter nabijanem posameznih vrtin z več zaporednimi naboji ter vmesnimi mašili. Tak način razstreljevanja je po zadnjih tolmačenjih predpisov o miniranju v metanskih jamah, odobren tudi za metanska delovišča, praktično pa že preizkušen med leti 1965 in 1966 pri odkopavanju v jami Orlek;
- c) nakladanje premoga iz nakopa-

nega dela etaže v vsaki odkopni lini;

č) eventualno zmanjšanje višine odkopne etaže.

Z vsemi naštetimi ukrepi, ki jih izvaja naš razvojni oddelek, bo mogoče v povprečku dvigniti izkoristek razpoložljive premogovne substance vsaj za 20%. To pomeni, da bi rezerve premoga v severnem krilu kadunje med 6. obzorjem, tudi v primeru delnega povečanja proizvodnje, zadoščale do konca leta 1974.

Ne glede na rezultate, ki jih bodo dali ukrepi za izboljšanje izkoristka, pa moramo v letu 1973 pričeti z intenzivnim odpiranjem premogovnih rezerv med 6. in 8. obzorjem. Te rezerve znašajo po podatkih geološke službe 2,800.000 m³ oziroma 4,050.000 ton rovnega premoga.

Za odpiranje premogovnih rezerv pod 6. obzorjem je bil že izdelan idejni projekt, sedaj pa je v teku izdelava dopolnilnega rudarskega projekta. Po tem projektu je predvidena izgradnja polnišča vozičkov na 6. obzorju, na področju bivšega polja B. Iz tega polnišča je predvideno poglobljanje vpadnika pod naklonom 16° na 8. obzorje, lociran 120 m pod sedaj odprtih 6. obzorjem. V zadnji fazi eksploatacije, pa je predvideno poglobljanje vpadnika iz 8. na 9. obzorje.

Iz odkopnih polj v južnem in severnem krilu kotredeške kadunje, ki bodo odprta z navedenim vpadnikom in smernim hodnikom na 8. obzorju, je predviden odraz premoga s transporterji oziroma gumijastimi trakovi do transportnega vpadnika in po tem navzgor na 6. obzorje, kjer bodo nakladali premog v vozičke. Od tu bi odvažali do Vine jaška in na površino.

Kot zračilni horizont bo pri eksploataciji pod 6. obzorjem služil hodnik H 60 na odseku med projektiranim polniščem vozičkov in vzhodjem H nadkopa, po katerem bo odtekal izrabljeni zrak k ventilatorski postaji »Potoška vas«, ki bo ponovno aktivirana. Iz odkopnih polj bo do zračilnega horizonta, to je 6. obzorja, dotekal izrabljeni zrak po zračilnih nadkopih, ki bo-

do zgrajeni iz 7. oziroma 8. obzorja, v talnini sloja, do 6. obzorja.

Ker bo hodnik H-60 posebno na odseku med bivšimi polji B in E zaradi odkopavanja med 6. in 8. obzorjem v vplivni coni, ni predvidena načeloma uporaba tega hodnika na tem odseku za dostavo materiala in dostop moštva, pač pa bo po tej zvezi odtekal izrabljeni zrak.

Prevoz materiala in moštva bo za odkopna polja 4, 5 in 6 izveden z Becorit talno vlečnico, locirano v glavni transportni vpadnik in smeri hodnik na 8. obzorju, kakor tudi zračilni vpadnik med 8. in 7. obzorjem. Skupna dolžina prevoza z Becorit talno vlečnico bo znašala na najdaljši relaciji 937 m.

Z uvedbo transporta moštva in materiala po glavni transportni zvezi za odvoz premoga, bo ta zveza polno izkoriščena in bo opravičljiva kvalitetna izvedba te komunikacije.

Odkopavanje v omenjenih treh odkopnih poljih bo potekalo s širokočelno odkopno metodo, s povečano višino etaže, pri širini širokih čel od 15 do 30 m. Smerna dolžina posameznega odkopnega polja bo do 400 m, kar omogoča pod določenimi pogoji uvedbo strojnega pridobivanja premoga s pridobivalnimi nakladalnimi stroji, prirejanimi za kratka čela, ob istočasni uvedbi ustreznega samohodnega podporja. V primeru strojnega pridobivanja premoga, se bo višina posamezne etaže zmanjšala na 5 m, namesto sedanjih 11,2 m, kar bo imelo za posledico, poleg bistvene povečanja odkopnih storitev zaradi dela s stroji, tudi zmanjšanje odkopnih izgub ter obremenitve separacije z jalovino, ki jo sedaj nakladajo skupno s premogom iz nadkopnega dela.

V I. fazi eksploatacije pod 6. obzorjem je predvideno odkopavanje v polju 4 med 6. in 7. obzorjem, ki naj bi bilo po načrtu odprto že v prvi polovici leta 1973. V tem polju je, dokler se že odkopava v severnem krilu kadunje nad 6. obzorjem, edino možno odkopavanje pod 6. obzorjem, kjer bi sicer narušili še neodkopani del slojišča.

Najkasneje v drugi polovici leta 1974 morajo biti pripravljena za eksploatacijo tudi polja 5 in 6 med 6. in 7. obzorjem. Ker so odpiralna dela precej obsežna, je rok za izvedbo del sorazmerno kratek, posebno če upoštevamo, da gre za izgradnjo precej zahtevnih objektov in da tudi določena presečne nja pri odpiranju niso izključena.

Glede na razpoložljive rezerve premoga, bodo obremenjevale investicije, pri predvidenem izkoristku premogovne substance 1 tona/m³ (sedaj doseženo 0,58 ton/m³) vsako proizvedeno tono premoga z 10,70 din, kar predstavlja 6,8 % prodajne cene, kar je v dopustnih mejah.

Ob upoštevanju zmanjševanja proizvodnje premoga v jami Loke, se bo proizvodnja v jami Kotredež morala povečati in bo znašala:

— leta 1972	242.000 ton
— leta 1973	306.000 ton
— leta 1974	368.000 ton
— od leta 1975-1981 a	440.000 ton
	2,640,000 ton

Iz skopega orisa konceptov razvoja jamskega obrata Kotredež, s posebnim ozirom na trenutno še nejasno situacijo glede rezerv v jami Loke lahko sklepamo, da bodo od leta 1975 dalje v jami Kotredež, eksploatirali tri odkopna polja, na smerni dolžini preko 1.000 m, pri širini sloja 15 do 30 m, kar bo omogočalo proizvodnjo po 440.000 ton letno, vse do leta 1981.

Za odpiralna dela, ki jih bomo morali izvesti in opremo, ki jo bo potrebno nabaviti v letih 1972-1975, samo podjetje nima na razpolago zadostnih sredstev iz redne amortizacije, posebno če upoštevamo, da bo tudi v jamah Hrastnik, Ojstro, Dol in Trbovlje potrebno vložiti v naslednjih letih sorazmerno velika investicijska vlaganja.

Glede na take potrebe je podjetje že v letu 1971 izdelalo investicijski program in ga predložilo pristojnim republiškim institucijam z namenom, da najame ustrezne kredite, ki bi omogočili nadaljnjo racionalno eksploatacijo premoga v Zasavju.

Metod Malovrh, dipl. inž. rud.

Geološke raziskave pri ZPT v letu 1971 in načrti za leto 1972

V našem podjetju se v glavnem ukvarjamo s čim gospodarnejšim pridobivanjem dobrega rjavega premoga. Zato so tudi naše geološke raziskave usmerjene predvsem v ugotavljanje premogovnih slojnih prilik. Zanima nas torej, kje se nahaja premogov sloj, kako debel je, kakšne kvalitete je, kako

leži glede na ostale hribine in podobno.

V članku »Nekaj o geologiji v Zasavju«, ki je bil objavljen v 4. številki VI. letnika tega glasila, smo se spoznali s prihrabinami, ki obdajajo premogov sloj.

Večkrat se na primer zgodi, da pridemo z raziskovalno progno ali

vrtno v glinaste plasti. Tedaj je najvažnejša naloga, da ugotovimo, ali je to talninska ali krovinska glina z ozirom na premogov sloj. Od pravilnosti take ugotovitve je odvisna smer nadaljnega raziskovanja. Zato je v geološke raziskave vključeno tudi razločevanje in določevanje teh prihrabin.

Naša raziskovalna dejavnost je usmerjena predvsem na vrtnanje iz obstoječih jamskih prostorov. Tekoči meter naše vrtnice je namreč približno osemkrat cenejši od metra raziskovalne proge. Zato raziskujemo s programi le v takih primerih, kjer predvidevamo tako dolge raziskovalne razdalje, da jih z našimi vrtnalnimi garniturami ne moremo doseči, ali pa bi bili rezultati vrtnanja premalo zanesljivi. Zaradi tega prodiramo v jami Loke na višini 5. obzorja s prečnikom iz južnega v severno krilo osrednje terciarne premogovne kadunje. Ta prečnik je dolg že nad 500 metrov. Z njim smo že zanesljivo v severnem krilu, vendar ne moremo z gotovostjo reči, kako daleč je še do predvidenega premogovega sloja. Opam, da ga bomo letos dosegli, kajti več kot 200 m verjetno le ni do njega. Predvidevamo, da bomo iz oligocenske morske gline, v kateri se sedaj nahaja čelo prečnika, zadeli najprej v krovnii lapor, to je v zgornje sotoške sklade, ki so neposredna krovina premogovnem cilju. Tu nameravamo prečnik začasno ustaviti in zavrtati vrtnico v smeri proti premogu. Če bo vrtnanje uspešno in sloj najdemo, bomo s prečnikom nadaljevali. Obenem pa bomo napravili tudi nišo, da bomo iz nje nemoteno vrtali tudi v druge smeri. Tudi v primeru, če bi bila prva vrtnina negativna, to je, če bi torej prišli za vrtnico v triado, ne da bi prej prevrtali premog, bomo zastavili nove vrtnice v različne smeri. Če smo prišli tako daleč po jalovini s prečnikom, nikakor ne smemo prehitro obupati.

V jami Loke prodiramo na višini 5. obzorja po triadi s progo tudi proti vzhodu. Smo zelo blizu kontakta s terciarjem tako, da večsah zadenemo vanj. Tu sta glavni oviri hitrejših napredkov veliki pritoki vode in krušljiva hribina. Iz te proge na več mestih vrtamo proti premogovnem sloju. Podatki kažejo, da je južno krilo glavne premogove kadunje po sedaj raziskani dolžini na višini 5. obzorja siromajše, kot smo predvidevali.

V glasilu Srečno številka 1-71 sem v članku »Cilji raziskav na rudniku Zagorje«, omenil tudi razis-

kovalno vrtnico, ki jo je tedaj vrtal Geološki zavod iz Ljubljane. Vrtnina je dosegla premogov sloj še v južnem krilu glavne kadunje, približno 105 m globoko. Premogov horizont je na tem mestu debel 9 m, vendar vsebuje le 2,7 m kvalitetnega premoga.

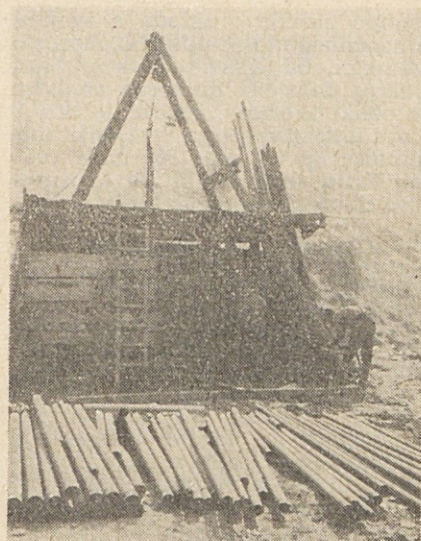
V jami Kotredež smo lani raziskovali na 6. obzorju, s tremi vrtninami, kvaliteto in debelino talne gline. Ti podatki nam bodo služili za projektiranje odpiralnih del nižjih obzorij južnega in severnega krila kotredeške kodunje. V ta namen nameravamo tudi letos izdelati nekaj raziskovalnih vrtnin, da bomo dobili še več podatkov o premogovnem sloju na tem območju.

V Trbovljah smo lani raziskovali na površini na Neži, z več vertikalnimi vrtninami, ostanke jugovzhodnega krila Karolina polja. Letos pa nameravamo s progo in vrtninami raziskovati polje nižjekaloričnega premoga med Karolino in poljem Polaj.

Na področju rudnika Hrastnik smo raziskovali v vseh treh jamah. V jami Ojstro smo angažirali tudi Geološki zavod iz Ljubljane, da nam je na 5. obzorju izdelal horizontalno vrtnico. S približno istega mesta smo potem izdelali z našo vrtnalo garnituro še pet horizontalnih vrtnin, ki smo jih namestili pustili zacevljene s perforiranimi cevmi, da se po njih odteka voda iz dolomita. V letošnjem letu nameravamo v tej jami raziskovati z vrtninami Javor sloj na višini 5. obzorja in pod njim.

V jami Hrastnik smo na 7. obzorju izdelovali odpiralno - raziskovalno progo proti vzhodu v talninsko jalovo območje med D poljem in Talnim skladom. Predčasno smo zadeli z njo v premog; zato bomo letos iz te proge izdelali več vrtnin proti severu in jugu, da raziščemo premogišče. Poleg tega bomo to progo še podaljšali proti vzhodu in še vrtali iz nje. Premogišče je v tem predelu kljub dokaj gosti mreži globokih vrtnin iz površine, zaradi zapletene tektonike, še premalo poznano za podrobno načrtovanje odpiralnih del na 7. in 9. obzorju.

Tudi južno krilo A polja v glo-

Izdelovanje vrtnice T2-5/71 na Neži v Trbovljah. Vrtnalna ekipa ZPT raziskuje to območje zaradi ugotovitve ostankov premoga v sloju Karolina

Foto: inž. Tone Bregant

bino še ni dovolj raziskano, čeprav skoraj vsako leto najdemo primeren čas za izdelavo prečnice proti jugu in iz nje vrtamo navzdol. Letos imamo v načrtu dva taka posega.

V jami Dol smo lani vrtali le z Gesbo vrtnalo garnituro. Ta naprava zmore le okrog 30 m dolge vrtnice, brez dobivanja jedra in vrtna lahko le v mehkih, krhkih hribinah, kot je recimo premog. Čim pride v tršo krovino ali plastično glino, odpove. Z njo raziskujemo v glavnem konture obstoječih ali bodočih etaž odkopnih polj.

Letos nameravamo v jami Dol za raziskavo A, B in C polja v globino (do kote 200) zavrtati iz izvozne proge na koti 260 več poševnih vrtnin.

Zaradi tako obsežnega načrta raziskovalnega vrtnanja v letošnjem letu in ker sta sedanji naši vrtnalni garnituri Craelius XC-42 in GIR-150 že precej dotrajali, nameravamo v kratkem nabaviti novo, zmogljivejšo vrtnalo garnituro.

Tone Bregant, dipl. inž. rud.

Kakšni so izgledi za nadaljnjo modernizacijo in razvoj podjetja?

Naslov tega članka v obliki vprašanja kaže na dvom v možnost nadaljnega razvoja in modernizacijo vseh dejavnosti podjetja. Takoj v začetku pa moramo ugotoviti, da podjetje v vseh dejavnostih sicer počasi pa vendar vztrajno izvaja program modernizacije in določene napredke. Pri tem velja opozoriti na skoraj dosledno uvajanje

jeklenih lokov pri odpiranju prog, na pričetek obratovanja novih lokomotiv pri skupnem prevozu, uvedbo strojev za prodiranje prog, novo težkotekočinsko separacijo v Trbovljah, koncentracijo odkopavanja v Kotredežu, izvedbo novega korita potoka Kotredežca, modernizacija kamnoloma in opekarne v Trbovljah ter betonarne v Hrastni-

ku, novo opremo za obrat za specialna rudarska dela ter obnavljanje in povečanje kapacitet avtoparka. Vse to so dejstva, ki se kažejo tudi v izboljšanju tipičnih pokazalcev proizvodnje (zmanjšanje porabe lesa in razstreliva, povečanje storitev in podobno). Iz tega je neizpodbitno razvidno, da podjetje ne stagnira, ampak se v določenem

tempu razvija v skladu s svojimi finančnimi možnostmi. Ne moremo zanikati, da nismo dobili za naš razvoj določena družbena sredstva v obliki kreditov, vendar je bila v času intenzivnejšega izvajanja modernizacije od leta 1965 dalje večina tistih sredstev, ki jih je ustvarila delovna skupnost.

Vprašujemo se, kako bo z nadaljnjim razvojem podjetja, tako glede usmeritve kakor tudi glede sredstev za modernizacijo. Vsekakor bo tudi še v bodoče predstavljala proizvodnja premoga eno bistvenih dejavnosti podjetja. Seveda pa bo potrebno slojišče oziroma nastopanje in pogoje nastopanja premogovega sloja, v bodoče mnogo podrobneje raziskati, da bomo lahko ocenili primernost oziroma rentabilnost eksploatacije. Verjetno se ne bomo odločali za eksploatacijo tistih slojišč, kjer bo prodajna cena premoga nižja od proizvodnih stroškov ali tako imenovane lastne cene in kjer ne bomo uspeli z odkopno metodo in koncentriranimi odkopnimi kapacitetami doseči tudi takšno stopnjo produktivnosti, ki bo omogočala s prodajno ceno dosegati tudi določeno stopnjo dobička. Seveda želimo, vsa takšna predvidevanja in izračune uporabiti v nekoliko stabilnejših gospodarskih razmerah, ki bi omogočile hkrati določiti tudi realnejšo oceno glede nadaljnje usmeritve proizvodnje premoga. Vsekakor pa naj bi bila najpomembnejša skrb, ki bi se pokrivala z osnovno orientacijo, da bi čimpreje posegli z modernizacijo v jedro celotne proizvodnje premoga, t. j. na odkopno fronto. Zaradi zelo drage opreme pa odločitev ni lahka in terja podrobno obdelano tehnologijo, kakor tudi ekonomiko celotnega proizvodnega procesa. Takšna predvidevanja vsebuje tudi naš program modernizacije, za katerega izvedbo iščemo kredite. Poleg naštetih problemov so seveda tudi drugi (vplivi na površini, odškodnine), ki bodo tudi v bodoče igrali pomembno vlogo pri odločitvah v zvezi z nadaljnjo eksploatacijo premoga na posameznih področjih.

Sedanja evidenca premogovnih zalog ne bi smela biti kakorkoli zaskrbljujoč faktor v zvezi z nadaljnjim načrtovanjem razvoja proizvodnje premoga v višini, kakršno predvideva program in kakršno predvideva tudi energetska bilanca Slovenije. Čeprav obstajajo določeni pomisleki v zvezi z nadaljnjim razvojem proizvodnje premoga v Zasavskih premogovnikih, je tržna situacija takšna, da bo premog še vedno predstavljal v naših pogojih pomemben energetska vir. Različna mnenja o tem vprašanju, pa nas seveda ne smejo kakorkoli odvrti od usmeritve na modernizacijo proizvodnje premoga. To vprašanje

tako močno izstopa v zahtevah, ki tvorijo osnovo za možnost nadaljnje proizvodnje premoga, da je nemogoče predvideti drugačno resitev, ki bi kakorkoli izključevala predvidevanja na temelju programa, ker bi to pomenilo stagnacijo in nazadovanje. To pa se nikoli ne konča z dobrim rezultatom.

Nekatere dejavnosti, kot n. pr. dejavnost obrata za specialna rudarska dela, proizvodnja gradbenega materiala in avtoprevoznništvo, ki dosegajo okoli 14% celotnega dohodka podjetja, so že dobile svoje mesto v okviru podjetja, tako da ni vprašljiv njihov nadaljnji obstoj in nadaljnji razvoj. Res pa je, da bo v bodoče mnogo bolj potrebno reševati osnove za njihov nadaljnji razvoj, organizacijo in povezanost v okviru celotnega podjetja.

Pri usmeritvi obrata za specialna rudarska dela, kjer je potrebno predvideti razširitev vrste del, ki naj jih ta obrat prevzema, je verjetno najpomembnejše vprašanje kadrovska okrepitev in oskrba z ustrežno opremo. Sedanje stanje, v zvezi s storilnostjo in količino opravljenih del, ne more biti zadovoljivo. Sedanja ocena možnosti plasmana storitev z rudarskimi deli kaže, da je ta dejavnost perspektivna. Potrebno je ustvariti vse pogoje za nadaljnji razvoj tega obrata, kar bo terjalo tudi določene organizacijske posege na vseh področjih dela te enote.

Drugo vprašanje, ki se pojavlja, je vprašanje razvoja in organizacije GRAMAT-a. Ta dejavnost je razdeljena na tri področja in je samo knjigovodsko (čeprav tudi ločeno) prikazana kot ena dejavnost. Vsekakor ni še v celoti razčiščeno

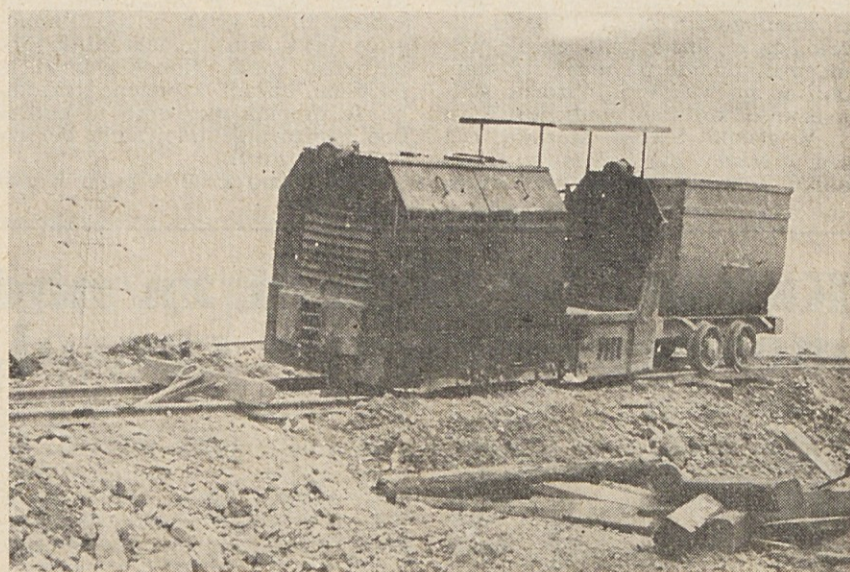
vprašanje razvoja posameznih dejavnosti GRAMAT-a, kar pa bo potrebno čimpreje izvesti. Če imamo v glavnem razčiščeno vprašanje nadaljnega dela opekarne in kamnolomov, pa obstajajo precej različna mnenja o betonarnah in njihovem opravičenem obstoju. V bodoče bodo morale vse dejavnosti GRAMAT-a najti večjo mero medsebojnega sodelovanja, kot je bilo to doslej. To pa bo morala urediti prilagojena organizacija in kadrovska struktura.

Avtoprevoznništvo je v okviru podjetja dobilo v zadnjem času nekoliko trdnjšo osnovo tako v obstoječem stanju, kakor tudi pri predvidenem razvoju. Ta bo moral vsekakor povečati obseg svojih kapacitet in tudi uslug, ki bodo predvidoma narasle že v okviru potreb ZPT.

Za izdelavo perspektivnega razvoja energetike v Zasavju je predvideno sodelovanje strokovnjakov organizacije Združenih narodov, ki naj bi tako na področju proizvodnje električne energije, kakor tudi premoga dali svoje ocene, mnenja in stališča. Poleg tega smo sprožili akcijo za ugotovitev možnosti določene preorientacije proizvodnje v skladu s kadrovske in ostalimi možnostmi. Ta akcija bo potekala ob sodelovanju izvršnega sveta SRS, vseh treh zasavskih občin in Zasavskih premogovnikov.

Upamo, da bodo vsa snovanja, pobude in načrtovanja prinesla za podjetje kot celoto jasnejšo in trdnjšo usmeritev v bodočem dolgoročnem razvoju.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Diesel Jenbach lokomotiva na slepem tiru gradbišča OSRD na Pleskem
Foto: inž. Bregant Tone

Problematika odkopavanja premoga na rudniku Zagorje

Pri eksploataciji premoga na obeh jamskih obratih rudnika Zagorje, so nastopili problemi, ki so bili v jami Kotredež občasna značaja, dočim so se v jami Loke začeli šele pojavljati in se bodo v prihodnosti predvidoma še stopnjevali.

Situacija odkopavanja v obeh jamskih obratih:

JAMA LOKE:

V jami Loke trenutno eksploatiramo južno krilo loške premogovne kadunje ter severno krilo stranske premogovne kadunje oziroma južne premogovne kadunje. Jamsko polje je odprto z izvažnim jaškom Loke (kota odvozišča zunaj 270,15, kota odvozišča na 4. obzorju jame 18,63) in tremi jamskimi obzorji, t. j. 5. obzor kota — 61,00, 4. obzor kota 18,63, 3. obzor kota 90,51 in z glavnim zračilnim nadkopom, ki služi za odvajanje izrabljenega zračilnega toka jame. Zahodni predel 5. obzorja jame služi za redno eksploatacijo odkopnih polj P-55 in P-53, dočim je del vzhodnega predela tega obzorja že v fazi eksploatacije (odkopno polje P-50), preostali del pa je še v fazi odpiranja oziroma raziskovanja. Zahodni predel 4. obzorja jame služi za dostavljanje materiala na odkopna polja in za odvajanje izrabljenega zračilnega toka iz odkopnih polj. V vzhodnem predelu obzorja je v ključni fazi odkopavanje v odkopnem polju P-42. Skrajno zahodni in vzhodni predel 3. obzorja jame je opuščen, preostali del obzorja pa služi za dostavljanje materiala na odkopno polje P-42 in P-40, za odvajanje izrabljenega zračilnega toka iz odkopnih polj in za dostavljanje zasipnega gramoza v odkopna polja. Ker poteka preko eksploatacijskega območja jame Loke na površini republiška cesta II. reda in potok Medija, poteka odkopavanje tistih predelov slojev, ki leže v varnostnih stebrih navedenih površinskih objektov, s splavnim zasipom, t. j. celotni vzhodni oddelek jamskega polja oziroma polje (odkopno) P-0 in P-2. V zahodnem oddelku jame, t. j. v odkopnih poljih P-5, P-3 in P-1 poteka odkopavanje z rušenjem stropa oziroma krovnine.

JAMA KOTREDEŽ:

V jami Kotredež eksploatiramo severno krilo kotredeške premogovne kadunje. Jamsko polje je odprto z vinskim rovom in jaškom (kota odvozišča 264,01, kota dovozišča na 6. obzorju jame — 115,66)

in tremi jamskimi obzorji, t. j. 6. obzorje jame, kota — 115,66, 4. obzorje jame kota 4,36, 2. obzorje jame kota 135,30, kotredeškim rovom kota 247,89 in nadkopom Sever, ki služi za odvajanje izrabljenega zračilnega toka jame. Zahodni predel 6. obzorja jame služi za eksploatacijo odkopnega polja P-7, vzhodni predel pa za eksploatacijo odkopnega polja P-6. Celotni 4. obzor jame služi zračanju in dostavljanju materiala na odkopna polja, dočim služi 2. obzorje za odvajanje izrabljenega zračilnega toka jame.

Odkopavanje poteka z rušenjem stropa oziroma krovnine tudi v območju bivšega varnostnega stebra potoka Kotredežice. V ta namen je na površini, v področju vplivnega in rušnega območja odkopavanja, vgrajeno gumijasto za vodo nepropustno korito za potok Kotredežica.

Odkopne metode in doseženi pokazalci proizvodnje:

JAMA LOKE:

V prvih desetih mesecih leta 1971 je bilo v jami Loke proizvedenih 209.630 ton komercialnega premoga (brez rudarskega šolskega centra) in sicer: 84.881 ton z odkopno metodo z rušenjem stropa oziroma krovnine, 124.749 to pa z odkopno metodo s **splavnim zasipom**. Poleg tega so za to razdobje značilni še naslednji pokazalci (povprečne vredosti za obe odkopni metodi):

— odkopna storitev 8,15 ton/delavnik, — jamska storitev 2,75 ton/delavnik. Doseženi so bili naslednji povprečni normativi porabe materiala: jamski les 20 m³/1000 ton, razstrelivo 296 gr/ton. (Glej diagram 1).

Pri posameznih odkopnih metodah so obstajale naslednje odkopne prilike: širokočelna, smerna odkopna metoda z jeklenim podpor-

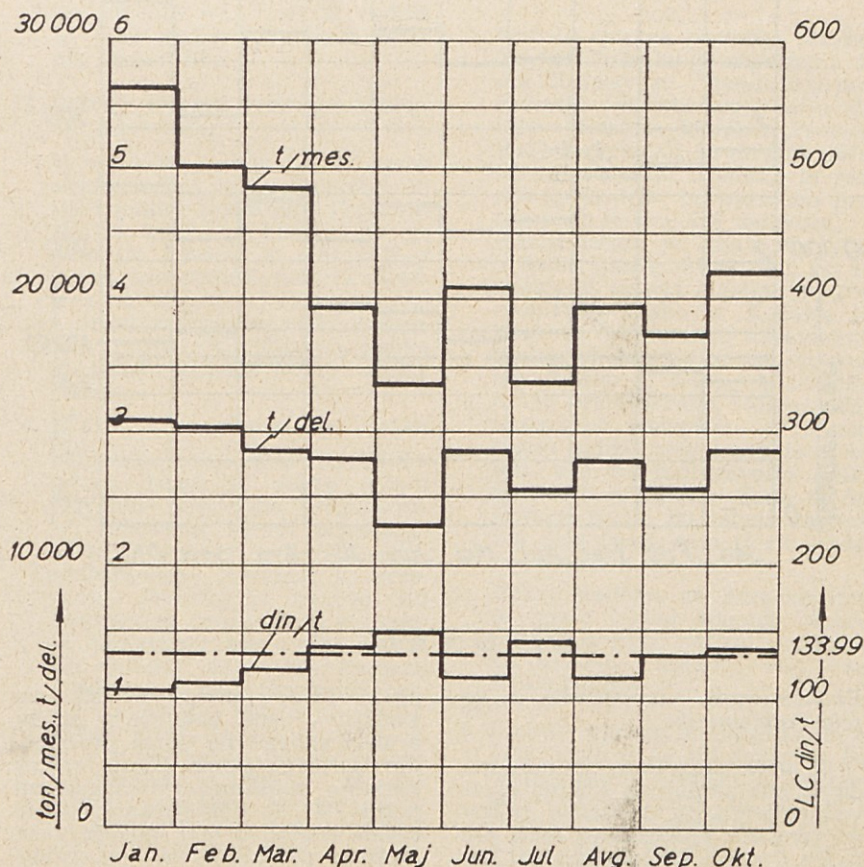

DIAGRAM 1

jem in splavnim zasipom: širina odkopne etaže od 20 — 80 m, višina odkopne etaže 3,10 m pad sloja od 20 — 80 stopinj, smerna dolžina odkopavanja 315 m.

Širokočelna odkopna metoda s povečano višino etaže in pridobivanjem premoga z rušenjem: širina odkopne etaže od 8 — 50 m, višina odkopne etaže od 9 — 11 m, pad sloja od 26 — 65 stopinj, smerna dolžina odkopavanja 300 m.

Celokupne izgube na koristni substanci 40,5 %, pridobljene količine premoga na 1 m² odkopane površine 7,8 ton/m².

JAMA KOTREDEŽ:

Od januarja do oktobra 1971 je bilo v jami Kotredež proizvedenih 194.960 ton komercialnega premoga

ter doseženi naslednji pokazalci: odkopna storitev 7,20 ton/delavnik, jamska storitev 2,51 ton/delavnik. Doseženi so bili naslednji normativni porabe materialov: jamski les 9,5 m³/1000 ton, razstrelivo 349 gr/ton (glej diagram 2).

Odkopne prilike so bile naslednje: širina odkopne etaže od 15 — 40 m, višina odkopne etaže 12 m, pad sloja od 20 — 80 stopinj, smerna dolžina odkopavanja 590 m, celokupne izgube na koristni substanci 47 %.

Za rudnik Zagorje celokupno: odkopna storitev 7,91 ton/delavnik, jamska storitev 2,64 ton/delavnik, rudniška storitev 1,93 ton/delavnik, poraba razstreliva 316 gr/ton, poraba jamskega lesa 15,5 m³/1000 ton, poraba električne energije 34,7 kWh/ton.

ten in bo dosegel v prvem tromesečju leta 1973 kritično točko. V tem času bodo popolnoma odkopane vse zaloge koristne substance v zahodnem predelu 5. obzorja jame, t. j. odkopno polje P-55 in P-53, kjer odkopavanje poteka z rušenjem stropa oziroma krovnine. V proizvodnji bosta ostala samo še odkopna polja P-50 in P-52 na zgornji etaži vzhodnega predela 5. obzorja jame, kjer bo odkopavanje potekalo s splavnim zasipom. Potrebno je poudariti, da z dosedanjimi raziskovalnimi deli še nismo uspeli ugotoviti zalog koristne substance na zgornji etaži 5. obzorja jame v področju odkopnih polj P-50 in P-52; pač pa lahko trdim, da bodo mnogo manjše od predvidenih.

Povprečna lastna cena proizvedene tone komercialnega premoga za obdobje januar-oktober v letu 1971, je znašala za jamo Loke 128,80 din. Povprečna prodajna cena premoga na rudniku Zagorje v zadevnem obdobju pa je znašala 133,99 din tako, da je znašala pozitivna razlika 5,19 din/ton.

Tudi v jami Kotredež se je pričela proizvodnja premoga z mesecem aprilom občutno zmanjševati. Zaradi pojava večje koncentracije ogljikovega monoksida v odkopnih poljih P-36 in P-46 so morali ti dve odkopni polji v mesecu marcu zapreti in opustiti. Odkopne prilike teh odkopnih polj so bile zelo ugodne. Ker je prišlo do opustitve nepričakovano, ni bilo slojišče pod nivojem 4. obzorja jame zadostno pripravljeno, zato je bilo potrebno zelo pospešiti priprave v premogu v odkopnih poljih P-7 in P-6. Po končanih pripravah v premogu, se proizvodnja premoga ni bistveno izboljšala zato, ker so bile priprave v premogu locirane pod osnovno etažo 4. obzorja jame. Tu pa so splavno zasipavali. Odkopavanje prve etaže je potekalo tako, da so premog pridobivali le na podkopnem delu, dočim se premog v nadkopnem delu rušne etaže puščali v starem delu. Ta način odkopavanja so izvajali iz dveh razlogov, t. j. zaradi varnega odkopavanja pod sipkim dolomitnim gramozom in s ciljem, da se dolomitni gramoz konsolidira z nadkopnim premogom zavoljo normalnega odkopavanja na naslednjih nižjih etažah. Ta problem je bil prisoten do oktobra 1971 ter se bo za krajše razdobje ponovil pri odkopavanju varnostnih stebrov oddelkov obeh presipnih jaškov odkopnih polj na tej etaži.

ZAKLJUČEK

Za nadomestilo izčrpanih odkopnih zmogljivosti v jami Loke, bo potrebno v letu 1972 pripraviti določena odpiralna dela za eksploatacijo skrajnega zahodnega predela južnega krila kotredeške premogovne kadunje na 7. obzorju jame

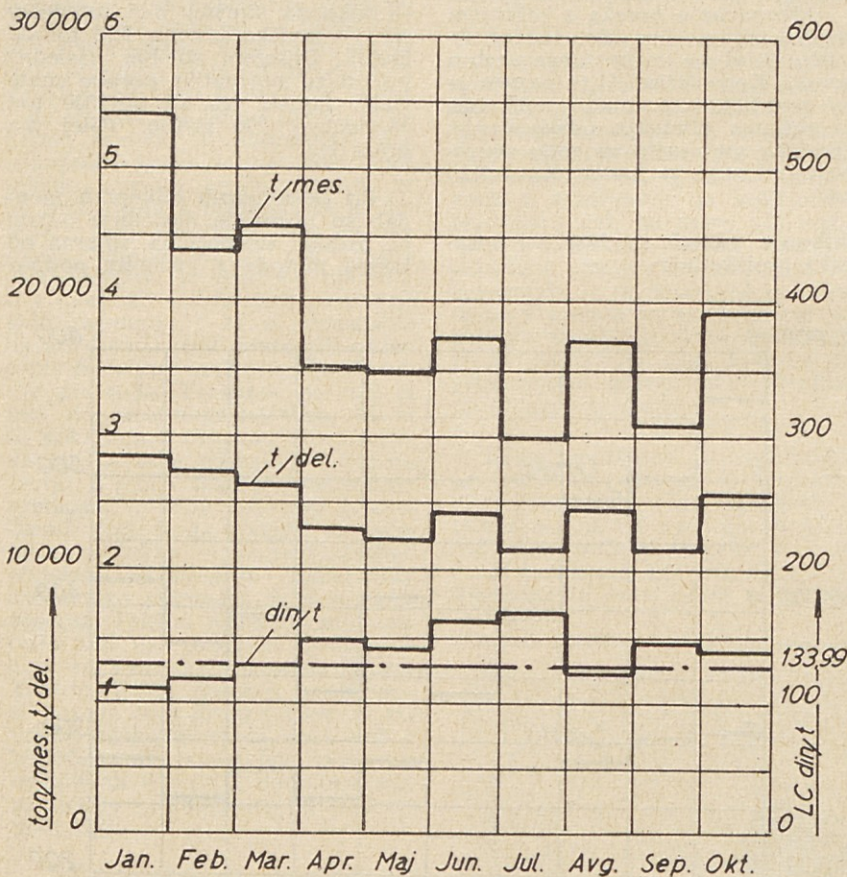

DIAGRAM 2

Ekonomičnost odkopavanja in ostala problematika

Iz obeh diagramov je razvidno, da so bile amplitude gibanja proizvodnje premoga, storilnosti in lastne cene na proizvedeno tono premoga v prvih desetih mesecih leta 1971, v pozitivnem in negativnem smislu zelo dinamične. Na obeh jamskih obratih je pričela v aprilu proizvodnja premoga upadati. Osnovni razlogi za takšno gibanje

proizvodnje premoga so bili naslednji: v jami Loke je v aprilu pričelo vplivati na potek proizvodnje premoga pomanjkanje rezerv koristne substance. V odkopnem polju P-42 so odkopavanje zaključevali, dočim ni bilo mogoče v vzhodnem predelu 5. obzorja pridobiti ekvivalentnih odkopnih kapacitet, ker se je nahajališče premoga bistveno osiromašilo glede na stanje 4. obzorja jame. Ta problem je za jamo Loke še naprej prisot-

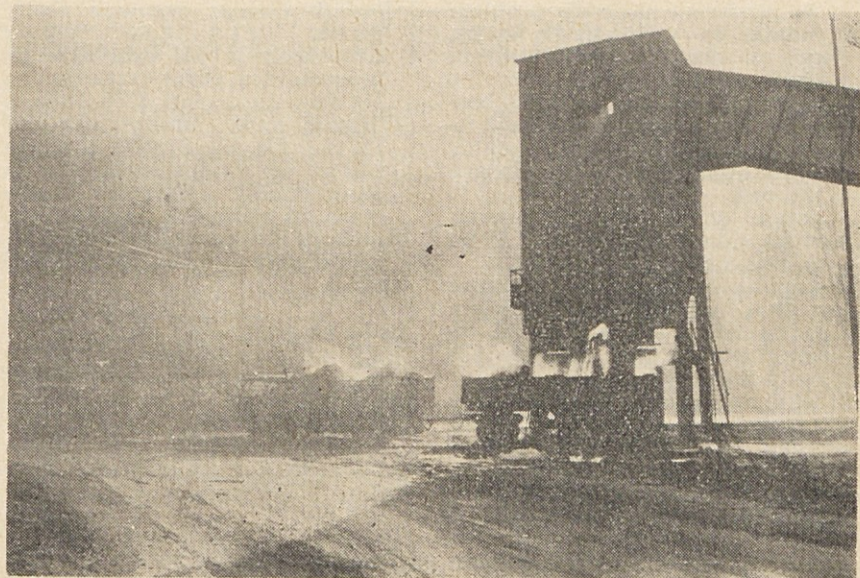
Kotredež, v jami Loke pa pospešeno nadaljevati raziskovalna dela za severno krilo loške premogovne kadunje.

Ker so pridobljene količine premoga na 1 m² odkopane površine razmeroma majhne, bodo v jami Kotredež opravili poizkuse rahljanja premoga v nadkopnem delu rušne etaže. Glede na majhen pad premogovega sloja in razmeroma majhno močnost sloja, bodo te poizkuse izpeljali z napajanjem premogovega sloja z vodo pod pritiskom (z granitno Gesbo). Le na ta način ne bo hribina mehansko prizadeta, ki v nasprotnem primeru udira v odkopni prostor pred premogovo substanco.

Leopold Grahek, dipl. inž. rud.

Opomba uredništva:

članek je bil napisan koncem novembra 1971 za Srečno št. 6/71.

Polnišče premoga na obratu Kisovec rudnika Zagorje. Nakladanje premoga (v meglji) za prevoz na separacijo v Zagorju. Foto: inž. Bregant Tone

Perspektivni in neperspektivni

Na prvi seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, ki je bila 28. decembra 1971 v Ljubljani, je bilo na dnevnem redu: »Obravnavanje problematike rudnikov premoga SR Slovenije«.

Navzoči so obravnavali probleme slovenskih premogovnikov, tako tistih, ki so v fazi uklinjenja, kot tudi tistih, ki se smatrajo za perspektivne (Kanižarica, Velenje in Zasavski premogovniki).

V precej izčrpnih razpravi, v kateri so sodelovali tudi vsi predstavniki našega podjetja: Kantužar Rado, Podkoritnik Marko, Pirnaver Mirko, Kolenc Ivan in Majdič Cvetko, dipl. inž. rud., je bilo ugotovljeno, da so enako težki problemi povsod. Za nas ne smejo biti zanimivi le naši problemi, temveč tudi problemi, ki se pojavljajo na ostalih premogovnikih.

Neperspektivni rudniki premoga

1. Rudnik rjavega premoga Presika
Proizvodnja premoga je bila ustavljena v letu 1970 s staležem 50 delavcev. Večino teh so zaposlili v gradbenem podjetju INGRAD Ljutomer, s pomočjo sredstev sklada skupnih rezerv SRS.

2. Rudnik rjavega premoga Sečovlje
Proizvodnja premoga je bila ustavljena v letu 1970. V tem času je bilo zaposlenih 80 delavcev. Preusmerili so svojo dejavnost. Ustanovljeno je bilo novo proizvodno trgovsko podjetje Krog,

z naslednjo dejavnostjo: kamnolom, distribucija butana, prodaja cementa itd. Tudi ta rudnik je dobil sredstva iz sklada skupnih rezerv SRS.

3. Rudnik rjavega premoga Liboje-Montana Žalec

V podjetju je bilo še 150 zaposlenih. Nekaj se jih bo redno ali pa izjemno upokojilo. Preusmerili se bodo na kamnolom apnenca v Libojah v letu 1972 z vsemi preostalimi delavci. Sredstva za preusmeritev so skoraj v celoti zagotovljena (sklad skupnih rezerv SRS. Celjska banka in sklad skupnih rezerv občine Žalec).

4. Rudnik rjavega premoga Laško

Trenutno je zaposlenih še 495 delavcev. Imeli so velike težave pri izbiri programa preusmeritve, predvsem zaradi neusklajenosti partnerjev in zaradi neorganiziranega pristopa k reševanju. Preusmeriti morajo 310 delavcev za proizvodnjo styropora (izolacijski material) in drugih drobnih materialov. Preostali delavci se bodo upokojili, precej pa jih bo ostalo na proizvodnji gline. Težave so nastopile z devalvacijo dinarja (oziroma revalvacijo DM), saj morajo zaradi podražitev zbrati cca 15 do 20.000.000 din več sredstev, kot bi jih morali sicer.

Sredstva za preusmeritev so zaenkrat zagotovljena v višini 50% in sicer: Ljubljanska banka in sklad skupnih rezerv SRS. Pro-

gram naj bi bil končan do leta 1974.

5. Rudnik rjavega premoga Senovo
Na tem rudniku je zaposlenih še cca 950 delavcev. Trenutno se preusmerja 430 delavcev v nove obrate »Metalna« Maribor. Premog bodo proizvajali še do leta 1976. Ob upoštevanju izjemnih in rednih upokojitev, bo potrebno preusmeriti še cca 220 delavcev.

Problematika je izbira nove dejavnosti (poleg »Metalne«), ker so nastopali skoraj z istim programom kot Laško in Kočevje in sicer za izdelovanje keramičnih ploščic. Glede na to, da sta rudnika Laško in Kočevje odstopila od te preusmeritve, iščejo sedaj inozemske partnerje. Pri tem imajo velike težave, ne le v izbiri, pač pa tudi zavoljo naših finančnih predpisov. Toda ta dejavnost še ne bo mogla zagotoviti delo vsem, zato iščejo nadaljnje rešitve.

Nekaj sredstev za preusmeritev že imajo (sklad skupnih rezerv SRS, Dolenjska banka), trenutno pa morajo zbrati vsaj še 50.000.000 din.

sko
6. Rudnik rjavega premoga Kočevje
Zaposlenih je še 350 delavcev. Po dolgotrajnem iskanju o možnostih preusmeritve so nazadnje sklenili, da se združijo s podjetjem ITAS v Kočevju. Ta preusmeritev bo končana v letu 1972 s sredstvi sklada skupnih rezerv SRS, Ljubljanske banke, z lastnimi sredstvi in sredstvi ITAS-a. Pri vseh teh usmeritvah nastopa-

- jo predvsem naslednji problemi:
- a) rudniki so večinoma v krajih, kjer ni druge industrije, ki bi lahko prevzela vse delavce;
 - b) posamezni kreditorji (sklad, banke itd.) so pripravljene financirati ob normalnih bančnih pogojih, ni pa organiziranega skupnega pristopa;
 - c) rudniki sodelujejo pri preusmeritvah z lastnimi sredstvi, ki pa so omejena;
 - d) izjemne upokojitve so zanimive v času upokojevanja, problemi pa nastajajo kasneje zaradi višine pokojnin, ki so bistveno nižje od normalnih;
 - e) nekatere delovne organizacije so pripravljene sodelovati, vendar hočejo reševati le lastne probleme (primer rudnik Kočevje, ko je neko ljubljansko podjetje skušalo stare stroje premestiti v Kočevje, iz zbranih sredstev pa bi si sami nabavili nove-moderne);
 - f) osebni dohodki rudarjev v jami niso dovolj visoki, a vendar so ponekod bistveno višji kot v podjetjih, s katerimi se rudnik združuje, kar pomeni nižje osebne dohodke od novih delovnih mestih.

PERSPEKTIVNI RUDNIKI PREMOGA

1. *Zasavski premogovniki-Trbovlje*
O našem podjetju ne bi kazalo pisati, saj smo o vseh problemih redno seznanjeni, enako tudi z vsemi cilji in pristopom k reševanju.
2. *Rudnik lignita Velenje*
Predvidevajo nespremenjeno število delavcev (3680). Dvignila pa se bo proizvodnja od 3,100.000 na 4.500.000 ton po predhodnem kreditiranju v osnovna in obratna sredstva v višini cca 350,000.000 din do leta 1976. Od tega bi zbrali sami 30,3%. V načrtu je izgradnja termoelektrarne Šoštanj

3. *Rudnik rjavega premoga Kanižarica*
Zaposlenih je 300 delavcev in predvidevajo porast staleža na 370 delavcev do leta 1974. Tako bi dvignili letno proizvodnjo od 150.000 ton na 220.000 ton. Potrebna so skupna sredstva za modernizacijo odkopavanja premoga in razvijanje stranske dejavnosti (marmorne ploščice — že v obratu) v višini cca 8,340.000 din.

Splošno

Za vse perspektivne premogovnike je bistveni problem vprašanje cen premoga in pa krediti za modernejše poslovanje.

Končno so izoblikovana naslednja stališča, ki jih navajam v celoti.

NEPERSPEKTIVNI RUDNIKI PREMOGA

- do sedaj so se že preusmerili v druge dejavnosti naslednji rudniki premoga: Presika, Sečovlje in Liboje; v fazi preusmerjanja pa so: Laško, Kočevje in Senovo;
- finančna konstrukcija vlaganja v preusmerjanje dejavnosti rudnika premoga Senovo še ni zaključena. Potrebno bo zagotoviti sredstva za preusmeritev dejavnosti rudnika še za cca 200 zaposlenih, ker bo rudnik v nekaj letih v celoti prenehal proizvajati premog;
- neperspektivni rudniki, ki še proizvajajo premog, računajo na možnost predčasne upokojitve ostarelih rudarjev s posebnimi ugodnostmi, ki jih vsebuje poseben zakon o predčasni upokojitvi rudarjev v premogovnikih. Ta zakon ni več v veljavi, zato bi ga bilo potrebno ponovno uveljaviti do vključno leta 1975;
- preusmerjanje dejavnosti neperspektivnih rudnikov premoga ne poteka dovolj organizirano in

povzroča med delavci negotovost glede njihove bodočnosti. Zato je potrebno, da bi Odbor za gospodarstvo pri izvršnem svetu SRS in gospodarska zbornica SRS na osnovi dosedanjih izkušenj pri preusmerjanju premogovnikov proučila sistem preusmerjanja, ki bi odpravil socialno negotovost delavcev tudi drugih dejavnosti, ki bi prišle v enak položaj;

- rudnike premoga, ki zaradi neperspektivnosti preusmerjajo svoje delavce v druge dejavnosti oprostiti obveznosti dajanja posojil za nezadostno razvita področja.

PERSPEKTIVNI RUDNIKI PREMOGA

- cene premoga oblikovati za vse porabnike, vključno železnico, na nivoju, ki pri normalnem izkoriščanju proizvodnih kapacitet in normalni produktivnosti zagotavljajo možnost pokritja proizvodnih in poslovnih stroškov, družbenih obveznosti, osebnih dohodkov na osnovi samoupravnega sporazuma in vsaj minimalno rentabilnost vloženih sredstev;
- integracijski procesi v energetskih panogah terjajo sklepanje dolgoročnih pogodb o dobavi termoelektrarnam na osnovi energetske bilance. To je nujno zaradi optimalnega izkoriščanja premogovnikov;
- v srednjeročnem načrtu razvoja gospodarstva Slovenije in za naslednje obdobje, zagotoviti na osnovi energetske bilance potrebna sredstva za modernizacijo in v zvezi premog za termoelektrarne;
- v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo, za rudnike premoga odpraviti davek od podaljšanega delovnega časa, kadar in dokler tržišče terja, da rudarji delajo nad 42 ur tedensko zaradi pomanjkanja delavcev;
- poleg družbenih ukrepov za izboljšanje materialne baze samoupravljanja v rudnikih premoga, je potrebno spremljati izvajanje notranjih akcijskih programov za izboljšanje organizacije dela, izobraževanje kadrov in izvajanje samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. To delo naj premogovniki medsebojno usklajujejo;
- republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije se obvezuje, da bo vzodbujal odgovorne družbene dejavnike k izvajanju skupno sprejetega programa sanacije naših rudnikov premoga (Gospodarska zbornica SRS, Sklad skupnih rezerv SRS, banke, izvršni svet skupščine SRS in druge).

Cveto Majdič, dipl. inž. rud.

Strojnik pri upravljanju betonerskih strojev Lescha in Aliva, na gradbišču OSRD na Pleskem.
Foto: inž. Bregant Tone

Zveza komunistov in ZPT sedaj

Družbeno-politična, kakor tudi gospodarska situacija, v katero je zašla celotna jugoslovanska skupnost, ocene in stališča 21. seje predsedstva ZKJ ter akcijski program, sprejet na II. konferenci ZKJ, postavljajo ZK na pomembno prelomnico in ponovno preizkušnjo. Zveza komunistov se zaveda, da je nujen odločilnejši boj za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov, v katerih naj ima delavski razred odločilno vlogo v družbi.

S svojo idejno politično akcijo, se mora zveza komunistov v družbi postaviti po robu gibanjem in silam, ki ovirajo uresničevanje takšne vloge delavskega razreda. Kritično mora analizirati lastno prakso in še bolj odločno odpravljati slabosti v svojem delovanju.

Zveza komunistov mora strniti okoli sebe vse komuniste in zahtevati od vsakega komuniste polno odgovornost in aktivnost pri nadaljnjem razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov in čuvanju enotnosti jugoslovanskih narodov.

Na vsa odprta vprašanja in deformacije našega družbenega razvoja, je dala odgovor II. konferenca ZKJ. Ne gre za neko novo orientacijo, temveč za odločno zahtevo, da se dosledno izvaja program ZKJ, ki je bil sprejet na IX. kongresu.

V zadnjem času so se v ZK in ostalih političnih, kulturnih in gospodarskih strukturah, pojavile razne protisocialistične in protisamoupravne grupacije, ki so počasi in vztrajno pačile naš samoupravni socialistični razvoj, podrejele interese delavskega razreda svojim lastnim interesom in potiskale ZKJ na stranski tir. Vse te deformacije so tudi vzrok, da je iz ZK izstopilo precej komunistov, predvsem neposrednih proizvajalcev, ki so najbolj občutili posledice nezdravega družbeno-političnega in ekonomskega stanja v Jugoslaviji.

Ce smo prepričani, v kar mislim da smo lahko, da se bo ZK v pri-

hodnosti brezkompromisno spopadla z vsemi pojavi, ki so našemu samoupravno-socialističnemu razvoju tuji in da bo njena vez z delavskim razredom postala bolj trdna, potem se mora tudi zveza komunistov pri Zasavskih premogovnikih zavedati svoje vloge in odgovornosti za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov.

V vzdušju take situacije in polne podpore komunistov stališčem 21. seje predsedstva ZKJ in tovarišu Titu, so potekale konference ZK rudnikov Zasavskih premogovnikov, na katerih so bili izvoljeni novi organi, sprejeti sklepi in programi dela ZK za naslednje obdobje.

Za uspešno izvajanje programov in nalog, ki jih je sprejela ZK, pa so najpomembnejše tri stvari, ki jih mora ZK uresničiti, če hoče, da bo kos vsem nalogam, ki se postavljajo pred njo in kar od nje pričakujejo proizvajalci — samoupravljalci.

1. Da bi na vseh ravneh določanja bil bolj prisoten interes delavskega razreda, se mora v zvezo komunistov vključiti več novih članov iz vrst neposrednih proizvajalcev, ki so bolj tesno povezani z interesi družbene baze ter te interese vnašali v vse strukture družbeno-političnega in gospodarskega življenja. Ta dotok novih in mladih komunistov pa bo naraven, brez kampanje, če bo zveza komunistov na vseh ravneh, od delovne organizacije in občine do republike in zveze, bolj dosledno in hitreje uresničevala zgodovinske težnje in interese delavskega razreda in ostalih delovnih ljudi naše samoupravne socialistične družbe.
2. Zveza komunistov pri Zasavskih premogovnikih se mora ponovno organizirati v močno ideološko in politično usposobljeno strukturo našega družbeno-političnega in gospodarskega življenja. Zve-

za komunistov mora nenehno spremljati celoten tok dogodkov — tako v gospodarski organizaciji, kot tudi v občini, republiki ali zvezi in vplivati na vse tokove. Zato bi morala zveza komunistov v prihodnosti postati bolj disciplinirana in revolucionarna avantgarda delavskega razreda, ki ji ne bo žal naporov za uresničevanje idealov in interesov proletariata, delovnih ljudi in delovne inteligence. Za tako njeno vlogo pa se bo morala zveza komunistov tudi primerno organizirati in ideološko ter politično nenehno usposabljalati.

3. Samoupravljanje v Zasavskih premogovnikih moramo postaviti na višji nivo v smislu izvajanja 21. in 22. ustavnega dopolnila. Temeljne organizacije združenega dela morajo prevzeti vlogo glavnega nosilca vseh oblik samoupravnega združevanja. Samoupravna integracija mora temeljiti na nedotakljivi pravici delovnih ljudi v temeljni organizaciji združenega dela, da odločajo o skupnem dohodku in razširjeni reprodukciji, ker so to temeljne vrednote našega samoupravnega socializma.

Izkušnje, ki jih imamo v vsem času po integraciji Zasavskih premogovnikov v času, ko so bile situacije včasih že zelo kritične, nam zagotavljajo, da se nimamo ničesar bati, kar bi ogrožalo učinkovitosti poslovanja in integriteto Zasavskih premogovnikov, ker je bila do sedaj že dokazana visoka zavest in solidarnost rudarjev.

Ce bo zveza komunistov Zasavskih premogovnikov, uresničila te tri osnovne naloge, potem bo v prihodnosti lahko zelo uspešno uveljavljati svojo zgodovinsko nalogo kot avantgarda delavskega razreda in najpomembnejši dejavnik pri nadaljnji izgradnji naše samoupravne socialistične družbe.

Ludvik Zalokar

Konferenca ZK rudnika Hrastnik

Zveza komunistov rudnika Hrastnik je imela 14. decembra 1971 svojo letno konferenco. Komunisti so kritično ocenili svoje delovanje, kakor tudi delovanje ZK na vseh ravneh. Na konferenci je bilo že čutiti pozitiven vpliv ocene in stališč 21. seje predsedstva ZKJ in izražena je bila polna podpora stališčem 21. seje in tovarišu Titu. Konferenca je po plodni razpravi izvolila novo vodstvo in sprejela pomembne sklepe. Komunisti od delkov osnovne organizacije ZK,

so o teh sklepih razpravljali na svojih sestankih v januarju 1972 in se obvezali, da jih uresničijo.

Na letni konferenci ZK rudnika Hrastnik so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. večja idejnopolitična in akcijska sposobnost ZK je nuja današnjega političnega trenutka. Uresničevanje in utrjevanje idejno politične in akcijske sposobnosti in enotnosti ZK je neodložljiva potreba, izredno pomembna za ure-

sničevanje vodilne vloge ter odločilnega vpliva interesov delavskega razreda. Zato v prihodnosti ne smemo zanemariti idejno političnega izobraževanja, vsebinsko bogatejšega delovanja ZK ter očiščenja ZK od navlake, ki ne spada pod njeno streho;

2. obenem pa je skrajni čas, da ZK utrdi svoje vrste z mladimi in sposobnimi proizvajalci našega delavskega razreda. V zadnjem času smo to stalno nalogo ZK docela zanemarili in la-

- hko samo ugotavljamo o hitrem številnem zmanjševanju ZK na rudniku in o zelo neugodni strukturi članstva;
- ponovno je treba v ZK uveljaviti disciplino in odgovornost komunistov, tako v sami organizaciji, kot na delovnem mestu in vseh ostalih organizacijah in društvih, kjer komunisti delajo. Komunisti morajo biti vedno za vzor v celotnem družbenem in političnem dogajanju, kot so bili nekdanj;
 - za bogatejše in učinkovitejše samoupravljanje v podjetju, imajo pomembno vlogo delovne skupine. Zato je naša odgovorna naloga, da okrepimo ZK v posameznih delovnih skupinah in preko nje dosežemo primerno in za samoupravljanje usposobljeno vlogo in aktivnost delovnih skupin, kot osnovnih celic našega samoupravnega organiziranja;
 - člani ZK morajo stalno spremljati in odklanjati morebitne pojave samovolje in zlorabljanja našega samoupravnega socialističnega sistema in kršenja samoupravnih pravic. Budno je treba spremljati in takoj analizirati vzroke in pojave morebitnih konfliktnih situacij ter takoj pri-

stopiti k odstranjevanju žarišč, ki lahko povzročajo ali pripeljejo do zaostrene situacije;

- zveza komunistov, kot vsak komunist, se mora dosledno zavzemati in po svojih sposobnostih, moralno-političnih in delovnih odgovornostih, prispevati k izvajanju načrtovalnih nalog, realizaciji programa razvoja in modernizacije ter programa stabilizacije.
- To so v okviru poslovanja ZP za leto 1972 najpomembnejše naloge, katerih izvajanje lahko v bodoče odpre boljše in lepšo perspektivo naše delovne skuposti;
- za nadaljnjo izgradnjo našega samoupravljanja se mora ZK zavzeti in vzpodbujati k uresničevanju in uveljavljanju XXI. in XXII. ustavnih amandmajev in vseh ostalih samoupravnih aktov, ki iz tega sledijo. Še posebej pa se mora prizadevati, za že dalj časa prisotno težnjo, k večji samostojnosti posameznih delovnih enot v okviru ZP, predvsem na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov, vzporedno s sprejetjem medsebojnega samoupravnega sporazuma v smislu medsebojnega sodelovanja in solidarnosti;

- zveza komunistov se bo morala skupno s sindikalno organizacijo in samoupravnimi organi prizadevati, da se zaradi vse večjega števila delovnih invalidov in zaradi izvajanja programa modernizacije, katerega posledica bo zmanjševanje delovnih mest v neposredni proizvodnji, čimprej realizirajo zamisli, da se v okviru ZPT ali na posameznih enotah združenega dela, organizira najbolj primerna dejavnost, v kateri se bodo lahko zaposlili predvsem invalidi. Vlaganje sredstev v tako dejavnost izven ZP ne pride v poštev, ker imamo s tem dosedaj slabe izkušnje;
 - zveza komunistov na rudniku se mora v bodoče bolj povezati s celotnim dogajanjem v občini, sodelovati pri reševanju celotne občinske problematike. ZK rudnika mora ob spoznavanju in reševanju svojih lastnih problemov podjetja, opozarjati tudi na napake in probleme izven svoje delovne organizacije, v okviru občine, republike ali zveze, ker pričakujemo, da bodo po 21. seji predsedstva, odgovorni činitelji bolj prislunili glasu iz baze.
- Zveza komunistov ZPT
rudnika Hrastnik

Programska usmeritev sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v obdobju od 1971-75

Na osnovi razprav med članstvom v organih sindikata o sedanjih in bodočih nalogah Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije sprejema III. kongres, ki je zasedal 7. in 8. decembra 1971. leta v Kranju, dokument »Programska usmeritev industrije in rudarstva Slovenije v obdobju od 1971. leta usmeritev industrije in rudarstva 1975. leta«.

I. SAMOUPRAVNI POLOŽAJ DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

- Sedanja tržna gibanja, nelikvidnost, prezadolženost delovnih organizacij in drugi nestabilni pogoji gospodarjenja siromašijo materialno bazo samoupravljanja in bistveno omejujejo temeljne pravice in dolžnosti delavcev. Zato kongres zahteva uveljavitev take gospodarske politike, ki bo krepila materialno osnovo samoupravljanja in zagotavljala samoupravne pravice delavcev.
- Sindikati se zavzema, da se v delovnih organizacijah uveljavi takšen sistem upravljanja, v katerem bo imel vsak član delovne skupnosti možnost vplivati na uresničevanje svojih pravic in

dolžnosti iz upravljanja. Pomemben pogoj temu je vsestranska obveščenost, zato bodo osnovne organizacije sindikata terjale izgrajevanje takega sistema obveščanja, ki bo omogočal aktivno vključevanje vseh članov delovne skupnosti v oblikovanje, sprejemanje, izvajanje in kontrolo samoupravnih odločitev, spodbujal nadaljnjo demokratizacijo odnosov, vplival na večjo usklajenost različnih interesov in preprečeval konflikte ter povečeval odgovornost posameznikov, služb in organov upravljanja. Kongres nalaga organizacijam in organom sindikata, da še bolj delujejo pri uresničevanju ustavnih dopolnil o temeljnih organizacijah združenega dela, ki so bistvenega pomena za uresničitev samoupravnega položaja delavcev. V tem vidi kongres tudi enega izmed pogojev, da v nadaljnjem procesu integriranja poprej samostojni kolektivi z integracijo ne bodo razlašeni temeljnih samoupravnih pravic in da se bodo v temeljnih organizacijah združenega dela te izvirne samoupravne pravice delavcev tudi uresničevale.

- Kongres poudarja nujnost učinkovitejšega razvoja samoupravnih odnosov izven neposredne materialne proizvodnje, denimo v denarnih zavodih, reeksplozivnih podjetjih, v trgovini, socialnem zavarovanju, stanovanjskih podjetjih, in drugod, s tem da se vpliv in samoupravni interes uveljavlja tudi na teh področjih. Neurejen položaj v teh dejavnostih povratno vpliva na položaj in odnose proizvodnih gospodarskih organizacij. Občinskimi organizacijam sindikata in republiškem svetu ZSS kongres predlaga, da podrobneje prouči uresničevanje samoupravnih odnosov na navedenih področjih.
- Pomembna osnova samoupravnega položaja delavcev v organizacijah združenega dela so samoupravni akti. Kongres naroča republiškem odboru sindikata, da si tudi v prihodnje prizadeva za izpopolnjevanje samoupravnih aktov delovnih organizacij ter za študijsko in analitično spremljanje doseženega. Osnovne organizacije pa kongres zadožuje, da aktivno soustvarjajo, spremljajo učinkovitost in ustreznost

uresničevanja ter izpopolnjevanja samoupravnih aktov in se bore za tak položaj v samoupravnih odnosih, da mimo aktivnega sodelovanja sindikalne organizacije ne bo mogoče sprejemati odločitev in sklepov. Kongres terja od organizacij in organov sindikata, da se upro slehernim poskusom omejevanja samoupravnih pravic in položaja delavcev v zakonodaji in praksi.

5. Na današnji stopnji družbenega in ekonomskega razvoja se v delovnih organizacijah uveljavljajo različni interesi, nastajajo konfliktne situacije pa tudi prekinitve dela. Kongres nalaga republiškem odboru sindikata, da v sodelovanju z republiškim svetom ZSS in osnovnimi organizacijami vpliva, da bodo statuti delovnih organizacij predvideli tudi način ravnanja subjektov pri usklajevanju različnih interesov kot tudi pot za razreševanje prekinitve dela. Kongres sodi in se zavzema, da družbenopolitične organizacije s svojo aktivnostjo in politično oceno dogajanj pripomorejo k preprečevanju konfliktov; da se rešujejo mimo dogovorjenih konfliktov, če se že pojavijo, ne razrešujejo mimo dogovorjenih norm ravnanja; da se osnovna organizacija sindikata obvezno opredeli do vsebine konflikta. Kongres obvezuje družbenogospodarske subjekte izven podjetja, da se vključijo v krog razreševanja konfliktnih situacij že v času nastajanja, če so razlogi za tako stanje tudi izven delovne organizacije.

II. GOSPODARJENJE, DOHODEK IN OSEBNI DOHODKI

1. Različni pogoji gospodarjenja so posledica delovanja tržišča, neekonomskih vplivov in tudi razvojne politike. Neodvisno od pogojev gospodarjenja pa kongres sodi, da ni mogoče trajneje podpirati proizvodnje, ki ne zagotavlja minimalne socialne varnosti delavcev in minimalne družbene akumulacije. Terjamo tako politiko primarne in sekundarne delitve, ki bo zagotavljala socialno varnost delavcev in naraščanje družbene akumulacije.
2. Družbeno načrtovanje mora zagotoviti ekonomsko in socialno stabilen in bolj usklajen družbeni razvoj kot doslej. Kongres se zavzema za polno veljavo družbenega načrtovanja, pristojni družbeni in gospodarski dejavniki pa so dolžni skrbeti za življensko, pravočasno in neprekinjeno izvajanje družbenih načrtov ne glede na menjava odgovornih izvajalcev. Sindikat se zavzema, da družbeni načrti vsebujejo elemente socialne varnosti, ter zahteva strokovno in politično odgovornost in javnost

institucij za družbeno načrtovanje.

3. Normalni spremljevalec blagovnega gospodarstva je težnja k monopolnemu dogovarjanju o trgu in cenah. Kongres nasprotuje sedanjemu načinu formiranja cen, pri katerem je vpliv končnih porabnikov premajhen; trgovine ne smatra kot predstavnika potrošnikov ali končnih porabnikov. Kongres odklanja tako imenovano »samoupravno sporazumevanje« o cenah, ki v bistvu predstavlja monopoliziranje trga, in predlaga sprejem predpisov, ki bi preprečili monopolno dogovarjanje.
4. Sedanji sistem prispevkov in davkov prizadene zlasti panoge z velikim številom zaposlenih, ker obremenjujejo predvsem živo delo. To je vzrok za neenakomerno zaostrovanje pogojev gospodarjenja. Kongres zahteva spremembo takšnega sistema.
5. Kongres sodi, da bi morali pri nadaljnjem izpopolnjevanju davčnega sistema odpraviti dosežanje različne stopnje prispevkov na osebne dohodke pri različnih vrstah dela, saj le-te stimulirajo honorarno delo, delo po pogodbah, delo na domu; provizije ipd. Republiškem svetu ZSS kongres predlaga, da podrobneje prouči tovrstne možnosti in da predlaga davčnim organom dopolnitve in spremembe veljavnega davčnega sistema.
6. Kongres ugotavlja, da sklenjeni samoupravni sporazumi urejajo le globalno delitev dohodka in osebnih dohodkov. To pomeni, da določanje osnov in meril za delitev dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah še naprej ostaja neokrnjena samoupravna pravica delovnih kolektivov. Kvalitetni kriteriji o udeležbi posameznika v dohodku ostajajo tudi v prihodnje zelo pomembno področje aktivnosti sindikalnih organizacij.
7. Kongres ugotavlja, da so se sindikati močno angažirali pri usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov, ter podpira prizadevanja, da se temeljni odnos v usmerjanju dohodka in osebnih dohodkov tudi vnaprej urejujejo s samoupravnimi sporazumi. Ob tem kongres zadoljuje celotno sindikalno organizacijo, da si prizadeva čimprej urediti zlasti naslednja načela delitve dohodka in osebnih dohodkov:
 - da bodo razlike med osebnimi dohodki delavcev enakih kvalifikacij le posledica različne osebne storilnosti, različnih delovnih razmer in različnega poslovnega rezultata, ki ga dosega delovna organizacija ali temeljna organizacija združenega dela;
 - da bo najnižji osebni dohodek v rednem delovnem času in ob normalnem izpolnjevanju delov-

nih nalog zagotavljal minimum življenjskih potrebščin, dolgoročneje gledano pa tak standard, ki bo omogočal delavcu in njegovi družini ekonomsko in socialno varno življenje;

- da bo delavcev materialni in socialni položaj v delovni organizaciji odvisen od živega in minullega dela, pri čemer si je potrebno še posebej prizadevati, da se kar najbolj pravilno ovrednotijo pravice delavcev iz iz minullega dela;
 - da se sedanji razpomi v osebnih dohodkih ne bodo povečevali; nasprotno, ob vse višjih povprečnih osebnih dohodkih bi se morali razpomi v osebnih dohodkih v poprečju zmanjšati;
 - da se bodo s samoupravnimi sporazumi bolj usklajeno vrednotili tudi nekateri drugi osebni prejemki (ki pomenijo osebne dohodke), ki v prvi fazi samoupravnega sporazumevanja niso bili usklajeni;
 - da se bodo tudi druga področja ustvarjanja in delitve dohodka ter osebnih dohodkov, ki jih je možno in smotrno urediti, usklajeno urejevala s samoupravnimi sporazumi,
8. Kongres obvezuje republiški odbor sindikata in republiški svet ZSS, da organizirano spremljata učinkovitost in smotrnost ureditve samoupravnih sporazumov. Glede na to, da so samoupravni sporazumi v Sloveniji nastajali pred sprejemom ustavnih sprememb, morata biti oba organa sindikatov pobudnika in se aktivno vključiti v usklajevanje sistema samoupravnega sporazumevanja z ustavnimi dopolnili. Številne razprave so pokazale, da je potrebno nekatera določila zakona, družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov podrobneje proučiti in izpolniti. Pri tem bomo svoja stališča usklajevali z drugimi sindikati, podpisniki družbenega dogovora ter s podpisniki samoupravnih sporazumov.

(Nadaljevanje v številki 2/72)

OGLED SVETOVNE RAZSTAVE PTIC

V dneh 27. in 28. januarja 1972 je odpotovalo 51 članov društva za varstvo in vzgojo ptic — Trbovlje, na ogled svetovne razstave ptic v München, ZR Nemčija. Hkrati s svetovno razstavo je bilo tudi svetovno tekmovanje oziroma ocenjevanje ptic. Med udeleženci je bilo tudi 29 članov naše delovne skupnosti, ki so člani tega društva. V Münchnu so bili lepo sprejeti. Žal jim je bilo, da se niso udeležili tega svetovnega prvenstva s svojimi pticami in papigami, ki so dobile na zadnjem državnem prvenstvu v Zagorju o/S., zlata odličja.

Proizvodnja elektrike iz nuklearne energije

Malodušen vpliv na proizvodnjo premoga je bila velika prednost, ki se je pripisovala proizvodnji elektrike iz nuklearne energije. Kaže, da je zgodba našega pristopa k proizvodnji elektrike iz nuklearne energije posebno problematična. Proizvodnja premoga je bila načrtno zmanjšana, da bi na ta način omogočili program instaliranja novih velikih nuklearnih elektrarn. Zaradi različnih vzrokov, se te niso vključile v proizvodnjo z načrtovano zmogljivostjo. Prednosti, ki naj bi jih imele pred premogom, se niso uresničile. Stroški proizvedene elektrike iz nuklearne energije so se povečali, ker predvidenih zmogljivosti novih central niso dosegli, niti se, kot se sedaj kaže, nikoli ne bo. Tudi investicijski stroški teh postaj so se dvignili v zastrašujoča razmerja. To je pogoje-

valo, da so bili stroški enote energije večji kakor pri novejših, s premogom kurjenih elektrarnah.

Tragedija je v tem, da se te postaje ne morejo vrniti nazaj k fosilnim gorivom. V primerjavi z načrtovano proizvodnjo 14 milijonov ton ekvivalenta premoga, je bilo z njimi v letu 1970 proizvedeno le 9 milijonov ton, kar je 1 milijon manj kot v letu 1969. Velike nuklearne Magnox postaje, so bile instalirane s stroški v višini 750 milijonov, okrog 525 milijonov več kot bi zahtevala izgradnja modernih elektrarn istih zmogljivosti na premog. Kaj vse bi lahko naredili s temi 500 milijoni na modernizaciji naše rudarske tehnike!

Ne mislimo, da nuklearna energija nima bodočnosti, toda realne ocene kažejo, da bo potrebno nadaljnjih 30 let, predno bo lahko

prevzela znatnejšo vlogo.

Nuklearni znanstveniki na splošno trdijo to sami. Tudi ZDA in SSSR sta doživeli večja razočaranja v svojem programu za proizvodnjo elektrike iz nuklearne energije. Ruska naprava v Tokomak dela na najmodernejšem fizijskem principu. Težava je v tem, da morajo imeti enote te vrste, minimalno zmogljivost 1000 MW in da stanejo pri današnjih cenah 1000 milijonov. Zelo resno se smatra, da zahteva nuklearna fuzija največje stroške proizvodnje energije in ne bo bistveno prispevala k preskrbi energije pred letom 2000.

(Povzeto po reviji: Mining & Minerals Engineering (November 71), Mr. G. Arrowsmith: Annual Meeting-Stirling-September 1971)

Amandman v republiški skupščini

Dne 11. februarja t. l. je potekala v republiški skupščini razprava med drugim tudi financiranju graditve energetskih objektov v Sloveniji.

Naš poslanec tovariš Karlo Forte — Marko, je na seji republiškega zbora govoril o nujnosti dopolnitve obstoječih predpisov s tem, da se zbrana sredstva namenijo tudi za modernizacijo premogovnikov.

V nadaljevanju navajamo njegov govor v republiški skupščini:

»Prehajam še na drugi amandman, o katerem govori dodatno poročilo odbora za finance in proračun k točki 2.8 Odloka in sicer v zvezi z amandmajem, ki sta ga oba odbora ponovno enoglasno predlagala in ki ga je gospodarski zbor tudi sprejel. Gre za to, da bi se iz sredstev, namenjenih za financiranje energetskih objektov, financirala tudi modernizacija premogovnikov (citiram poročilo odbora za finance in proračun) — »bi bilo verjetno treba dopolniti oziroma spremeniti zakon o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, v katerem je v 4. oziroma 3. členu določeno, da se sredstva, zbrana po teh zakonih, uporabljajo za financiranje graditve elektroenergetskih objektov po planu, sprejetem po določbah družbenega dogovora in sicer po načelih sovlaganja«.

Diskusija na odborih je pokazala, da smo prav s tem, kar smo po tolmačenjih teh zakonov o virih sredstev tako za elektrarne kot za

premogovnike in ker si v tem nismo bili enotni, ne vem kakšni so bili razlogi za to, doživeli celo to, da je ob pomanjkanju sredstev za modernizacijo premogovnikov izvršni svet v določeni situaciji prišel s predlogom pred ta dom (ki pa ga je zelo hitro umaknil), da se privarčevana sredstva za modernizacijo premogovnikov plasirajo za likvidacijo izgub EKK. To je bil čisti absurd.

Potem smo leta in leta iskali ta sredstva in jih premogovniki niso mogli niti najti, niti indentificirati. Zato smo pri sprejemu paketa teh zakonov (o energetiki), lansko leto v zvezi z energetiko vztrajali na tem, da 4. zakon nosi naslov za financiranje energetike, ker so sredstva iz prispevkov in ne sovlagateljski odnos. Zato nosi naslov, da je to za izgradnjo energetskih objektov.

Vse kaže, da pričenjamo novo rundo nesporazumov o tem tolmačenju, za kaj naj se ta sredstva uporabijo. Zato sta odbora vztrajala, da se izrecno napiše, da uporaba teh sredstev velja tudi za modernizacijo premogovnikov. Če preberemo zapisnik seje zbora, na kateri smo sprejemali že omenjeni paket zakonov, bomo ugotovili isto. Mislim, da je na tem amandmaju, iz teh razlogov, treba vztrajati in zato smo tudi vztrajali in enoglasno tak amandma sprejeli v odborih, sprejel pa ga je tudi gospodarski zbor.

Tudi predstavnik izvršnega sveta nam je tako svetoval, ker smo prvotno razpravljali o tem, da bi iz sredstev, ki so bila namenjena

(4 milijarde 300 milijonov) za pokrivanje izgub v elektrogospodarstvu, proti čemer sta se oba odbora zelo zoperstavljala, ker pravzaprav ti skladi niso namenjeni in niso oblikovani za pokrivanje izgub, namenili tudi sredstva za premogovnike. Zato smo se taki porabi upirali in smatrali, da je ta sredstva treba izločiti v rezervno. Naš prvotni predlog je bil, da se iz teh sredstev 500 milijonov plasira za modernizacijo premogovnikov. Ker pa je predstavnik izvršnega sveta, podsekretar za finance tov. Cvilak rekel, da so za ta namen primernejša sredstva iz t. 2.8, smo predlagali, da se prenesejo v rezervno 4 milijarde in pol S dinarjev in da se pri sredstvih 86 milijonov N din, ki se namensko zbirajo za energetiko, rezervirajo določena sredstva tudi za premogovnike.

Če ne bi bilo prejšnjih nesporezumov, mislim, da se pod energetiko razumejo tudi premogovniki, bi bil tak dodatek odveč. Samo ta kombinatorika, ki je pri nas, je omogočila, da prav za prav tisti, ki predelujejo primerno energijo na njej zaslužijo, temu pa, ki jo koplje, govorimo o »minulem delu«. Danes je tovariš Pušenjak govoril o tem — to govorim, tovariš predsednik, že kot poslanec tega poročja, da smo prej govorili »naša sredstva«. Brez dvoma to velja za rudarje. Danes pa jim govorimo, da ima vsak »svoja sredstva«. Zato se je zelo težko pojavljati danes poslancu ali pa kateremkoli družbenopolitičnem delavcu pred rudarji in jim dokazovati, da pod temi pogo-

ji gospodarijo in da mi nimamo nobenega posluha za to, da jim pomagamo, da bi se lahko modernizirali in s tem ustvarjali večja sredstva za reprodukcijo kot tudi za svoj boljši standard.

Dovolite mi, da na koncu še citiram to, kar sem ob sprejemu paketa zakonov za energetiko v začetku lanskega leta povedal:

»Končno še nekaj besed o premogovnikih. Prejšnji zakoni so predvidevali iz teh sredstev tudi možnosti kreditiranja modernizacije zlasti tistih rudnikov, ki so locirani na področju termoelektrarn. V tem času, ko so premogovnikom zadrževali sredstva za modernizacijo, so osebni dohodki znašali na dan 30. 9. 1970 v premogovnikih 136 tisoč din, v elektrogosposodarstvu pa 171 tisoč S din. (Moram povedati, kdor ne pozna situacije, da je to na lokaciji približno pol km). S tem v zvezi naj omenim dvoje: v informacijo o problematiki premogovnikov v SR Sloveniji, ki jo je aprila prejšnjega leta posredoval skupščini republiški sekretariat za gospodarstvo, na strani 5. piše: »V proizvodnji je osnovni problem preslaba opremljenost«. Mislim na zasavske premogovnike. Kljub temu je produktivnost vsako leto boljša, vendar je to veliko premalo za doseganje boljših finančnih uspehov v podjetju. Podjetje ima izdelan investicijski program, ki predvideva izboljšanje opremljeno-

sti in izdatno povečano produktivnost. Kredite za realizacijo tega investicijskega programa naj bi podjetje dobilo iz sredstev za energetiko. Kljub prizadevanju samega podjetja, občinskih skupščin Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, zveznega poslanca in republiških poslancev, nam doslej — to sem govoril lansko leto — teh sredstev na relaciji banka, sekretariat za finance, republiške rezerve, ni uspelo dobiti. Za sedaj je bilo rečeno samo to, da naj se premogovniki obračajo na banko, ki pa programe za modernizacijo priznava, sicer kot upravičene, nima pa jih v svojih programih. Decidirano pa so odgovorili, da to ne more iz sredstev za energetiko, kljub temu, da po poznejših izračunih sredstva, namenjena za modernizacijo premogovnikov, niso bila izkoriščena.

Pomanjkanje delovne sile v rudnikih ima svoj izvor tukaj, ker jih ni mogoče modernizirati in kar vpliva tudi na nizke osebne dohodke itd. »Tako v februarju lanskega leta. Če bi obstajalo zagotovilo, oziroma tolmačenje, da to velja tudi za premogovnike, potem je amandma za premogovnike odveč. Ker smo pa v konstantnih sporih o tem, kako se stvari tolmačijo, zato bom vztrajal na tem, kot poslanec, da sprejememo Odlok s tem dodatkom. V kolikor tega dodatka ne bo, ne morem glasovati za Odlok.

S tega mesta se zahvaljujem gospodarskemu zboru in poslancem,

ker so to z razumevanjem sprejeli. Za ilustracijo, kako se te stvari rešujejo, bi še povedal, da sem pred dvema dnevoma prejel zapisnik s sedeža zasavskih premogovnikov, kjer so sedaj skupno s predstavniški izvršnega sveta osnovali komisijo. V zapisniku stoji med drugim (citiram): »da naj bi ta komisija šele proučevala osnovne kazalce celotnega razvoja in razvoja karakternističnih faktorjev za področje Zasavja. Pri tem je koristiti te podatke iz tabele minimalnih kazalcev vseh teh občin in celotnega gospodarstva... itd.«

To se pravi, po isti logiki. Kadar se stvari ali mednarodnih ali domačih forumih ne morejo rešiti ali pa jih hočemo zavlačevati, tem ustanovljamo komisije, ki dobivajo širše naloge, te ustanovljajo spet podkomisije tako, da se prav iz vsega tega ne da nič rešiti.

Na koncu izjavljam, da bom kot poslanec glasoval za ta Odlok, če bo akumuliral oba amandmaja, ki jih je že gospodarski zbor sprejel, tako v pogledu izvoznih poslov, kot v pogledu dodatka z oziroma na premogovnike. Pripominjam, da zakonodajno-pravna komisija ni imela nobenih pripomb tudi na amandma, ki se nanaša na premogovnike. Hvala lepa.«

Amandma k predlaganemu Odloku je bil, kakor je znano, sprejet, tako v gospodarskem, kakor tudi republiškem zboru.

Delo samoupravnih organov

V razdobju od 15. decembra 1971 do 15. februarja 1972, so osrednji organi upravljanja t. j. osrednji delavski svet in kolektivni izvršilni organi-odbori, imeli več sej oziroma zasedanj, na katerih so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

1. Na prvem zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 20. 12. 1971:

- potrdil je delovni načrt podjetja za leto 1972; po tem delovnem načrtu bo podjetje proizvedlo v letu 1972 skupno 1.750.000 ton premoga, od tega rudnik Hrastnik 627.000 ton, rudnik Trbovlje 608.000 ton, rudnik Zagorje 484.000 ton in rudarski šolski center na deloviščih Lakonca v Trbovljah in v Kisovcu v Zagorju 31.000 ton. Od skupne količine bo 1.142.000 ton komercialnega in 608.000 ton kotelovnega premoga,
- na predlog sindikalne organizacije oziroma rudniškega odbora sindikata rudarjev, je sprejel sklep o novoletni obdaritvi otrok članov delovne skupnosti. Otroci vseh zaposlenih so dobili

(od 2. do 14. leta starosti) paket v vrednosti 30,00 din, člani delovne skupnosti so prejeli po 100,00 din, pri čemer so prišli v poštev tudi rudniški vajenci ter tisti člani naše delovne skupnosti, ki so bili upokojeni v letu 1971. Rudniški odbor sindikata rudarjev je obiskal po svojih predstavnikih tiste člane naše delovne skupnosti, ki so morali pričakati novo leto v raznih zdravstvenih zavodih in bolnicah, na razgovor pa je povabil in jih obdaril tudi otroke članov naše delovne skupnosti, ki so se pri delu smrtno ponesrečili.

- soglašal je s stališčem odbora za ekonomsko tehnične zadeve, da naj podjetje vztraja pri uveljavljanju novih cen premoga za termoelektrarno Trbovlje in toplarno Ljubljana ter železniškim transportnim podjetjem,
- določil je način obratovanja oziroma praznovanja za 31. 12. 1971; vsi člani delovne skupnosti so bili prosti, le na vseh treh rudnikih so v jami obratovali na dopoldanski tretjini,
- sprejel je dopolnitev oziroma

- spremembo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov za vodjo rudarskega šolskega centra in tehniške vodje šolskih delovišč in praktičnega pouka pri RSC; odobril pa je še spremembo faktorske udeležbe na osebne dohodke za eno delovno mesto,
- odobril je opis neizterljivih terjatev v višini 3.551,21 alžirskih din za stroške, ki so nastali iz določenih razlogov na gradbišču obrata za specialna rudarska dela v Alžiriji,
- sprejel je manjšo dopolnitev pravilnika o razdeljevanju osebnih varstvenih sredstev ter dopolnitev pravilnika o oblikovanju, razpolaganju in razdeljevanju sredstev sklada solidarnosti pri ZPT,
- imenoval je šestčlansko komisijo za razpis vodilnega delovnega mesta namestnika glavnega direktorja ZPT, posebej pa še del komisije za razpis vodilnega delovnega mesta direktorja separacij. Dvema poteče štiriletna mandatna doba s 1. 1. 1972, glavnemu direktorju pa s 1. 4. 1972,
- obravnaval je še tri vloge članov delovne skupnosti, od kate-

nih pa ni rešil ugodno nobene oziroma je o dveh vlogah že predhodno razpravljal in sprejel ustrezno stališče,

- predsednik osrednjega delavskega sveta Tone Prosenec in glavni direktor inž. Albert Ivančič, sta se koncem zasedanja zahvalila vsem članom ODS za sodelovanje pri delu tega organa v letu 1971, hkrati pa izrazila najboljše želje za leto 1972.

2. Na 5. seji odbora za informacije, tisk in propagando, dne 23. 12. 1971:

- sklenil je, da ostanejo sklepi, ki jih ni bilo mogoče izpeljati do seje, še nadalje v veljavi; to se nanaša predvsem na izdelavo in izdajo prospektov podjetja,
- potrdil je poročilo o izhajanju glasila Mladi rudar pri RSC ter sklenil, da to glasilo tudi v letu 1972 izide s tremi številčkami, v nakladi po 300 izvodov,
- sprejel je vrsto sklepov o proslavi dneva rudarjev v letu 1972; odbor je bil mnenja, da se naj odslej dan rudarjev prireja v naravi, pač naj bo program proslave prirejen tudi izvedbi v dvorani za primer eventualnega slabega vremena; teh proslav naj bi se udeležilo čim večje število članov delovne skupnosti,
- odobril je razpis natečaja za izvirno rudarsko pesem. Natečaj bo javen in objavljen v časopisu; določil je tudi višino razpisanih treh nagrad,
- potrdil je dosedanj način oziroma sistem obveščanja članov delovne skupnosti. Program obveščanja za leto 1972 bo odbor obravnaval na naslednji seji,
- po sklepu tega odbora bo izvedena med člani delovne skup-

nosti anketa z namenom, da se ugotovi stopnja obveščeniosti,

- potrdil je pogodbo z lokalno radijsko postajo Trbovlje za leto 1972, za redno objavljane raznih obvestil, čestitk in reklame za podjetje,
- pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, o višini potrebnih sredstev za izvajanje programa obveščanja ter propagando in reklamo v letu 1972,
- sklenil je, da naj podjetje pripravi in izda do leta 1975 brošuro o dejavnosti podjetja v razdobju od leta 1945,
- na znanje je sprejel še nekatere informacije o novoletnih voščilnicah ter o odkupu nekaterih knjig za člane delovnih enot.

3. Na 14. seji odbora za zaposlovanje in izobraževanje, dne 24. 12. 1971:

- na podlagi ugotovitev komisije za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti vodilnih delavcev, je odbor sklenil, da se premesti dotedanji direktor rudnika Hrastnik Ivan Petrov, dipl. inž. rud., na delovno mesto vodje tehnične priprave obrata za specialna rudarska dela. Za v. d. direktorja rudnika Hrastnik pa je imenoval Alojza Paučnika, dipl. inž. rud., dotedanjega glavnega inženirja rudnika Hrastnik. Na delovno mesto v. d. glavnega inženirja in obratovodje jame Ojstro je bil imenovan Adolf Kovač, dipl. inž. rud. dotedanji obratovodja jame Dol, na delovno mesto v. d. obratovodje jame Hrastnik in oddelka jama Dol pa Franc Selan, dipl. inž. rud., dotedanji asistent na rudniku

Hrastnik. Primopredajo poslov vodilnega delovnega mesta direktorja rudnika Hrastnik je opravila posebna petčlanska primopredajna komisija. Spremembe so bile izvedene z 29. decembrom 1971,

4. Na 24. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 27. 12. 1971:

- pri reševanju vlog je štiri rešil negativno, dve pa pozitivno,
- tovarni Elektroporcelana Izlake-Zagorje, je odobril brezobrestno posojilo za nakup družinskega stanovanja, in sicer do 31. marca 1972,
- službeno potovanje v inozemstvo je odobril: Brunu Bantanu, dipl. inž. el. v Avstrijo za en dan, zaradi nabave nadomestnih delov za akumulatorske lokomotive in kompresorje, Srečku Klenovšku, dipl. inž. rud. in Miroslavu Gregorcju iz obrata za specialna rudarska dela v Italijo, zaradi nabave rezervnih delov za strojno opremo za OSRD,
- pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na zasedanju osrednjega delavskega sveta za odobritev preknjižb ugotovljenih inventurnih viškov in manjkov,
- potrdil je finančni obračun doseganja in delitve dohodka za čas od 1. 1. do 30. 11. 1971, za vse dejavnosti podjetja
- na znanje je sprejel informacijo o oceni proizvodnje v letu 1971 in informacije o osnovnih smernicah za sestavo finančnega načrta za leto 1972,
- na temelju pravilnika o oblikovanju cen in pogojev za prodajo proizvodov in storitev, je odbor sprejel prodajne pogoje za premog za leto 1972, ki se nanašajo na ukinitve kasaskonta, določitev plačilnega roka in določitev višine zamudnih obresti za nepravčasno plačane račune,
- potrdil je izvedene kadrovske spremembe na rudniku Hrastnik.

5. Na 25. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 15. 1. 1972:

- pri reševanju vlog je dve rešil ugodno, dve negativno, eno je sprejel na znanje, o eni pa bo razpravljal na naslednji seji,
- odobril je nabavo gasilskih uniform za člane rudniških gasilskih čet ZPT, in sicer po devet uniform letno. Vsaka rudniška gasilska četa v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju, dobi po tri uniforme,
- načelno je odobril nabavo nekaterih strojev in drugih pripomo-

Dedek Mraz med sindikalnimi delavci rudnika Trbovlje, dne 26. 12. 1971 v delavskem domu po razdelitvi novoletnih daril otrokom članov delovne skupnosti ZPT. Foto: Benko

- čkov za delavnico kovinske in elektro stroke rudarskega šolskega centra,
- odobril je službeno potovanje v ZR Nemčijo Ivanu Bergerju, dipl. inž. rud., k firmi Becorit, zaradi ogleda najrazličnejših transportnih naprav na nekaterih nemških rudnikih,
 - odobril je prodajo 286 m² rudniškega zemljišča občinski skupščini Zagorje, za izvedbo zazidalnega načrta v Farčnikovi koloniji,
 - Medobčinskemu društvu telesnih invalidov Zasavje Trbovlje, je odobril enkratno denarno pomoč v višini 1.000,00 din,
 - odobril je nov cenik del za pridobivanje odpadnih kovin pri ZPT med rednim delovnim časom in pogodbeno,
 - sprejel je tolmačenje o plačevanju delavnikov vzgojiteljem v domu RSC,
 - odobril je na predlog odbora za informacije, tisk in propagando za leto 1972, potrebna sredstva za izvajanje programa obveščanja in programa oziroma propagando ter reklamo,
 - načelno je odobril tudi sredstva za pripravo gradiva in tiskanje brošure, z opisom razvoja podjetja od leta 1945 dalje,
 - pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na osrednjemu delavskemu svetu, da odobri preknjižbo ugotovljenih viškov in manjkov,
 - sprejel je določena stališča do dobav premoga železniškim transportnim podjetjem zaradi njihovega odklonilnega stališča do novih cen premoga,
 - soglašal je s tem, da naj podjetje ureja nove cene premoga za TET Trbovlje in toplarno Ljubljana, na temelju drsne lestvice,
 - na znanje je sprejel informacijo o doseženih uspehih podjetja v letu 1971, v pogledu proizvodnje, storitev, porabe glavnih vrst materiala in doseženih osebnih dohodkih,
 - potrdil je glavne elemente poslovne politike podjetja za leto 1972; ti se nanašajo na proizvodnjo, finančno poslovanje, oblikovanje in delitev dohodka, kadrovsko problematiko, razvoj stranskih dejavnosti itd.
 - potrdil je osnove programa uporabe amortizacijskih sredstev za leto 1972 oziroma program investicijskih del v letošnjem letu,
 - sprejel je pripombe o ustanovitvi osnutka statuta Ljubljanske banke.
6. Na 26. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 24. 1. 1972:
- sprejel je na znanje pojasnila v zvezi z nadaljnjimi dobavami premoga železnicam in elektrarni glede na zadržke pri priznavanju novih cen za dobavljeni premog,
 - potrdil je začasni finančni obračun ter doseganje in delitev dohodka za leto 1971 za vse dejavnosti podjetja ter informacije, ki so bile predložene osrednjemu delavskemu svetu ob tej priliki,
 - potrdil je program uporabe amortizacijskih oziroma investicijskih sredstev za leto 1972 za vse dejavnosti podjetja. Po tem programu bo v letu 1972 na razpolago lastnih sredstev iz amortizacije za investicije 22.359.300,00 din,
 - imenoval je na podlagi predloga razpisne komisije ODS, Jožeta Zorčiča, inž., na vodilno delovno mesto namestnika glavnega direktorja, za naslednjo štiriletno dobo,
 - imenoval je na podlagi predloga skupne razpisne komisije ODS in DS separacije, Mirka Mlakarja, dipl. inž. rud. na vodilno delovno mesto direktorja separacij za naslednje štiriletno obdobje,
 - odobril je preknjižbe inventurnih razlik, ki so bile ugotovljene pri inventuri za leto 1971,
 - prav tako je odobril tudi preknjižbe razlik, ki so bile ugotovljene pri popisu osnovnih sredstev in drobnega inventarja v uporabi, za leto 1971,
 - sprejel je nov pravilnik o volitvah in odpoklicu članov organov upravljanja pri ZPT,
 - prenesel je pravico priznavanja izplačevanja nadomestil na osebne dohodke članom delovne skupnosti zaradi zmanjšane delovne sposobnosti, na odbor za varstvo pri delu in socialno — zdravstveno varstvo,
 - sprejel je dopolnitev 59. člena pravilnika o delovnih razmerjih, ki se nanaša na razporejanje delavcev na drugo delovno mesto,
 - sprejel je dopolnitev 134. člena pravilnika o delovnih razmerjih, ki se nanaša na odmerjanje letnega dopusta tistim članom delovne skupnosti, ki so se izučili pri našem podjetju oziroma so bili z našim podjetjem v učnem razmerju,
 - odobril je uvedbo novega delovnega mesta »organizator-analitik avtomatske obdelave podatkov«,
 - zavrnil je dve vloge za zvišanje faktorske udeležbe na osebne dohodke,
 - potrdil je izvedbo kadrovskih sprememb na rudniku Hrastnik.
7. Na 10. seji odbora za družben standard, dne 26. 1. 1972:
- sklepi, ki so ostali neizvedeni od prejšnje seje, ostanejo še nadalje v veljavi, nanašajo pa se na organiziranje toplih malic na nekaterih zunanjih deloviščih v Trbovljah in na odkup stanovanj pri stanovanjskem podjetju v Trbovljah, v letu 1972,
 - potrdil je poročilo o poslovanju počitniških domov ZPT v letu 1971 na Rabu, v Crikvenici in na Partizanskem vrhu; v celoti so počitniški domovi poslovali v letu 1971 pozitivno, ostanek dohodka pa bo po njihovem predlogu razporejen v poslovni sklad počitniških domov,
 - na znanje je sprejel informacijo o številu letovalcev v raznih domovih ter o številu izdanih obrokov v letu 1971,
 - sklenil je, da se takoj razpiše zasedba delovnih mest v počitniških domovih za letošnje leto,
 - odbor bo proučil možnost eventualne zameljave določenega števila ležišč v našem počitniškem domu na Rabu, s počitniškim domom rudnika Velenje v Fiesi,
 - proučil je možnost postavitve prizidka k vili Kaldani na Rabu in načelno sklenili, da bi naročili izdelavo zazidalnega načrta za področje počitniškega doma na Rabu zaradi razširitve zmožljivosti oziroma zamenjav dotrajanih paviljonov,
 - sklenil je, da se takoj razpiše možnost prijavljanja interesentov iz vrst članov delovne skupnosti za letovanje v počitniških domovih ZPT v letu 1972.
8. Na 15. seji odbora za zaposlovanje in izobraževanje, dne 28. 1. 1972:
- strinjal se je s predloženim načrtom sprejemanja pripravnikov za leto 1972 in razpisom študentsko leto,
 - sprejel je določeno stališče za uvedbo novega delovnega mesta za delo v delavnici v jami,
 - nekaj vlog za zaposlitev oziroma spremembo delovnih mest je rešil ugodno, za tri člane delovne skupnosti pa je soglašal za sporazumno prenehanje delovnega razmerja pri našem podjetju,
 - sklenil je, da naj odbor za ekonomsko-tehnične zadeve na svoji naslednji seji ponovno razpravlja o merilih za upoštevanje obdobja, ki veljajo za priznavanje plačevanja dodatka za stalnost pri podjetju,
 - tri vloge za študijsko pomoč je zavrnil iz opravičljivih razlogov,
 - s pričetkom pouka v drugi polovici šolskega leta 1971/72 v RSC, so sprejeli določene spremembe glede predavateljev. Na ta način je prenehala obveznost honorarnih predavanj petim sodelavcem,
 - sklenil je predlagati osrednjemu delavskemu svetu, da predčasno razpiše prosto vodilno delovno mesto direktorja rudnika Hrastnik,

— na podlagi predhodnih ukrepov je sklenil, da je treba izvesti kadrovske zamenjave na delovnem mestu tehniški vodja skupnega prevoza. Ta je bila s 1. 2. t. l. tudi izvedena; odslej je tehniški vodja skupnega prevoza Ivan Forte, rud. tehnik,

— sprejel je še sklep o premestitvi enega sodelavca, sklep o dodatnem usposabljanju obračunalcev osebnih dohodkov za delo na luknjalnih in verificiranih strojih v zvezi z avtomatsko obdelavo podatkov ter o objavi pristnih delovnih mest za počitniška domova na Rabu in v Crikvenici.

9. Dne 2. 2. 1972 je bila seja odbora za splošni ljudski odpor, na kateri so obravnavali zadeve, ki se nanašajo na dejavnost tega odbora.

10) Na 26. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 15. 2. 1972:

— potrdil je poročilo o opravljenih službenih potovanjih v inozemstvo, ki so bila opravljena v zadnjem času in sklenil, da morajo sodelavci, ki potujejo v inozemstvo, obvezno sodelovati

tudi pri instruiranju oziroma izvajanju posameznih nalog, za katere se je podjetje odločilo,

— potrdil je predlog predračuna rudniškega odbora sindikata rudarjev-ROS za leto 1972 s tem da ta sredstva odobri še osrednji delavski svet,

— osvojil je predlog posebne komisije, ki ima na skrbi revalorizacijo osnovnih sredstev, način revaloriziranja le-teh, po stanju na dan 31. 12. 1971 s tem, da ga dokončno potrdi še osrednji delavski svet,

— strinjal se je s tem, da podjetje pristopi preko PZ Rudis k skladu za zavarovanje in kreditiranje izvoznih poslov in vplačila določenega deleža v treh letih,

— osvojil je poročilo o stanju upnikov in dolžnikov koncem preteklega leta,

— potrdil je ugotovljene inventurne razlike v menzah in okrepcevalnicah, počitniških domovih, avtoparku, obratu za specialna rudarska dela in v vseh skladiščih ZPT,

— odobrila je enodnevno službeno potovanje v Avstrijo inž. Rudolfu Sikovcu in oec. Janku Laporniku zaradi sklenitve dogovora o dobavi novega stroja F

6A ter dobavi nadomestnih delov za oba že nabavljena stroja; odobrila pa je tudi potovanje 18 delavcev obrata za specialna rudarska dela na delo k firmi Fröhlich & Klüpfel v ZR Nemčijo, za izvajanje pogodbenih del,

— industrijski gasilski četi rudnika Hrastnik ZPT je odobrila 13.700,00 din za kritje stroškov proslave 50-letnice njihovega obstoja,

— sprejel je določeno stališče do izplačevanja dodatka za stalnost zaposlitve v podjetju,

— nadalje je rešil pet vlog pozitivno, dve pa negativno,

— potrdil je poslovno poročilo in bilanco podjetja za leto 1971, ločeno po posameznih dejavnostih. Ob tej priliki je podrobno razpravljal o doseženih rezultatih tako v poslovanju v osnovni dejavnosti, kakor tudi v obratu za specialna rudarska dela, GRAMAT-u, avtoparku, rudarskem šolskem centru, menzah in počitniških domovih. Nazadnje je pripravil tudi predlog za razdelitev ostanka dohodka. Dokončno pa bo o zaključnem računu razpravljal in sklepal osrednji delavski svet.

Tine Lenarčič

ZA KVALITETO GRE!

Ze pred nekaj leti je začelo v svetu prevladovati mnenje, da je davno minil čas, ko so proizvajalci na trgu lahko ponujali tudi blago, katerega kvaliteta ni popolnoma ustrezala. Industrijske potrebe pa so bile tudi k ekspanziji na svetovnem trgu, kar je spremljala vse bolj ostra konkurenca med proizvajalci. Vodilni ljudje v industriji vseh držav so prišli do spoznanja, da je kvaliteta ključni dejavnik za zadovoljitev potreb in želja potrošnikov z njihovimi količinami izdelkov. Izkušnje so pokazale, da je potrošnika treba zadovoljiti s ponudbo kvalitetnih in zanesljivih izdelkov z ekonomskimi cenami. Kvaliteta je postala naloga vseh, ki se angažirajo v proizvodnem in eksploatacijskem procesu. Razvoj sodobne tehnike in vseh področij človekove dejavnosti, zahteva višjo raven določenega znanja, sposobnosti, tehnične in splošne kulture, t. j. zahteva določen občutek za kvaliteto v najširšem smislu.

V svojem referatu na IX. kongresu ZKJ je tovariš Tito dejal: »...Moramo se usposablјati za še širši nastop na trgu drugih držav in za uspešno konkurenco proizvodnji razvitejših industrij. Zlasti se moramo usposablјati za posebne zahteve na trgu držav v razvoju in si prizadevati ne le za izvoz opreme za njihov razvoj, temveč tudi

za organizacijo učinkovite proizvodnje te opreme, za zanesljiv plasma teh proizvodov ipd. To pa lahko storijo uspešno le podjetja, ki so sposobna konkurirati, ki imajo večje poslovne in organizacijske izkušnje in ustrezní mednarodni ugled.

Prodor na nova tržišča in ohranitev starih, vključevanje v mednarodno delitev dela in utrditev naše navzočnosti na trgih držav v razvoju, vse to terja zagotovitev temeljnih pogojev za sodobno industrijsko proizvodnjo — visokih kazalcev kvalitete in zanesljivosti proizvodov, ki jih zahteva sodobni trg, ob maksimalni ekonomičnosti izdelave. Naš namen mora biti v tem, da bi lahko blago, ki ga izdelujemo, uspešno postavili ob stran blagu na trgu, ki ga izdelujejo razvitejše države. Večje uspehe lahko dosežemo samo s stalnim proučevanjem in načrtovanjem, vzgojo in šolanjem, zavestjo in prizadevanjem, da se zadovoljijo zahteve kupcev in ohrani ugled industrije. To je resnica, ki so jo mnoge države davno spoznale, pa tudi pri nas je, z vsakim dnem vse bolj očitna, kot tudi potreba, da se pri naših ljudeh z vsemi razpoložljivimi sredstvi (vzgojnimi, propagandnimi, zakonodajami) razvija občutek za kvaliteto. Dojeti moramo, da je v času neverjetnega razvoja znanosti in uporabe znanstvenih doga-

janj na vseh področjih ljudske dejavnosti, odgovoren za kvaliteto in zanesljivost vsak, ne gre na to, na katerem mestu je v skupnosti, v kateri živi in dela. Ob upoštevanju dejstva, da »lahko vsakdo postane potrošnik lastnega potrošnika«, postane vključitev vsakega občana v akcijo za »zadovoljitev potreb in želja potrošnikov« vsekakor naloga prvorazrednega pomena. Ko priznava dvojno vlogo vsakogar — kot preskrbovalca in kot potrošnika — moramo spoznati tudi obveznosti, da je treba po eni strani stalno spremljati tendence nagnjenosti — zahtev potrošnikov, na drugi strani pa obveznost, da potrošnik preskrbovalca seznanja s tem, kaj od njega pričakuje.

Individualni potrošnik je najštevilnejši na trgu, vendar pa nima možnosti, da bi proizvajalcu postavljaj zahteve z določanjem nekíh natančnih tehničnih pogojev in pogojev, da se dobavljeno blago podredi strogi kontroli kvalitete pri kupcih. Individualni potrošnik je brez moči in upravičeno zahteva, da ga skupnost zavaruje. Glede na to, v kolikšni meri ga je skupnost pripravljena zavarovati, bodo zahtevane tudi njegove zahteve po kvaliteti in bo zagotovljeno, da dobi za skromna sredstva, s katerimi razpolaga, kvaliteten izdelek, storitev idr.

Vendar pa zahtevajo varstvo in odgovornost za kvaliteto tudi veliki potrošniki.

Namen leta kvalitete v Jugoslaviji pa je prav to, da se z vsestransko akcijo ustvari nujno vzdušje za kvaliteto in zanesljivost za nandaljnjo široko, stalno akcijo Inspiracija za leto kvalitete so rezultati, ki so jih dosegli v podobnih akcijah na Japonskem (1964), v Angliji (1966 do 1967) in v Čehoslova-

ški (1969).

V Angliji je na primer v akciji leta kvalitete sodelovalo kakšnih 8000 podjetij (40% angleške proizvodne in druge industrije). Uspehi, ki so bili doseženi pri izboljšanju zanesljivosti, so preseglj pričakovanja celo pri tistih podjetjih, ki so se štela za izredno učinkovita. Tako je bil sprejet sklep, da se akcija permanentno nadaljuje.

Na Japonskem je postal bolj za

kvaliteto osnovna naloga vsega naroda. Zahvaljujoč takšnemu prodoru zavesti o kvaliteti v najširše ljudske množice, je postala Japonska sedaj namesto nekdanjega izvoznika »dumping« blaga, velesila po kvaliteti in zanesljivosti proizvodov na svetovnem trgu.

Tudi za nas bi bil zelo koristen uspeh takšne akcije.

Milan Kožuh

Ribe v Savi so zelo drage

Ribiška zveza Slovenije vodi po pooblastilu zasavske ribiške zveze, katere člani so ribiška društva iz naših krajev, tožbo napram našemu podjetju, za plačilo odškodnine v višini preko 46 milijonov S din, za onečiščenje Save s separacijskimi odplakami.

V sam spor glede upravičenosti ali neupravičenosti zahtevka se na tem mestu ne moremo spuščati, ker zadevo obravnava pristojno sodišče, pač pa želimo seznaniti člane naše delovne skupnosti, posebno tiste, ki se bavijo z ribiškim športom, z vsebino članka, ki je bil objavljen v knjigi: *The biology of Polluted Water* (Liverpool university Press, 1960), da bi na zahteve ribiške organizacije gledali tudi z druge strani.

V tej knjigi podaja avtor H. B. N. HYNES v 1. poglavju o zgodovini o onesnaženju voda, nekaj svojih misli o problematiki zakonodaje v Angliji in vzrokih, da se stvari ne morejo rešiti tako kot bi bilo želeli. Problematika je v mnogih ozirih podobna naši, zlasti glede na javno mnenje in spore z ribiško organizacijo.

Nekaj odstavkov iz tega poglavja:

Centralni posvetovalni odbor za vode (The central Advisory Water Commite), ki je bil ponovno sklican leta 1945, je ustanovil podkomite, ki naj se ukvarja s preprečevanjem onesnaženja voda. Podkomite je leta 1945 poročal ministrstvu za zdravstvo. Kot posledica tega poročila je bil leta 1951 objavljen akt o preprečevanju onesnaženja rek in podoben akt, ki naj obravnava Škotsko, se pripravljaja.

S temi akti je celoten problem upravljanja z rekami in predpisovanja standardov z zvezi z odpadnimi vodami, dan v pristojnost Rečnih uprav (River Boardi). Tak ureditev je zelo učinkovita zaradi svoje prožnosti: Standardi in predpisi se lahko prilagodijo lokalnim pogojem in vse kaže, da se bo tako v doglednem času (given Time) v prihodnosti izboljšalo stanje v vseh naših rekah. Podrobnosti o vsebini in razvoju zakona so razvidne iz odličnih poročil, ki

sta jih podala Pentelow (1953) in Widsom (1956).

Mislim (HYNES), da sta besedi »given Time«, t. j. »ko bo prišel čas za to« v tej zvezi prav posebno poudarjeni; preveč ljudi namreč pričakuje čudeže.

Priložnostno beremo v dnevnem časopisju članke, o katerih lahko sodimo, da njihovi avtorji ne morejo doumeti, da se spuščanje odplak v reke ne more ustaviti kar tako, kot se zapre pipa na sodu. Tudi učeni sodniki (Learned Judges) so očitno pod vtisom takih gledanj. Toda že zgodovina zakonodaje, ki smo jo podali prej, kaže, da to ne gre tako preprosto. Zakon iz leta 1847 je prepovedal spuščanje plinarniških odplak v reke, a je bil takoj razveljavljen, ker bi izvajanje predpisa pomenilo uničenje plinarniške industrije.

Gre za gosto naseljeno in močno industrializirano deželo, da bi ne proizvajali tudi odplak, ki nekam morajo odtekati. Pogosto se slišijo zahteve, da bi se odplake speljale po ceveh naravnost v morje, toda to je težko izvedljivo in tudi nezaželeno. Danes ljudje porabijo toliko vode, da se mora vsa voda, ki teče v spodnji tok rek, ponovno uporabiti za razne namene. Mnogo izvirov v južni Angliji se je posušilo in mnogo rek ima le malo vode in so v bistvu vodni kanali. Če bi rabljeno vodo speljali drugam, bi se te reke v sušnem času popolnoma posušile.

Res je, da imamo po zaslugi Raziskovalnega laboratorija (Department of Scientific and Industrial Rescarch) metode za obdelavo večine odplak. Toda zelo malo odplak lahko popolnoma predelamo oziroma napravimo povsem neškodljive. Večina postane to le z ustreznim razredčenjem po obdelavi, kamor prištevamo predvsem mestne odplake.

Čistilne naprave so drage in material, ki je potreben za njih izdelavo, doslej ni bil dosegljiv v zadostnih količinah. Zaradi brezbriznosti, nemarnosti, nevednosti in grabežljivosti, ki nas že od nekdanj spremljajo, smo v ogromnem zaostanku.

Ob svetovni vojni sta problem povečali s tem, da sta preprečili

vsak poskus, da bi se situacija popravila, medtem ko sta se naseljenost in industrija stalno večali.

Turing (1947—49) navaja, da je bilo po drugi svetovni vojni stanje mnogih britanskih rek zelo slabo in mnoge od njih tudi danes niso dosti boljše.

Vsekakor pa je že navada, da se stvari tudi pretiravajo in to pogosto zaradi čisto lokalnih in enostranskih interesov.

Brez dvoma bodo ostale nekatere reke tudi v bodoče onesnažene in mnogo časa bo preteklo preden se bo to popravilo.

Nova industrija in nova mesta bodo povzročila nadaljnje probleme, s katerimi se bo treba spopasti, ko se bodo pojavili. Že v kratkem bo to problem radioaktivnih odplak.

Pantelow (1955) daje optimistična poročila, ko ugotavlja, da v mnogih rekah v Angliji in Walesu še živijo ribe, kljub 200-letni industrializaciji in to v deželi, v kateri 43 milijonov ljudi živi na 37 milijonov akrov zemlje (150.000 km², 287 ljudi na km²). Cenijo, da prebivalstvo proizvaja 1500 milijonov galon odplak (6,8 milijonov m³) dan ali 150 l (osebo no dan), (Sauthgate, 1957), od katerih jih več kot tri četrtine hkrati z industrijskimi odplakami spustijo v deželne vode.

Reprodukcija zemlje iz Penteloweja sporočila, nam vrača zaupanje ko kaže, da bo možna realna presoja o uspehu naporov proti onesnaževanju šele, ko se bo delo nadaljevalo še vsaj eno stoletje. Pravkar šele vstopamo v obdobje, ko arhitekti in mestni načrtovalci (urbanisti) realno razmišljajo o onesnaževanju okolja, industrialci pa upoštevajo uredbe o odpalakah s tem, da izbirajo ustreznega mesta, kjer naj bi postavili nove tovarne. Mogoče bodo poleg vsega ostalega, jezni protesti ribičev in posestnikov rodili sadove, čeprav ti mogoče ne bodo dozorili še v času njihovega življenja (v sedanji generaciji).

Toda najsvetlejšje upanje za rešitev naših rek je prenos odgovornosti in večjega dela pristojnosti na Rečne uprave (River Boards). Le ti lahko vidijo reko kot celoto in lahko ocenijo kvaliteto vode, do-

pustno stopnjo obremenitve in še vpliv mnogih drugih faktorjev, ki jih večina drugih ljudi ne pozna ali pa se jih ne tiče in zato se zanje tudi ne zanimajo.

Treba je tudi poudariti, da glasovi posestnikov, ki branijo svoje vodne pravice (reke) niso čisto brezhbitni. Mnogi od njih so pometgnili velike, včasih celo zelo velike dohodke od (svojih pravic) najemnin za reke, toda za njih zaščito niso prispevali niti penija.

Ko pa odkrijejo, da je njihova lastnina ogrožena, je njihova prva in edina misel, le prepoved in odškodnina.

Tako malovredno in neodgovor-

no obnašanje ne sme biti dovoljeno v nedogled, ker le poslabšuje vne-mo za sodelovanje, ki je potrebno za reševanje tega problema in je predvsem nacionalni problem. »River Boards« bo delal bolj vljudno, a tudi bolj uspešno. Napravil je že velik napredek pri kontroli onesnaženja in je dosegel več brez zapletov in prerekanja, ki zahtevajo obravnavo pri višji avtoriteti (Pentelov 1958).

To je eno gledišče. K temu je treba dodati še dejstvo, ki se po mojem mnenju doslej ni dovolj upoštevalo, da je onesnaženje vo-da v osnovi biološki problem.

Skoraj vsaka uprava ima med svojimi osebji kemika, toda le redke imajo tudi biologa.

Verjamem, da bodo ta telesa bolj služila namenu za katerega so bila ustanovljena in bodo hitreje dosegla svoje cilje, če bosta zaposlena kemik in biolog za tekoče vode, ki se lahko lotita mnogih problemov na najboljši možni način.

Kontrola onesnaženja lahko poteka le s pomočjo obeh disciplin in zahteva tesno medsebojno sodelovanje.

Prevedel:
Franc Jenčič, dipl. inž. kem.

Izobraževalne akcije v letu 1972

Velikost Zasavskih premogovnikov in specifičnost rudarskega poklica narekujeta, da podjetje organizira načrtne in strokovno dognane izobraževalne akcije, najsibotečajje, seminarje ali pa izobraževanje na delovnem mestu.

Izobraževalni program rudarskega šolskega centra obsega mnoge akcije, ki omogočajo strokovno uspešno izpopolnjevanje članov kolektiva, kakor tudi izobraževanje mladih, ki jih je pritegnil rudarski poklic.

Osnovni cilj rudarskega šolskega centra kot nosilca izobraževalnih akcij, je izobraževanje in usposabljanje članov delovne skupnosti za najrazličnejša dela v jami in zunaj.

V okviru izobraževalnega programa za odrasle, bomo izpeljali naslednje seminarje in tečaje:

- seminar za inštruktorje praktičnega pouka,
- seminar s testiranjem kopačev, strelcev strojnikov jaška, nadzornikov in elektrifikarjev ter tečajev za kopaške pomočnike, kopače, varilce, strelce, kompresoriste, kurjače in skladiščnike.

V letošnjem letu že teče po predvidenem programu tečaj nemškega jezika v Trbovljah ter tečaj za kopače v Hrastniku in v Trbovljah.

Izdelan je že tudi program za tečaj prve pomoči, ki bo organiziran v Trbovljah v februarju, za celotno podjetje.

Po statističnih podatkih iz prejšnjih let predvidevamo, da se bo v vse izobraževalne akcije vključilo cca 1500 članov delovne skupnosti, kar pomeni, da se povprečno vsak tretji član odloči za strokovno ali splošno izpopolnjevanje.

Veliko skrb bomo v letošnjem letu posvetili propagandi za vpis v poklicno šolo rudarske stroke. Predvidevamo, da nam bo uspelo

v letošnjem letu vpisati v prvi letnik 100 učencev in s tem odpreti tri prve razrede, namesto dosedanjih dveh. Pri tem pa je treba poudariti, da je izredno velik osip ravno v prvih mesecih, v dobi prilagajanja, zato računamo, da bomo v naslednjem šolskem letu imeli iz treh vsaj dva močna druga letnika.

Velika težava pri vpisu je tudi ta, da se slovenski fantje ne odločajo za poklic rudarja. S tem v zvezi je fluktuacija še mnogo večja, saj se po izučitvi v večini primerov, rudarji drugih narodnosti vrnejo v domače kraje.

V letošnjem letu bomo temeljiteje obdelali slovenska področja in upamo, da uspeh ne bo izostal, saj so se razmere v rudarstvu bistveno spremenile z uvajanjem mehanizacije in z izboljšanjem materialnega položaja rudarja.

Tudi letos bomo nudili učencem rudarske stroke vse ugodnosti v okviru šole in doma (internata) učencev, izobraževanje pa bo pote-

kalo po učnem programu v šoli in na šolskih deloviščih. Mislim, da je sedaj čas, ki lahko spremeni miselnost rudarjev, da njihovi sinovi ne smejo biti rudarji, saj postaja rudarski poklic lažji, odgovornejši ter perspektivnejši saj sodijo Zasavski premogovniki tudi med perspektivne slovenske premogovnike.

Pri ZPT ne zanemarjamo potrebe po kadrih z visoko ali višjo šolsko izobrazbo, saj štipendiramo na visokih in višjih šolah 21 slušateljev, na srednjih pa 66 dijakov. Imamo še 25 izrednih slušateljev na srednjih, višjih in visokih šolah, ki pa so sicer redno zaposleni na svojih delovnih mestih.

V letošnjem letu bodo pri ZPT poleg učnih mest za rudarsko stroko, razpisana tudi učna mesta za uk elektrikerske in kovinarske stroke ter 12 štipendij; od tega 6 za študij na visokih, 3 za študij na višjih in 3 za študij na srednjih šolah.

Viktor Ramšak, inž. el.

KONFERENCA ZK V TRBOVLJAH

V ponedeljek, dne 14. februarja 1972 je bila v popoldanskih urah v sejni sobi uprave ZPT v Trbovljah, konferenca zveze komunistov. Udeležili so se delegati in nekateri gostje iz vseh delovnih enot s področja Trbovelj. Glavno poročilo je prebral sekretar ZK za področje delovnih enot v Trbovljah Janez Oberžan. Razprava se je nanašala na organizacijske zadeve, II. konferenco ZKJ, samoupravljanje nasploh in v našem podjetju, delo in razvoj Zasavskih premogovnikov, investicije in podobno. Za novega sekretarja je bil izvoljen za naslednjo mandatno dobo Rajko Medvešek iz elektrostrojnega obrata.

PERSPEKTIVNI RAZVOJ ZPT

V skladu s svoječasnim razgovorom, ki ga je imel glavni direktor našega podjetja inž. Ivančič s sodelavci, s predsednikom Slovenskega izvršnega sveta, o čemer smo že poročali, se je 9. februarja 1972 sestala na upravi ZPT komisija za pripravo smernic za izdelavo razvoja dodatnih dejavnosti v okviru ZPT. Poleg predstavnikov ZPT so se te seje udeležili še mg. ek. Golmajer in inž. Korošec iz republiškega zavoda za plan, ki sta zastopala izvršni svet SRS ter pooblaščen predstavniki občinskih skupščin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje tovariši Ivan Rupnik, Bogdan Šteh, dipl. oec. in Janez Knez, inž.

Kaj lahko pričakujemo od novega zakona o pokojninskem zavarovanju

Po večmesečnih dvomih, olajšanjih in pričakovanjih vse kaže, da bo v kratkem dokončan nov zakon o pokojninskem zavarovanju. To bo sicer le zakon o osnovnih pravicah, ker bo podrobna obdelava prepuščena, v skladu z ustavnimi dopolnili, republikam in pokrajinam. Vendar to ne zmanjšuje pomena zakona, ker bodo morale republike in pokrajine spoštovati duh in smisel njegovih določb.

PRAVICA DO POKOJNINE. Sprejeto je bilo stališče, da imajo leta starosti, ne pa leta delovne dobe, kot je veljalo doslej, odločilen vpliv, da se pridobi pravica do pokojnine. Tako si bo pridobil pravico do starostne pokojnine zavarovanec, ki bo dopolnil 60 let starosti (moški) oziroma 55 let starosti (ženska) in pokojninsko dobo 20 let. Če pa zavarovanec ne bo imel 20, ampak le 15 let delovne dobe, si bo prav tako lahko pridobil pravico do polne pokojnine, vendar šele pri dopolnjeni starosti 65 let (moški) in 60 let (ženska).

Kar zadeva tiste, ki bodo imeli 40 let delovne dobe (moški) in 35 let delovne dobe (ženske), bodo lahko dobili polno pokojnino ne

glede na leta starosti.

POKOJNINSKA OSNOVA. V prihodnje ne bomo delali obračuna po višini povprečnega osebnega dohodka zadnjih petih let, ampak zadnjih deset let ali pa bomo upoštevali »katerihkoli deset zaporednih let zavarovanja«.

Višina pokojnine bo odvisna od dolžine pokojninske dobe. V tej zvezi sta predlagani dve varianti:

- 1) višina pokojnine za dobo 15 let ne more biti manjša od 35 % od višine povprečnega osebnega dohodka za moške in ne manjša kot 40 % za ženske;
- 2) moški naj bi za prvih 15 let dobili 35 % pokojninske osnove, za vsako nadaljnje leto pa po 2 % pokojninske osnove; ženske pa naj bi za prvih 15 let dobile 40 % in po 2 % za vsako nadaljnje leto delovne dobe.

VSKLADITEV POKOJNIN. To vprašanje je bilo v času razprav o spremembi sistema pokojninskega zavarovanja predmet žolčnih debat. Obstojala sta dva nasprotna nazora glede meril za vsklajevanje pokojnin. Prvi so trdili, da moramo vsklajevati pokojnine v skladu z naraščanjem življenjskih stroškov,

drugi pa v skladu z naraščanjem osebnega dohodka. Upokojenci so se ogrevali za drugo rešitev, ker se z njo upošteva njihovo minulo delo.

Medodborna komisija, ki je izdelala »delovni osnutek zakona«, se tudi v tem primeru ni mogla odločiti in je predlagala dve alternativi:

- 1) pokojnine je treba vsklajevati z ekonomskimi gibanji na območju skupnosti in pri tem upoštevati gibanje življenjskih stroškov, osebnih dohodkov in odnos med prej in pozneje določenimi pokojninami,
- 2) pokojnine naj se vsklajujejo izključno z gibanjem osebnih dohodkov.

Kljub temu, da je bilo doseženo polno soglasje o najpomembnejših vprašanjih, bo treba do takrat, ko bo delovni osnutek novega zakona o pokojninskem zavarovanju predložen odboru pristojnih zborov, opraviti še precej dela. Pričakovati je, da bo delo končano do konca februarja, zakon pa bi bil sprejet do konca aprila.

Nov pokojninski zakon bo stopil v veljavo 1. januarja 1973.

Vladimir Sihur

Razdeljevanje stanovanj

Kot običajno vsako leto v letošnjem letu objavljamo v našem glasilu kratek povzetek dela rudniških stanovanjskih komisij, ki delujejo pri delavskih svetih rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Stanovanjski komisiji v Hrastniku in Zagorju razdeljujeta rudniška stanovanja, katerih lastnik je na področju teh dveh občin, in sicer članom naše delovne skupnosti, ki so zaposleni na teh dveh rudnikih. Stanovanjska komisija pa razdeljuje stanovanje članom delovne skupnosti, ki so zaposleni v delovnih enotah in skupnih službah na področju Trbovelj, zato je ta komisija nekoliko širša in so v njej zastopani predstavniki vseh delovnih enot in skupnih služb ZPT s področja Trbovelj.

Delo stanovanjskih komisij tudi v letu 1971 ni bilo rožnato. Število prosilcev je še vedno mnogo večje, posebno v Trbovljah, kakor pa je na razpolago stanovanj. Zato so bili člani stanovanjskih komisij mnogokrat v hudih stiskah pri odločanju o tem, komu bodo dodelili prazna stanovanja, najsibo stara ali nova. Lahko smo prepričani, da so ravnali vsakokrat z najboljšimi nameni, ob upoštevanju teže vsakega posameznega primera, najsibo

glede delovne dobe, števila družinskih članov, socialnega stanja in drugo. Poleg običajnih sej, na katerih so stanovanjske komisije razpravljale o stanovanjski problematiki, so imele pogoste razgovore tudi s prosilci za druga oziroma nova stanovanja.

Novozgrajenih in vseljivih stanovanj v letu 1971 je bilo malo. V Hrastniku ni bilo v preteklem letu zgrajenih oziroma vseljivih nobenih novih stanovanj, pač pa je v gradnji nova stanovanjska stolpnica, na področju Trbovelj se je vselilo v tretjo stanovanjsko stolpnico na Trgu revolucije 16 članov naše delovne skupnosti, na področju Zagorja pa se je vselilo v upokojenjski blok 14 članov, ki so doslej stanovali v rudniških stanovanjih. Skupno je podjetje pridobilo v preteklem letu 30 stanovanj, medtem ko jih je 6 izgubilo. Sicer pa so stanovanjske komisije razdelile večje število starih stanovanj, najsibo zaradi raznih medsebojnih preseljevanj, preselitev iz starih v nova stanovanja, zaradi izselitev v lastna stanovanja oziroma lastne stanovanjske hiše, umrlih in podobno.

Podjetje je imelo koncem leta na celotnem svojem območju skupno 4345 stanovanj, od tega v Hra-

stniku 884, v Trbovljah 2204 in v Zagorju 1257. Vendar pa je stanovalo v rudniških stanovanjih skupno le 2320 aktivnih članov, medtem ko je bilo v rudniških stanovanjih še 1162 upokojencev, ter 363 tujih stanovalcev. Podjetje si je prizadevalo, da bi vsaj del teh stanovanj, ki jih zasedajo stanovalci, ki niso zaposleni pri našem podjetju, lahko dali na razpolago aktivno zaposlenim članom delovne skupnosti.

Stanovanjske komisije imajo evidentiranih skupno 450 prosilcev za stanovanja, od tega na področju Hrastnika 102, na področju Trbovelj 266 in na področju Zagorja 82. Od celokupnega števila prosilcev za stanovanja je 424 takih, ki želijo dobiti družinska stanovanja, 26 pa je prosilcev za samska stanovanja.

Stanovanjske komisije na vseh treh področjih so v preteklem letu dodelile članom delovne skupnosti, skupno 161 stanovanj v hišah, ki so bile zgrajene do 31. 12. 1970 in 30 novih stanovanj, ki so bila zgrajena in vseljena v letu 1971. Iz teh števil je torej razvidno, da so stanovanjske komisije dodeljevale v glavnem stara stanovanja.

Iz naslednjega pregleda je raz-

vidno, da so stanovanjske komisije dodelile stanovanja v letu 1971 naslednjim prosilcem:

Na področju Hrastnika:

Pogačnik Dušan, Blatnik Alojz, Zabrožnik Jože, Glinšek Viktor, Dular Janez, Stražar Ana, Jakupovič Bečir, Popelar Ivan, Cmok Edi, Bastič Marjan, Tanšek Fanči, Kaluža Marija, Poljšak Stefan, Pokleka Franc, Prhne Marjan, Stražar Alojz, Krajnc Franc IV., Hribar Alojz, Stradar Ciril, Šegan Ivan, Jan Lado, Bevc Ferdinand, Pertnjak Pavla, Laznik Anton.

Na področju Trbovelj:

Derstvenšek Martin, Ambrož Drago, Vizavšek Franc, Sekili Danijel, Bukovinski Slavko, Kolander Miha, Obrečkal Vlasta, Skof Anton, Petek Franc, Žibret Vid, Motos Drago, Jerše Ivan, Horvat Jakob, Kostanjevič Ivan, Pfajfer Jože, Sluga Vili, Napred Konrad, Cesar Franc, Salmič Justin, Košič Franc, Kuder Ivan, Kreže Rudi, Krajnc Bojan, Zidanšek Franc, Smrekar

Alojz, Pintar Jože, Medved Ivan, Pečnik Anton, Uranjek Edi, Črne Jože, Firbas Franc, Gračner Anton, Petelin Edi, Dornik Marija, Kmetič Anton, Skočir Fani, Brodnik Hinko, Kolar Franc, Strniša Rudolf, Koprivnjak Stefan, inž. Bregant Anton, Blaznik Mira, Obrežan Janez, Medved Alojz, Gorenc Franc, Goršek Jože, Jurkovič Marino, Hribar Ivan, Skrinar Jože, Oplotnik Jakob, Polak Adolf, Karaič Zaim, Vajdič Marjan, Cizej Drago, Požeg Franc, inž. Pelko Silvester, Prah Alojz, Novak Jože, Blažič Oto, Romih Fani, Smode Alojzija, Korošec Marija, Barovič Ana, Črne Antonija, Burkelc Fani, Skobe Hilda, Mraz Helena, Kredar Terezija, Sušnik Fanc, Borštinar Elizabeta, Kolar Marija, Pintar Amalija, Zučko Angela, Grum Ferdo, Božič Jože, Rozman Slavi, Naraglav Božo, Smrekar Alojz, Kurtič Mahari, Belčič Slavko Ivezic Ante, Zadravec Stefan, Pečnik Avgust;

Na področju Zagorja:

Alešnik Leopold, Rogatič Senahib, Hudomalj Marija, Hadžić Ha-

sib, Smajlovič Čazim, Žibret Adi, Buzina Stepan, Kratki Dragan, Zupančič Peregrin, Klančičar Ivan, Hubert Franc, Jurič Anton, Butara Anton, Najstorovič Mičo, Nišič Sulejman, Hudomalj Jakob, Jelnikar Anton, Sinkovič Ivan, Grošelj Lovro, Mrnih Ivan, Kašlek Viktorija, Rozina Amalija, Poženelec Franc, Kokole Ivan, Zupan Stanko, Moškon Alojzija, Staniha Fani, Herle Ivan, Vukič Fani, Zupanc Anton, Husejnovič Ekren, Mohorko Anton, Žužek Ivanka, Kovač Franc, Burkelc Marija, Kurtič Sahib, Ribič Stefanija, Tatarovec Šemso, Drnovšek Viktor, Omerhodžić Camil, Marn Jože, Malič Spasoje, Zmrzlak Alojz, Ribič Marija, Osmanović Šerif, Očepk Vili, Selimović Ramiz, Podlogar Leopold, Gričar Zinka, Lovrač Anton, Lebencičnik Rudi, Kodra Vinko, Barjaktarevič Ševalija, Kunst, Anton, Bebar Lado, Jurjec Stefan, Šmon Angela, Beričič Jože, Svenšek Franc, Jurič Marko, Polc Vinko, Lešnik Albert, Sitar Miha, Prašnikar Ivan, Hribar Franc Kotar Lado, Joldić Imšir, Barjaktarevič Sulejman, Rebolj Jože, Slak Anton, Drobne Matija, Vahtar Draga.

Odločil sem se za poklic rudarja

Moje življenje je bilo težko, vsak dan pa sem sanjal o boljšem in lepšem.

Nekega dne sta prišla dva tovariša, ki sta se zanimala za učence, ki bi se vpisal v rudarsko šolo v Zagorju za rudarja-kopača. Kmalu za tem sem opravil zdravniški pregled in bil sposoben. Zdaj imam že veliko prijateljev in vsak dan mi je boljše...

...Bilo je še nekaj tovarišev, ki so se javili na objavo za rudarja-kopača. Na koncu sem se tudi jaz odločil. Moj oče je prav tako bil rudar, zato sem si tudi jaz dokler sem bil majhen, želel, da to postanem. Ta prilika se mi je sedaj ponudila...

...Prebral sem: odločil sem se, da se vpišem v rudarsko šolo. Prispel sem v Slovenijo in takoj šel v šolo. Zelo mi je lepo, ker nimam nobenih skrbi s stanovanjem in hrano in dobro se počutim. Želim, da končam rudarsko šolo in da bom rudar...

...Mnogi moji prijatelji so šli v druge šole; jaz nisem imel možnosti, ker nisem imel nikakršnih sredstev za šolanje. Kasneje sem slišal, da so nekateri moji prijatelji šli v Slovenijo v rudarsko šo-

lo. Oče je tudi meni dovolil. Veselil sem se, ko sem odpoval za njimi. V Domu v Kisovcu mi je bilo spocetka neprijetno in neobičajno, ker sem se znašel v drugi sredini. Na zdravniškem pregledu je bilo izločenih mnogo mojih znancev, jaz pa sem bil sposoben. Veselil sem se, ker sem bil sposoben in sprejet.

Ne bom si dovolil, da bom slab učenec...

... Ker sem končal komaj šest razredov osemletke, sem nameral hoditi še deveto in deseto leto; ko pa sem zvedel za rudarsko šolo, sem misel na to opustil ter se odločil za rudarski poklic. Bal sem se samo, da bom na zdravniškem pregledu nesposoben, kot so bili mnogi drugi, a ugotovili so, da sem popolnoma zdrav. Čeprav sem doma iz Hrastnika, stanujem v internatu v Kisovcu, kjer se počutim kot doma...

Prve dni je bilo težko, nobenega nisem poznal, nobenih prijateljev nisem imel. Zdaj imam že precej prijateljev, razumem pa se z vsemi učenci, nič več ne mislim toliko na dom. Želim si, da bi uspešno končal rudarsko šolo...

...Tu se zdaj dobro počutim, v internatu imamo veliko razvedrila: nogomet, namizni tenis, košarko, rokomet, streljanje. Najraje sem v klubski sobi. Hrana je zelo dobra, pa tudi sobe so lepo urejene. Najbolj neprijetno pa mi je, ker se moram kar naprej umivati...

...Doma nisem imel možnosti, da bi se kaj izučil, zakaj, ko to možnost imam, se bom prizadevno učil in opravil izpite za rudarja-kopača. Skrbel bom lahko zase in ne bom odvisen od drugih kot sem bil doslej...

(Iz Mladega rudarja, RŠC, ZPT — števil. 1/71)

PRIKLJUCITEV NA TOPLARNO

Dne 31. januarja 1972 so po večmesečnih delih, končno priključili poslovne oziroma obratne prostore rudnika Trbovlje na toplarno Trbovlje. Že naslednjega dne so pričeli z normalnim ogrevanjem vseh njihovih prostorov.

V teku so še zadnja dela pri napeljavi glavnega cevovoda od toplarne do objektov strojne tovarne Trbovlje. Tudi objekte STT bo ogrevala v bodoče rudniška toplarna.

Rudarstvo doma in po svetu

SVETOVNA PROIZVODNJA ČRNEGA PREMOGA

V zadnjih letih so posamezne države in gospodarske skupnosti proizvedle naslednje količine črne gremo (v milij. ton):

	leto			
	1968	1969	1970	1971
Evropska gospodarska skupnost	181,2	176,6	170,6	165,0
Velika Britanija	166,7	153,0	144,6	140,0
ZDA	500,5	513,4	538,5	520,0
Sovjetska zveza	444,0	468,0	474,0	485,0
Kitajska	300,0	325,0	360,0	—

POMEMBEN PROJEKT RUHR-SKIH PREMOGOVNIKOV

Firma »Steag« (Stein Kohlen Elektrizitäts Aktiengesellschaft), podjetje, ki skrbi za pretvarjanje dobršnega dela proizvodnje premoga iz Ruhra v električno energijo, ima v načrtu, da v premogovnem bazenu na levi obali reke Ren, ustanovi posebno skupino, ki se ukvarja z direktnim pretvarjanjem premoga, proizvedenega v petih rudnikih tega območja, v električno energijo. Zgradili bodo štiri naprave za proizvodnjo električne energije po 800 MW. Premog bi dodajali direktno v kotle električnih central. Poleg tega predvidevajo zgraditev še nove koksarne pri rudnikih, z letno zmogljivostjo 3,5 ton koks.

PROIZVODNJA PREMOGA V FRANCJIJI

Skupina Charbonnages de France je objavila podatke o tem, da je znašala proizvodnja premoga v letu 1971 v Franciji skupno 35.753.000 ton, medtem ko je znašala proizvodnja v letu 1970 40.138.500 ton premoga.

V premogovnem bazenu Nord-Pas-de-Calais bodo v letu 1972 v 241 delovnih dneh predvidoma proizvedli skupno 13.496.000 ton. Modernizacija opreme v jamah bo povečala stopnjo mehanizacije od 77,7 % koncem leta 1970, na 85,1 % koncem leta 1972.

VEČ PREMOGA ZA KOKSIRANJE

Ljudska republika Poljska načrtuje povečanje proizvodnje premoga za koksiranje od sedanjih 8 milijonov na 25 milijonov ton letno, in sicer do leta 1975. Deloma bodo to proizvodnjo povečali na račun večjih zmogljivosti obstoječih premogovnikov, deloma pa na račun zgraditve novih objektov. Najpomembnejši premogovnik, ki bo vključen v proizvodnjo bo rudnik Pniewe. Očividno je, da bo postal ta rudnik največji v državi za proizvodnjo premoga za koksiranje. Z eksploatacijo bodo pričeli v letu 1974.

MAROKO POVEČUJE PROIZVODNJO PREMOGA

Maroško podjetje Charbonnages Nord-Africans, v katerem ima 50 % delnic država in ki eksploatira rudnik antracita Djerda, izvaja program povečanja zmogljivosti od sedanjih 600.000 ton na 1,1 milijonov ton letno. Rezerve premoga cenijo na 100 milijonov ton. Sedanje letne potrebe Maroka po premogu znašajo 488.000 ton. V teku je gradnja termoelektrarne Djerda, ki bo rabila letno 720.000 ton premoga.

MANJ PREMOGA V AVSTRALIJI

Po uradnih podatkih se je proizvodnja premoga v Avstraliji v letu 1971 nekoliko zmanjšala. Nakopali so 48 milijonov ton premoga, kar je za 789.000 ton manj kot v letu 1970.

NOVE VRSTE GORIVA ZA ŽELEZARNE

V Kaliforniji — ZDA so pri firmi Republic Carbon Products, pričeli s proizvodnjo metalurškega koks, ki je popolnoma nova vrsta goriva za železarne. S tem bi radi ublažili pomanjkanje koks. Nove vrste kupolni koks izvira iz granuliranega stranskega proizvoda, ki ga dobe pri rafiniranju nafte in ga imenujejo petrolejski koks.

TRETJA FAZA IZGRADNJE KOMBINATA KOLUBARA

Delavski svet kombinata Kolubara je sprejel investicijski program za tretjo fazo odpiranja površinskega kopa — Polje D in razširitev suhe separacije do njene optimalne zmogljivosti. Do leta 1979 bodo zgrajene na osnovi kolubarskega premoga nove zmogljivosti termoelektrarne in sicer za 1500 MW. Za vse zmogljivosti bo treba zagotoviti letno po 12 do 15 milijonov ton premoga za potrebe elektrogospodarstva SR Srbije. Od skupno potrebnih sredstev v višini 711 milijonov din, bodo 63 milijonov porabili za izgradnjo suhe separacije in železniškega transporta. Za urešničenje projekta bodo najeli 432

milijonov din kreditov, ostanek potrebnih sredstev pa bo oskrbel kombinat iz lastnih sredstev do leta 1990.

PROIZVODNJA PREMOGA V LETU 1972

Predvideno je, da bodo premogovniki v Jugoslaviji nakopali v letu 1972 skupno 31 milijonov ton premoga vseh vrst.

POVEČANJE PROIZVODNJE PREMOGA V NIGERIJJI

Nigerijska korporacija za premog se je odločila, da bo ponovno zaposlila vse rudarje, ki so bili odpuščeni po končani državljanski vojni. Zelo so se povečale potrebe po premogu, zato bi z normaliziranjem oziroma povečanjem sedanje proizvodnje premoga, s ponovno vključitvijo večjega števila rudarjev, potrebam v celoti zadostili.

VEČ PREMOGA IZ POVRŠINSKIH KOPOV V ZDA

V Združenih državah Amerike proizvedejo 40 % premoga na površinskih kopih. Računajo, da bodo v bodoče nakopali 80 % vse proizvodnje premoga v površinskih kopih. Večino premoga porabijo za proizvodnjo električne energije. Površinska eksploatacija premoga je bolj učinkovita od jamske. Računajo, da zaposluje štirikrat manj delavcev, kakor pa proizvodnja premoga v jami.

KONČALI SO S PROIZVODNJO PREMOGA NA SARDINIJI

Premogovnike na Sardiniji so zaprli. Več desetletij so obratovali nerentabilno. Tak sklep je sprejela uprava državnega koncerna spričo zelo visokih izgub, ki so jih izkazovali ti rudniki, kljub pomoči evropske skupnosti za premog in jeklo. Generalna direkcija tega koncerna pripravlja načrt za zaposlitev rudarjev v drugih obratih, oziroma v drugih vrstah industrije.

ENERGETSKE POTREBE VELIKE BRITANIJE

Poraba energije je v Veliki Britaniji dosegla skupno 328 milijonov ton ekvivalentnega premoga. Petrolej sodeluje v tej globalni količini s 44,4 %, zemeljski plin s 4,9 %, nuklearna energija s 2,8 %, hidroenergija s 0,8 % in premog s 47,1 %.

RUHKOHLE AG V LETU 1971

Izguba družbe je v letu 1971 znašala 0,5 mlrd. DM. Zveza in dežela

Nordrhein-Westfalen se trudita za sanacijo premogovne družbe, saj je znano, da bi bili poslovni rezultati Ruhkohle AG brez izrednih obremenitev v letu 1971 izravnani. Sanacijski program predvideva, da se družbi odpišejo izredne obremenitve, ki znašajo skupno blizu 300 milij. DM. Vprašanje je le, v kakšni obliki se bo to zgodilo.

RUDARJI V BOSNI SE ZDRUŽUJEJO

V teku so priprave za integracijo vseh premogovnikov v Bosni in Hercegovini. Enotno rudarsko podjetje v tej republiki bo po integraciji predvidoma proizvedlo okoli 40 % proizvodnje premoga v Jugoslaviji.

Čim bodo končani razni predhodni dogovori, bi združeni premogovniki v tej republiki kot enotno podjetje, lahko pričeli obratovati že od začetka aprila t. leta dalje. Do tega časa pa bodo morali opraviti referendum in izvesti vsa ostala neobhodna dela, ki jih terja to združevanje.

Kakor je razvidno iz raznih informacij, so rudarji psihološko pripravljene za integracijo. Združevanje je nekoliko olajšano že s tem, da je večina premogovnikov v tej republiki že združena v dveh večjih integracijskih skupinah, t. j. v tuzlanskih rudnikih, ki so člani podjetja Titovi rudnici Kreka-Banovići in Srednjebosanski rudniki rjavlega premoga. V skupni proizvodnji premoga v Bosni in Hercegovini, bodo Srednjebosanski rudniki udeleženi s približno 27 %, »Titovi rudnici« pa s 66,5 % proizvodnje. Izven integracije bodo predvidoma ostali le manj pomembni rudniki.

Rezerve premogovne substance, s katerimi razpolagajo premogovniki v Bosni in Hercegovini, omogočajo letno proizvodnjo, od eksploatabilnih zalog, v višini 15 milijonov ton. Pri tej višini proizvodnje je zagotovljen nadaljnji obstoj premogovnikov za približno 100 let.

Enotna organizacija premogovnikov bo zagotovila boljše sporazumevanje z ostalimi proizvajalci energije, posebno s proizvajalci iz elektroenergetskega kompleksa. Kot stranski element bodočega razvoja pa se pojavlja problem odvisnih delovnih moči, ki pa jih bodo angažirali pri razvijanju vzporednih-rudarskih dejavnosti. Strateški cilj združevanja pa je med drugimi ta, da postanejo premogovniki akumulativnejši, kot so bili doslej. Predvideno je, da bo sedež novega podjetja v Sarajevu, zanj pa se poteguje tudi Tuzla.

MITI PLANIRA POLDRŽAVNE PREGOVNE DRUŽBE

Japonsko ministrstvo za trgovino in industrijo (MITI) namerava združiti japonske premogovnike v

poldržavno družbo. S tem naj bi rešili krizo, v katero so zašli japonski premogovniki, ki predvidoma ne bodo v stanju zagotoviti 36 milij. ton premoga letno, kot je bilo to prvotno predvideno v 4-letnem sanacijskem programu 1969-1973. Velik problem japonskih premogovnikov je pomanjkanje delovne sile, naraščajoči stroški in plasiranje premoga, ki vsebuje velik del oziroma velik odstotek žvepla. Poldržavna družba naj bi kontrolirala celotne japonske premogovnike ter prevzela njihove obveznosti pri proizvodnji in plasiranju premoga ter modernizirala proizvodnjo.

SEJA SVETA PREGOVNIKOV

Dne 17. decembra 1971 je bila v Beogradu redna seja sveta premogovnikov Zvezne gospodarske zbornice. Predsednik tega sveta Miloš Milaković iz Tuzle. Na seji so razpravljali o osnutku družbenega načrta Jugoslavije za razdobje 1971-1975, o sistemu in politiki cen v razdobju do leta 1975 ter o zunanjetrgovinskem in deviznem režimu do leta 1975. K predlogu družbenega načrta Jugoslavije so navzoči dali določene pripombe na predvidevanja glede porabe premoga v tem petletnem obdobju in pripombe na perspektivni razvoj energetike. Govorili so še o možnostih zadovoljevanja potreb po premogu s strani premogovnikov in da je treba obstoječe premogovnike v tem obdobju modernizirati in jih usposobiti za cenejšo proizvodnjo premoga. Če pa tega cilja ne bi mogli doseči, pa bi morali preiti na likvidacijo nekaterih premogovnikov po vnaprej določenem načrtu, pri čemer pa bi bilo treba pravčasno poskrbeti za postopno preorientacijo na drugo proizvodnjo ter preskrbeti sredstva za prekvalifikacijo rudarjev. Sprejel je nadalje tudi stališče, da je treba postopoma izenačevati pogoje gospodarjenja med posrednimi gospodarskimi vejami, s posebnim ozirom na sistem in politiko cen. Zastopal je stališče, da naj bi bile cene energetskih virov izenačene pri porabnikih na določeni relaciji. Cene za področje energetike bi morali reševati na istem nivoju, najsibo v republikah ali v federaciji. Na znanje so sprejeli obvestilo o novem zunanjetrgovinskem in deviznem režimu, s posebnim ozirom na postopek in pogoje odobravanja sredstev iz GDK (generalne devizne kvote).

NAZADOVANJE FRANCOSKEGA UVOZA PREGOVA

Leta 1971 je uvoz premoga nazadoval na 16,7 (leto poprej 17,6) milijonov ton. Dobave iz drugih držav EGS so se skrčile na 9,6 (10,58) milij. ton, iz ZRN na 8,56 (9,5) milij. ton, ZDA so dobavile 2,9 (3,35) milij. ton, le SZ je ostala na nespreme-

njeni količini 1,45 milij. ton. Med potrošniki uvoženega premoga dominirajo železarne z 9,2 (10) milij. ton.

22 MILIJARD TON PREGOVA V JUGOSLAVIJI

Po oceni strokovnjakov komisije za energetiko ZIS znašajo rezerve premoga v Jugoslaviji 21,7 milijarde ton. Od tega odpade nekaj nad 90 % na lignit, nekaj več kot 9 % na rjavi premog, ostalo pa na črni premog.

Podatek kaže, da je premog največja jugoslovanska surovinska baza, kar hkrati pomeni, da mora imeti premog tudi ustrezno vlogo pri pokrivanju potreb po gorivih.

Po oceni istih strokovnjakov bodo jugoslovanske potrebe po premogu v letu 1975 dosegle 44 milijonov ton letno. Približno 41,5 milijonov ton bo mogoče zagotoviti trgu in porabnikom iz domače proizvodnje, približno 2,5 milijonov ton pa bo treba uvoziti.

Po mnenju strokovnjakov bi bilo treba v naslednjih petih letih premog rabiti predvsem v proizvodnji električne energije. Predlagajo, da bi razširili velike površinske kope in tiste rudnike, kjer je podzemna eksploatacija rentabilna.

Premog bo treba v naslednjih letih do največje možne mere uporabljati tudi v proizvodnji toplotne energije v toplarnah kot tudi v tistih obratih v proizvodnji, kjer se uporabljajo kotlovne naprave. Na teh področjih je namreč mogoče z uporabo premoga doseči približno enak ekonomski in tehnološki učinek kot z uporabo drugih vrst goriv.

Tako kot doslej bo treba tudi v bodoče koks, premog za koksiranje in antracit uvažati. Vemo namreč, da Jugoslavija te surovinske osnove nima.

PROIZVODNJA PREGOVA V DRŽAVAH EGS V LETU 1971

Po ocenah strokovnjakov evropske gospodarske skupnosti je proizvodnja premoga v teh državah v letu 1971 za 5 milijonov ton manjša kot v letu 1970. Na Nizozemskem se je proizvodnja zmanjšala za 12 %, v Franciji za 11 % in v Belgiji za 1 %. V Zahodni Nemčiji je bila proizvodnja v preteklem letu na isti višini kot leto poprej. Z letom 1972 računajo, da bo proizvodnja premoga še nadalje upadala, predvsem na račun konkurenčnosti drugih vrst goriv.

EKSPLLOATACIJA PREGOVA V KANADI

Proizvodnja premoga se je v Kanadi v letu 1970 povečala za 55 % v primerjavi z letom poprej. Po njihovi oceni bo znašala proizvodnja premoga sredi 70 let 40 mili-

jonov ton in v začetku 80 let 60 milijonov ton.

SKRAJŠAN DELOVNI ČAS V PORURJU

Premogovniki v Porurju so uvedli skrajšan delovni čas v prvem trimesečju t. l. Skrajšani delovni čas je posledica manjšega povpraševanja po premogu v industriji, posebno še za železarne. Na ta način bodo zmanjšali proizvodnjo premoga za 2,5 milijonov ton premoga. Ta ukrep je začasnega značaja.

ZAPIRANJE RUDNIKOV NA NIZOZEMSKEM

Na Nizozemskem so v zadnjih letih odkrili ogromne zaloge zemeljskega plina, kar je bistveno spremenilo dotodanjo pomembnost premogovnikov v tej državi. Letno so nakopali še pred leti preko 14 milijonov ton črnega premoga, ne kaj sto tisoč ton lignita, zaposlovali pa so 45.000 rudarjev. Računajo, da bodo premogovniki v tej državi prenehali z delom leta 1975. V zadnjih dvajsetih letih se je zmanjšal delež premoga v splošnih energetskih potrebah Nizozemske od 80 % v letu 1951 na 8 % v letu 1971.

DOLGOROČNI NACRTI SSSR

V Sovjetski zvezi je v teku izvajanje obsežnih načrtov za razvoj

premogovnikov, da bi na ta način zagotovili kritje energetskih potreb te države v naslednjih tridesetih letih. Premogovniki v Sibiriji so sredi največjega razvoja. V glavnem odpirajo nove površinske kope. Sedanja letna proizvodnja premoga znaša v SSSR okrog 630 milijonov ton, tridesetletni načrt pa predvideva možnost doseganja proizvodnje v višini milijarde ton premoga. Nove količine premoga pričakujejo iz področij Kansk-Ahinsk, Ekibastuz, preostali del načrtovane proizvodnje na bodo v bodoče pridobivali iz Urala in Donskega bazena.

VISOKA PRODUKTIVNOST

Generalni direktor Titovih rudnikov Kreka-Banovići Miloš Milaković je sporočil, da so rudarji Titovih rudnika v produktivnosti dosegli evropsko višino. V preteklem letu so nakopali okrog 4 tone premoga na delavnik in osebo.

AMERIŠKE OCENE O VLOGI PREGOMA

Ohrabrujočo oceno nadaljnje vloge premoga v ZDA je dal predsednik združenja trgovcev s premogom na skupščini združenja kmetijske industrije v New Yorku. Ta je izrazil prepričanje, da bo premog še vedno ostal temeljni kamen bodočega oskrbovanja Amerike z energijo. Vendar pa se bo mo-

rala ameriška industrija soočiti z nekaterimi resnimi problemi v primeru, če vlada ne bo podvzela akcije, s katero bi dali večji poudarek njenim proizvodom in zadovoljevanju energetskih potreb.

Rezerve premoga v ZDA predstavljajo več kot 80 % skupnih ameriških fosilnih goriv, industrija pa ima možnost, da uporablja moderno, učinkovito in zanesljivo tehnologijo proizvodnje. V Ameriki raste potreba po energiji letno za okrog 4 %, medtem ko rastejo potrebe po proizvodnji električne energije po letni stopnji 7,5 %. Računajo, da bodo v ZDA dosegli v letu 1985 letno proizvodnjo v višini 1 milijarde ton premoga. Cca 65 % vsega proizvedenega premoga bo šlo za termoelektrarne.

DENAR ZA PREMGOVNIKE V PORURJU

Vlada severnega Porenja in Westfalije je objavila načrt za rešitev nezgodnega gospodarskega položaja premogovnikov v Porurju. Če bo zvezna vlada sprejela sanacijski načrt, bodo premogovniki ZR Nemčije dobili podporo 2.000 milij. DM iz državnih sredstev do leta 1975. Proizvodnja se bo zmanjšala do leta 1975 za 20 %, število zaposlenih pa za 25.000, glede na sedanjih 178.000 zaposlenih. Proizvodnja premogovnikov naj bi se od sedanjih 84,7 milij. ton zmanjšala do leta 1975 na 68,3 milij. ton.

Barve, čopič in platno

V tej številki našega glasila nadaljujemo z objavljanjem intervjujev s posameznimi likovniki, ki delujejo na našem področju, z namenom, da se člani naše delovne skupnosti seznanijo z likovno dejavnostjo nasploh, posebno pa še z nekaterimi občani in delovnimi tovariši.

Tokrat se je član našega uredniškega odbora razgovarjal z Milošem Vastičem, zelo zagnanim in uspešnim likovnikom-samorastnikom pri RELIK-u, ki je bil do pred leti zaposlen tudi pri našem podjetju, sedaj pa je upokojenec. Stavil mu je vrsto vprašanj, na katera je odgovoril zelo obširno. Vsega, kar je povedal, zaradi omejenosti prostora ne moremo objaviti, če-

Vastič Miloš, bivši član naše delovne skupnosti, sedaj upokojenec, sicer pa slikar samorastnik — amater, pri delu v ateljeju v prostorih RELIK-a v delavskem domu v Trbovljah

ravno je bilo vse, kar je povedal, primerno za objavo. Vprašanja in odgovori so si sledili takole:

1. Vprašanje:

V glasilu našega kolektiva Srečno postopoma na kratko predstavljamo vse glavne akterje likovnega

življenja v Zasavju, našim bralcem oziroma članom delovne skupnosti. Doselej smo že objavili kratke priložnostne razgovore s Francem Kopitarjem, Alojzjem Lesarjem in Janezom Knezom, v prvi letošnji številki pa želimo seznaniti naše bralce z dejavnostjo sekcije revirskih likovnikov RELIK. Povejte nam na kratko, kdaj je bila sekcija ustanovljena, v kakšnem okviru deluje, kje ima svoje prostore, kdo jo je že vse dotlej vodil in kakšne cilje in namene zasleduje?

Odgovor:

RELIK — revirski likovniki, sekcija za likovno umetnost pri DPD Svobodi — center Trbovlje, je bila ustanovljena 27. 6. 1963, na pobudo nekaterih trboveljskih slikarjev samorastnikov — amaterjev in akademskih slikarjev. Za ustanovitev sekcije si je takrat mnogo prizadeval predsednik DPD Svobode — center Oto Kočevar.

Delovne prostore je sekcija RELIK dobila v delavskem domu, saj nam je uprava doma vsestransko pomagala, da smo z združenimi močmi te prostore primerno uredili in opremili, kar se je v največji meri opravilo s prostovoljnimi delom članov sekcije. Pri tem so bili posebno prizadevni Jože in Rudi Kuder, Helca Krasnik, Ernest Špilar, Alojz Nadrah, Janez Kolšek, Oto Kočevar in drugi.

Predsednik iniciativnega odbora in pozneje prvega upravnega odbora sekcije je bil Miloš Vastič. Strokovno delo pa sta prvi dve leti izmenoma vodila akademska slikarja Milan Rijavec in Janez Knez.

Sekcija RELIK je bila ustanovljena z namenom, da se v Trbovljah in Zasavskih revirjih, amatersko — kulturna prosvetna dejavnost popestri z novo kulturno izobraževalno zvrstjo. Želeli smo organizirati vse posameznike, ki so se samorastniško — amatersko, vsak zase, brez odrejenega smotra in največkrat brez prepotrebne osnovnega znanja, ukvarjali z likovno dejavnostjo. Skupina organiziranih samorastnikov — amaterjev, naj bi s svojo preprosto, vsakomur razumljivo likovno govorico prispevala k spoznavanju likovnih vrednot, ki naj bi bil enako zanimiv za našega preprostega občana, kakor tudi za zahtevnejšega izobraženca, kar bi bilo dostojen prispevek h kulturni vzgoji našega človeka. RELIK uspešno vodi zadnja leta inž. Ivo Pinterič, ki je tudi sicer zelo aktiven ustvarjalec.

2. Vprašanje:

Znano je, da ste bili Vi med prvimi pobudniki za ustanovitev te sekcije in tudi prvi predsednik. V RELIK-u pa deluje poleg vas, ki ste eden najplodovitejših ustvarjalcev še vrsta drugih, zelo uspešnih

članov — samorastnikov. Kdo so ti člani, kje so zaposleni in kakšne so najpoglavitejše značilnosti njihovega delovanja oziroma njihovih del? Vam je naklonjenost dobršnega dela občanov do dela RELIK-a všeč?

Odgovor:

V naši likovni sekciji deluje vrsta nadarjenih posameznikov, ki so v svojem delu, kot člani RELIK-a, prav gotovo izjemno napredovali.

Tako je Helca Krasnik, uslužbenka, zelo izpopolnila svoja dela v akvarelu in grafiki, Nejko Kreže, rudniški upokojenec, se kot odličen risar v zadnjem času z velikim uspehom preizkuša v jedkancami. Njegovi motivi iz rudarstva so redko doživetje za vsakogar; Božo Stritar, zdravstveni tehnik, je pravi mojster barvne kompozicije z mastnim pastelom. Janez Kolšek, ključavničar pri ZPT, uspešno napreduje, največ s tempero; slika pokrajine in motive opuščeni rudarskih kopov in opreme, Ernest Špilar, kurjač v TET, zelo dober risar, poleg olj in akvarelov z uspehom razstavlja čiste risbe v črno-beli tehniki, inž. Ivo Pinterič, je svoje akvarele in gvaše zelo izpopolnil v tehniki in barvni kompoziciji, Jože Kuder, varnostni tehnik v TET, je mojster oblikovanja kovin, ne upira pa se mu tudi slikanje na platno; brata Mito in Emil Škrbec, ključavničarja v STT, se zelo uspešno razdajata na platnu in slikanju akvarelov, Janez Plahuta, keramik, je neizčrpen pri slikanju na platno, zadnje čase pa se posveča tudi akvarelu, ki mu prav gotovo uspeva. Alojz Lesar, rudar, je prav gotovo izreden rezbar v lesu. Pod sposobnim strokovnim vodstvom bi lahko dosegel še večje uspehe. Milan Kuhar, motorovodja pri rudniku, se z občutkom uveljavlja s slikanjem na platnu, Arzenšek iz Zlatarstva pa je učinkovit in sproščen v temperi. Jože Dobolšek, rudar — upokojenec, naš najstarejši član, se je uspešno uveljavil z risanjem portretov in Alojz Nadrah, rudar, zelo dober risar.

Našo prizadevnost vzpodbuja predvsem dejstvo, da se vse več občanov zanima za naša dela. Naše razstave vse češče obiskujejo ljudje, ki likovno dejavnost niso vzporejali med kulturno — izobraževalno zvrsti.

3. Vprašanje

V vseh letih obstoja RELIK-a so bile organizirane številne likovne razstave doma pa tudi v tujini. V nekaterih krajih je RELIK kot sekcija že razstavljal skupinsko in v katerih so člani RELIK-a razstavljali samostojno?

Odgovor:

V devetletnem obdobju sekcije, smo se javnosti predstavili z vsakoletno razstavo ob dnevu republike. Kolektivno smo razstavljali v Trbovljah, tudi še ob priliki obletnice ZK, ob obisku naših izseljencev itd. Izven Trbovelj smo kolektivno nastopali v Celju, Velenju, Domžalah, Fohnsdorfu in Leobnu v Avstriji. Posamezni člani so sodelovali na drugih kolektivnih razstavah v Zagorju, Slovenj Gradcu in Ljubljani. S samostojnimi razstavami pa so posamezni člani nastopili šestkrat v Trbovljah, sedemkrat v Cateških toplicah, po enkrat pa v Zagorju, Ravnah na Koroškem, v Zalcu, Braslovčah, Hrastniku, Velenju, Rogaški Slatini, Radencih in v Dudovici, Lazarevcu ter Beogradu.

4. Vprašanje:

RELIK in njegovi člani so se zelo afirmirali v marsikaterem kraju, najsibo zaradi številna ali pa kakovosti razstavljenih del. Občutek pa imamo, da še ni dovolj prodrli v vse opore likovnega življenja, predvsem pa ni bila doslej podana s strani osrednjih poklicnih kritikov oziroma umetnostnih zgodovinarjev, jasna opredelitev in kritična presoja, kakor so jo bili deležni že marsikateri samorastniki — likovni ustvarjalci in skupine. Kaj mislite, da je vzrok in kaj bi bilo treba storiti za večjo popularizacijo RELIK-a?

Odgovor:

Kljub uspešni dejavnosti sekcije in posameznikov, moramo resnici na ljubo povedati, da vsa naša nesebična prizadevanja niso uspela pritegniti zaželeno pozornosti tistih merodajnih faktorjev, ki vodijo in usmerjajo amatersko kulturno dejavnost v kraju samem. Verjetno je temu vzrok dejstvo, da v Trbovljah nimamo iskrenega, nesebičnega strokovnjaka — ljubitelja likovne umetnosti, ki bi bil sposoben objektivno ocenjevati naša dela in našo dejavnost ter isto strokovno posredovati širši javnosti. Mora nam biti jasno, da je organizirana samorastniško — amaterska likovna dejavnost pri nas, razmeroma še zelo mlada zvrst amaterskega kulturnega poslanstva, kar je verjetno tudi vzrok, da se o delu tovrstne dejavnosti ni ravno lahko objektivno izraziti. Vzroki pa so lahko tudi drugje. Že večkrat smo se vprašali, zakaj tolikšno nezanimanje do naše sekcije s strani naših poklicnih likovnikov. Če se ozremo v kraje, kjer so se z manj prizadevnosti in ne boljše kvaliteto, uspeli uveljaviti posamezniki in skupine, bomo ugotovili, da so te skupine in posamezniki po-

pularizirali, jih vzpodbujali in nesebično usmerjali, posamezni ugledno družbeno-politični delavci, ljubitelji likovne umetnosti ali pa poklicni likovni umetniki, ki jih ni bilo strah, zdramiti v nekom željo po neposrednem likovnem udeleževanju. Smatram, da je delo poklicnega mojstra likovnika svojevrsten uspeh.

RELIK bo prav gotovo uspel, kljub ignoriranju naše dejavnosti s strani tistih, ki bi nam lahko največ pomagali. Morali bomo pač ven iz Trbovelj in to čimvečkrat, ker sem se že prepričal, da bomo zunaj našli strokovnjake — umetnike, ki bodo naša dela sprejeli, jih popularizirali in ocenjevali. Prepričan sem, da bodo nepristranski opazovalci znali objektivno ocenjevati naše delo, ne ozirajte se na to, kdo je ta dela izdelal.

5. Vprašanje:

Kaj mislite o kakovosti likovnih del članov RELIK-a? V zadnjih letih se precej govori in piše, glasno, javno pa tudi zakotno, o prodoru kiča v likovno življenje in kvarjenju okusa ustvarjalcev pa tudi kupcev. Teh označb so pogosto deležni tako profesionalni, kakor tudi amaterski oziroma samorastniški likovniki. Kako je vaše mnenje do teh sodb o tem, kaj je kič in kaj ni kič?

Odgovor:

Kakovost likovnih del članov RELIK-a so na ravni samorastništva — amaterstva in se jih mora po strokovni plati tako tudi obravnavati. Nekatera dela naših članov pa prav gotovo spadajo v sam vrh navedene kategorizacije. Res je, da se posebno pri nas, kjer se samorastništvo — amaterska likovna dejavnost zelo širi, zato se tudi bolj razpravlja o kiču v likovni umetnosti. Običajno dela, ki jih niso izdelali priznani likovniki, površno brez objektivne in strokovne ocene, uvrščajo pogosto tudi zlonamerno, v skupino takoimenovane ga kiča.

Sam izraz »kič«, v zvezi s klasifikacijo likovnega dela, je zelo relativen pojav, ker ta izraz prenogokrat izrabljajo za zlonamerno zmanjševanje umetniške vrednosti, z namenom, da zavirajo uveljavljanje posameznika ali skupine. Danes se tega izraza poslužujejo mnogi, ki likovnih del ne znajo ali pa nočejo strokovno oceniti in jih onredeljujejo le prestižno, po svojih osebnih okusih in s stališča nevtralnih opazovalcev. Danes je, na primer zelo pomembno, da ocenjevalci ne poznajo avtorja, če želimo dobiti objektivno in nepristransko oceno o nekem likovnem delu.

6. Vprašanje

Ponekod profesionalni likovniki — akademski slikarji in kiparji ter umetnostni zgodovinarji, radi sodelujejo s samorastniki, predvsem v smeri tehničnega izpopolnjevanja. Je kaj takega zaznati pri RELIK-u? Nam lahko zaupate, kakšni so odnosi na relaciji akademski slikarji — RELIK v Trbovljah? Si želite ali se bojite njihovega sodelovanja? Je morda posredi občutek ogroženosti akademskih slikarjev zaradi uspešnega delovanja članov RELIK-a in njihovega zaznavnega napredka v zadnjih letih?

Odgovor:

Zelo razveseljivo je dejstvo, da mnogi poklicni mojstri, likovniki, najtesneje sodelujejo in pomagajo posameznikom, kakor tudi skupinam likovnikov — samorastnikov. Smatram, da so samo tisti poklicni likovniki pravi mojstri, ki ne omalovažujejo del samorastnikov. Globoko spoštovanje vsem tistim mojstrom, ki jim ni bilo izpod časti, ponuditi svojo in sprejeti roko likovnika — samorastnika, ponuditi mentorstvo in jih nesebično vzpodbujati ter s sprejemljivimi prijemi strokovno izpopolnjevati.

Žal pri nas v Trbovljah in v skupini RELIK-a ni tako. Prve 2 leti po ustanovitvi so naši poklicni likovniki še prihajali med nas. Mogoče smo bili že prestari, da bi bili dostopni za njihove pedagoške prijeme, ki bi vsekakor morali biti po vsebini bistveno drugačni, kakor so prijemi za osnovnošolsko mladino. Izkušnje potrjujejo pravilo, da za likovno udeleževanje in uveljavljanje, človek ni nikdar prestar. Likovniki — samorastniki RELIK-a bi z zadovoljstvom sprejeli vest, da bo strokovno delo v naši sekciji prevzel poklicni likovnik. V nobenem primeru poklicni umetniki ne bi smeli imeti občutka ogroženosti, zaradi obstoja RELIK-a. Menim, da takšen problem sploh ne obstoja, ker to ne bi bilo realno.

7. Vprašanje:

Prihodnje leto bo RELIK proslavil deseto obletnico svojega obstoja. Zanesljivo imate v načrtu kako večjo razstavo, posvetovanje, predavanje in podobno. V kakšno smer gredo te predpriprave? Bi se morda ob tej priliki RELIK lahko širše afirmiral? Kakšno pomoč in sredstva pričakujete?

Odgovor:

V letu 1973 bo RELIK proslavil desetletnico svojega, lahko rečemo, mladnega obstoja. Naša želja je, da takšen jubilej dostojno počastimo. Že sedaj pripravljamo predlo-

ge za precej zahteven jubilejni program, ki ga bomo s pomočjo ostalih odgovornih občanov uresničili. Med drugimi imamo v načrtu jubilejno razstavo. Predvidevamo likovno razstavo samorastniških — amaterskih likovnih skupin iz vse države, kakor tudi organizacijo zbora delegatov vseh obstoječih likovnih skupin samorastnikov — amaterjev. Z izpeljavo našega jubilejnega programa, bi se RELIK prav gotovo dostojno afirmiral in si utrl ugled tudi izven Trbovelj.

8. Vprašanje:

Na koncu še eno vprašanje. Kakšne so vaše želje kot člana RELIK-a in bivšega člana našega kolektiva, v pogledu povečanja števila članov RELIK-a, pa tudi drugih pogledih? Kakšne so vaše osebne želje za člane našega kolektiva?

Odgovor:

Želim, da bi se v RELIK vključilo čim več likovnikov, samorastnikov — amaterjev iz vseh krajev v Zasavju, da bi tako še bolj opravičili obstoj oziroma naslov revirski likovniki. Prav tako je naša velika želja, da bi se RELIK-u priložilo čim več podpornih članov, ljubiteljev likovne umetnosti. Naše delo bi bilo v kvalitetnem pogledu prav gotovo še uspešnejše, če bi se odnosi na relaciji poklicni likovniki in samorastniki — amaterji sprostiti, da bi zavoljo skupnih ciljev in pospeševanja kulturne rasti, našli skupni jezik.

Naše jubilejno leto je prav gotovo najprimernejši ternutek, da v Trbovljah najdemo primeren prostor, ki bi ga uredili za umetnostni paviljon, galerijo ali salon, kot stalno institucijo, s primerno organizacijsko obliko, s poudarkom na odprtost in dostopnost čim širšemu krogu likovnih ustvarjalcev in ki bi nosil naziv, na primer »Ljudski likovni paviljon«.

Če pa bi ta institucija in RELIK našla še stalnega pokrovitelja, bi vsi lahko zadihali s polnimi pljuči, uspehi pa bi bili brez dvoma še večji.

Članom kolektiva Zasavskih promogovnikov lepe pozdrave in dobre želje. Vabimo slehernega, da se vključi v našo sekcijo, najsi kot aktiven ali pa podporni član.

Članom RELIK-a želimo vsi, uspešno nadaljevanje likovnega poslanstva, predvsem pa še večje priznanje s strani občanov, tiska in strokovnjakov, ki se bavijo z ocenjevanjem likovnih del.

Društvo telesnih invalidov za Zasavje

Dne 30. oktobra 1971 je bila v Trbovljah ustanovna skupščina društva telesnih invalidov za Zasavje. Ustanovno skupščino je pripravil posebni iniciativni odbor, kateremu je potrebno izreči vse priznanje, saj se je moral ukvarjati z organizacijo društva, ki pokriva področje treh zasavskih občin, to je Trbovlje, Zagorje in Hrastnik. Kako nujna je bila ustanovitev te organizacije, pove že sam podatek. Zaradi industrije in posebnih pogojev dela živi na tem področju blizu 1.000 delovnih invalidov. Ker v to organizacijo spadajo tudi vsi invalidi, ki po zakonu še nimajo priznanega tega statusa, pa bi bilo to število še znatno višje.

Potrebo po ustanovitvi društva, pa je potrdila tudi udeležba, saj je kljub temu, da je bil delovni dan, prisostvovalo ustanovni skupščini 230 delovnih in drugih invalidov. V svoji razpravi so nenehno in spontano govorili o problemih, ki jih teže, s čimer so naglašali, da je skrajni čas, da se kot posebna in prizadeta kategorija občanov organizirajo in organizirano nastopajo.

Na ustanovni skupščini so izvolili 15 članski odbor, ki je sestavljen iz članov vseh občinskih področij, njihovo zastopstvo v izvršilnem odboru pa je odvisno od števila invalidov v posamezni občini. Sprejeli so statut in program društva, o čemer se je razvila živahna razprava. Po statutu, ki so ga sprejeli, ima društvo naslednje organe:

- a) skupščino,
- b) izvršilni odbor s predsedstvom in
- c) nadzorni odbor.

Skupščina šteje 70 članov, članke skupščine pa volijo na podlagi števila včlanjenih invalidov na posameznem področju. Isto načelo je veljalo za izvolitev izvršilnega in nadzornega odbora. Glede na to, da je neznatna peščica delovnih invalidov imela na ustanovni skupščini določene pripombe, kar je razumljivo glede na to, da se je delo okrog organizacije odvijalo pred-

vsem na področju Trbovelj in je v samem začetku kazalo nezaupanje v izvoljene organe, je izvršilni odbor sklenil, da bo najkasneje v enem letu po ustanovni skupščini, sklical skupščino, na kateri se bodo člani pogovarjali o možnosti ustitavitve samostojnih društev v posameznih občinah.

Naloge, ki jih ima društvo pa so v glavnem naslednje:

- 1) najvažnejša naloga izvršilnega odbora je, da v najkrajšem možnem času pritegne v organizacijo vse delovne invalide in vse invalide, ki z zakonom še nimajo priznanega tega statusa. Kakor vemo, akcija lepo poteka in pri včlanjevanju ni posebnih težav;

- 2) najvažnejše je, da bi dajali pobude in vplivali na oblikovanje načel, konkretizacijo pravnih predpisov in družbenih dogovorov s področja:

- a) zdravstvenega, invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter socialnega varstva in zaščite pri delu,
- b) osnovnega izobraževanja, zlasti še poklicnega usposabljanja in zaposlovanja telesno prizadetih oseb, to je mladine in odraslih,
- c) pri organizaciji poklicnega usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb v splošnih in posebnih pogojih,
- d) dajati članstvu pobudo, da se v največji možni meri, posebej kadar gre za mlade ljudi, okorišča z možnostjo poklicne rehabilitacije; to še posebej velja za zaposlene v rudarstvu;
- e) nadalje: dajati mnenja in pripombe h gradnji novih gospodarskih objektov in rekonstrukcijam v tem smislu, da se nova proizvodnja oziroma delovni postopki v njem čimbolj približajo možnosti zaposlitve invalidnih oseb, če so za to dani pogoji;
- f) spremljati število in opozarjati na vzroke in posledice nesreč in obolenj pri delu in izven dela, še zlasti na tiste, ki puščajo za

seboj trajno invalidnost;

- g) spremljati medobčinsko politiko zaposlovanja in si pri tem stalno prizadevati, da invalidom ustrežna delovna mesta ne zasedajo zdravi ljudje. Pri tem pa si je nujno prizadevati za stalno strokovno usposabljanje invalidov za vse vrste poklicev;
- h) in spremljati organizacijo, metode dela in probleme drugih medobčinskih in občinskih društev in grupacij telesnih invalidov, z namenom, da bi izboljšali in usklajevali delo, če je to mogoče. Ostaja pa še ena naloga, ki jo bo moralo društvo posebej proučiti, nanaša pa se na večino delovnih invalidov — rudarjev. Se vedno so glede pokojninskega in invalidskega zavarovanja, neglede na specifične pogoje pod katerim delajo, obravnavani pod splošnimi pogoji. Njihova dejavnost je tako specifična, da njihovo pokojninsko in invalidsko zavarovanje terja tudi specifično obravnavanje.

Še vrsta drugih nalog je, ki jih bo moralo društvo opraviti, da bo ta skupina občanov deležna tiste družbene pozornosti, ki ji glede na njen status in vzroke, zaradi katerih so do tega prišli, tudi gre.

Društvo je ustanovljeno in zato ne bo napak, če bi se v okviru svoje organizacije dogovarjali o svoji organizaciji in njenih nalogah ter še posebej o problemih svojega članstva. Mislim, da se bodo morali najprej odločiti za določena izhodišča, ki naj predstavljajo temelj in smer pri nadaljnjem delu ter pri iskanju splošnih in konkretnih rešitev. To pa ne velja le za prizadete osebe, pač pa jih mora sprejeti sleherni občan, kajti od vseh je odvisno, kako prizadeti te rešitve doživljajo. Načelo ni nekaj, kar bi že samo po sebi pomenilo določeno rešitev, temveč je zgolj deklarativno geslo, praksa pa je povsem nekaj drugega — to je trdo delo.

Martin Kralj

Po šestnajstih letih

No, zdaj sem se odločil.

Po šestnajstih letih dela zunaj jame, sem si še enkrat ogledal jamo. V jami rudnika Trbovlje sem delal namreč enajst let. Bil sem »šremer« in »šlemar«, vozač in kopač in nazadnje dve leti prvopisani kopač. Vse tiste hude dni po osvoboditvi, ko smo rudarji reševali naše gospodarstvo, sem bil zraven v jami, celo sedemkrat sem bil udarnik. Drugi so bili seveda večkrat, Zagorišek celo sedemintridesetkrat. Vendar, toliko sem ga na-

kopal, da bi se z njim brez skrbi grél do konca življenja pa še kdo zraven. Pred nedavnim se mi porodila želja, da bi si ogledal po tolikih letih dela v vrtnariji, še enkrat delovišča pod zemljo, kjer sem včasih delal. Se je kaj spremenilo na boljše ali na slabše? Zelo sem bil radoveden, kako je sedaj v jami in z menoj verjetno še kdo od bivših rudarjev.

Najprej sem si moral preskrbeti dovoljenje. Odgovorni so mi enkrat enkrat ogled jame radi dovolili,

vmes pa mimogrede naročili, da bi svojo pot lahko opisal za Srečno, ki ga vsi zelo radi beremo, poseben če je kaj pametnega v njem.

Napotil sem se k vodstvu rudnika Trbovlje. Že sam prostor pred jamo je ves drugačen, vsaka stvar na svojem mestu in nova kopalnica. Knapom ni več treba stati zunaj na mrazu, vetru ali na soncu, da dobijo ali oddajo lampe. Vse je drugače, boljše urejeno, vse je pod streho, brez prepaha, vse na suhem in toplem. Kakšna razlika že

tu zunaj! Kaj bo šele v jami? Prav radoveden sem bil. Ko sem opravil vse formalnosti in se vpisal v knjigo, sem dobil čelado in svetilko ter samorešilec. Kaj vruga pa je to ta samorešilec, sem si mislil, posebno, ker so se knapje spraševali, v katerem je več fižola. Mislim sem namreč, da je v tej škatli železna rezerva hrane, ki naj bi služila v sili, če bi te na primer v jami zasulo. Vendar je v njej, kot mi je pozneje povedal in praktično pokazal tovariš Koncilja, plinska maska z zalogo kisika, ki ohrani rudarja v primeru vdora plina ali ognja (dima) eno uro pri življenju. Torej tako dolgo, da pride pomoč ali pa se sam reši. Torej le za umik iz nevarnega prostora.

Ko sem dobil svetilko, sedaj imajo vsi naglavne, in čelado, smo se po razdelitvi dela odpeljali z »bagrli« na delovišče Polaj. Prvo in kar me je na sploh najbolj začudilo, so varnostne naprave in opozorila. Povsod lepi, čitljivi napisi, vse varnostne naprave v redu tako, da, če se ravnáš po opozorilih, se ti res skoraj ne more nič narediti. Posebno me je začudila varnostna naprava, ki meri gostoto plina, metana, CH₄. Če se koncentracija plina približa stopnji 1,2, da

naprava signal s tulečo sireno, obenem pa izključi iz obratovanja vse stroje, prižge rdečo lučko v lamparni, ki je alarm za reševalno moštvo. In še nekaj se mi je dopadlo — transport po enem tiru, ki je pritrjen na stropnike. Neverjetno lahko je pripeljati les ali železno podporje na široko čelo. Sicer je še vedno treba včasih na vse štiri ali celo na trebuh, vendar mnogo manj kot včasih. In stroj za napredovanje prog, »hajer« imenovan, koliko je ta vreden, koliko dela prihrani! Kopači postajajo vse bolj strojniki; naprej gre s tako hitrostjo, da človek ne more verjeti, kdor je videl to delo pred desetimi leti. Nimam namena opisovati ta stroj, opisali so ga naši inženirji že večkrat, pripomnil bi le to, da je do takega napredka skorajda moralo priti. Zeljeno je, da se ta napredek tudi pri rudarskih delih ne bi ustavil.

Na čelu, torej tam, kjer pridobivajo premog, je precej drugače. Povsod železna tesarba. Ko bi prišli nazaj stari rudarji izpod sto let, ko so premog še pometali za seboj bi se zgrozili. Sedaj se premoga več naruši, kot ga nakopljejo. Sicer pa lepega premoga na trboveljskem področju ni dosti več, naj-

več je še manjkaličnega premoga, s katerim kurijo v elektrarni.

Tudi klasičnih »šajb« na vozičkih ni več, celo čelo namreč dela na eno številko, ali pa po domače povedano, vsi pomagajo drug drugemu in približno vsi enako zaslužijo. Tako, jamo sem si ogledal. Lahko bi še več napisal. Zanimivo je na primer tudi to, da namesto čik tobaka sedaj precej knapov žveči žvečilni gumi, da je namesto grenke kave v marsikakem žepu steklenica kisle vode, namesto jabolke pomaranča, da lahko kupiš malico na obratu in da vsi rudarji delajo sedaj v rokavicah. Velik napredek in sklenil sem, da bi šel še v jamo delat, če bi bil malo mlajši.

Naslednji dan sem imel še srečo, da sem si ogledal še novo separacijo. Tudi tu je ogromna razlika med staro in novo. Ugotovil sem, da gre sedaj za kupca mnogo boljše premog kot prej, medtem ko gredo slabše vrste premoga v elektrarno.

Vsem rudarjem lep pozdrav z mnogimi dobrimi željami, tistim, ki so mi omogočili ogled jamskih delovišč in separacije lepa hvala, vsem skupaj pa pravi rudarski Srečno!

Milan Kovač

POGODBENA DELA V TURČIJI

Dne 25. decembra 1971 je sklenilo naše podjetje s poslovnim združenjem RUDIS, Trbovlje, pogodbo za izdelavo in dobavo elektro opreme za moč, razsvetljava in ogrevanje težkotekočinske separacije kolanita EMET v Turčiji. Ta dela bo za naše podjetje opravil elektrostrojni obrat iz Trbovelj. Obseg dobav razne elektro opreme bo določen s posebnimi dodatki k sklenjeni pogodbi. Prav tako bodo naknadno določeni tudi čas in pogoji za angažiranje izvajalca pri montaži dobavljene opreme.

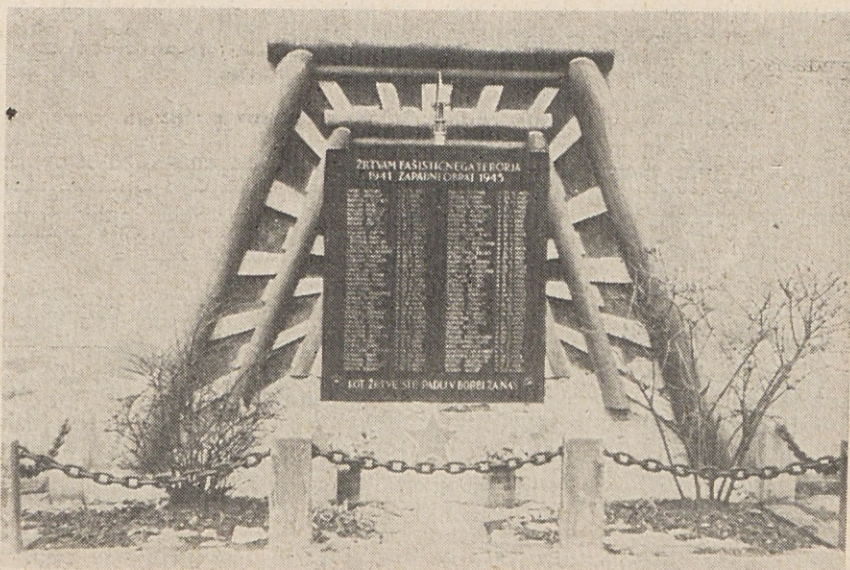
Elektrostrojni obrat se je s svojo skupino zelo izkazal pri montaži elektro opreme na težkotekočinski separaciji ZPT v Trbovljah. Sklenjena pogodba za dela v Turčiji dokazuje, da je skupina delavcev tega našega obrata v celoti usposobljena opravljati tudi zahtevnejša dela na izdelavi in dobavi razne elektro opreme za industrijske objekte.

NOV OTROŠKI VRTEC

Dne 28. decembra 1971 so odprli novo vzgojno-varstveno ustanovo — otroški vrtec »Ciciban« na Trgu revolucije v Trbovljah. Objekt leži poleg zgradb rudniškega avtoparka na bivšem rudniškem zemljišču, ki ga je naše podjetje odprodalo na-

menko za gradnjo tega objekta. Objekt je projektiral arh. Ratko Blažič, financirala pa ga je temeljna skupnost otroškega varstva. Gradbena dela je opravilo SGP Zaslavje iz Trbovelj, opremo pa je dobavilo podjetje Slovenijales. Novezgrajeni vrtec ima šest oddelkov in zmogljivost za 120 otrok. Leži sredi stanovanjskih kolonij Žabjek,

Nasipi, Trg revolucije, Opekarne in Vodenske ceste. Ob otvoritvi sta govorili predsednica skupnosti otroškega varstva Martina Đokić, dipl. inž. kem. in upravnica otroško-varstvenih ustanov Anka Raušelj. Objekt je odprl dedek Mraz. Otvoritve so se udeležili številni občani, med drugim tudi predsednik občinske skupščine Jože Laznik.

V začetku tega leta so na rudniku Trbovlje odstranili spominsko ploščo z imenom padlih rudarjev v NOB, ki so jo namestili prvo leto po zadnji vojni na pročelju obratne čakalnice bivšega Zapadnega obrata, sedaj rudnik Trbovlje.
Foto: inž. Bregant Tone

Zaman Nace, upokojeni rudar, se pogosto spominja dela v jami na rudniku Trbovlje

Dne 16. decembra 1971 se je udeležilo, kakor smo že zapisali v zad-

Tovarišem rudarjem!

nji lanski številki glasila Srečno, poslovilnega razgovora z upokojenimi člani naše delovne skupnosti, večina povabljenih. Po pozdravnih besedah in besedah zahvale za njihovo dolgoletno sodelovanje pri delu v podjetju in željami za zdravo in dolgo življenje, ki so jih izrekli glavni direktor Albert Ivančič, dipl. inž. rud., Mirko Lavrač v imenu družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov ter tehniški direktor Adolf Jermol, dipl. inž. rud., v imenu tehniškega vodstva podjetja in vodstev vseh delovnih enot, se je oglasil k besedi tudi Nace Zaman, upokojeni rudar iz rudnika Trbovlje. Dejal je:

»Ob odhodu v pokoj naj vam spregovorim v svojem imenu, v imenu svojih občutkov in v imenu nas vseh, ki se danes poslavljamo od naše velike delovne družine in od vas tovarišev, ki še ostanete v podjetju. Občutek imam, da lahko pričakujemo uresničitev vseh dobrih želja, katere so izrekli tovariši

nam na čast ob poslovitvi od podjetja. Upam trditi, da njihove besede ne bodo zaman in upam trditi, da njihove besede niso prazne. Pričakujemo, da nas, ki smo preživeli 40 let pod zemljo, v resnici ne bodo lahko pozabili.

Občutek imam, da se moramo starejši rudarji umikati z delovnih mest in jih prepuščati mlajšim tovarišem, ki so polni mladostnega poleta in zdravja. Prav zato pa upam priporočati vsem mlajšim rudarjem, da se poglobijo v svoje delo, da bodo uspešni v vseh pogledih in da bodo imeli čim večji in čim boljši kos kruha. In ne le to, pač pa, da bi si ohranili zdravje in življenje, ker to ni poceni.

Mi starejši pa odhajamo iz vaših vrst. Želim vam mnogo sreče in uspehov pri vašem nadaljnjem delu v letu 1972 in tudi še naprej!

Tovariš Nace je nato svoje besede podkrepil še s svojo harmoniko.

Človek propada, ker se premalo giblje

Živimo in delamo v času dinamičnega razvoja industrije in urbanizacije, kar pomeni napredek na vseh področjih družbenega in gospodarskega razvoja. Pogoje takšnega sodobnega načina življenja in dela, pa spremljajo številni negativni pojavi, ki se kažejo v poslabšanju biološke narave in psihofizične sposobnosti človeka. Človekovo življenje spremljajo namreč najrazličnejši škodljivi vplivi kot so: hrup, zastrupljena in onesnažena voda, zrak, hrana in sploh okolje v katerem živimo, statičnost in monotonost na delovnem mestu. Vsi ti škodljivi vplivi povzročajo različne telesne in duševne okvare, bolezni in celo smrt. Imajo vpliv tudi na zmanjšanje delovnih in obrambnih sposobnosti, povečujejo poškodbe, bolezni in invalidnosti, naraščanje nesocialnih ravnanj, ki ogrožajo telesni in duševni status delovnega človeka.

Znanstvene analize in spoznanja kažejo, da je mogoče s športno rekreacijo v veliki meri odstraniti negativne elemente, ki vplivajo na telesne in duševne sposobnosti človeka. Še več s športno rekreacijo je mogoče vplivati na zdravje, večjo storilnost in večje psihofizične sposobnosti. Zato športna rekreacija dobiva vedno širše in pomembnejše mesto na področju telesne kulture in vseh področjih družbenega življenja in dela. Zaradi svojih pozitivnih lastnosti je potrebno športno rekreacijo hitreje in organizirano uveljaviti v sestavni del

družbenega standarda delavcev, ter ustvarjati čim boljše pogoje za pospeševanje rekreacije zaposlenih, v času dnevnega nedeljskega in prazničnega odmora ter letnega oddiha.

Da bi uresničili vsa ta hotenja in ustavna načela o mestu in vlogi človeka v samoupravni družbi, so se tudi v Sloveniji Zveza za telesno kulturo Slovenije, telesno kulturna organizacija Partizan in Zveza sindikatov Slovenije odločili, da organizirajo telesno kulturno gibanje pod geslom »Šport za vsakogar« ali akcija TRIM.

KAJ POMENI TRIM?

TRIM je angleška beseda, ki pomeni uravnovešene ladijskega tovara, v športu pa naj pomeni duševno in telesno ravnotežje, uravnovešene dela in razvedrila, torej rekreacijo.

To telesno-kulturno gibanje je zajelo že ves svet, zato smo se za TRIM odločili tudi v Sloveniji.

Uresničevanje programa TRIM, dela človeka zdravega, vedrega in sposobnega. Že uvodoma je omenjeno, da v sedanjem hitrem tempu življenja pozabljamo na športno rekreativno dejavnost. Če pa želimo svoj prosti čas preživeti čim bolj zanimivo in zdravju koristno, se moramo vključiti v akcijo TRIM. Menda nam ne sme biti vseeno, kaj bo z našim srcem, pljuči, postavio in počutjem? Gotovo bi bili radi vsi postavni in vitki, opažate pa morda, da sta vam krilo

ali hlače vsak dan tesnejše, ali, da postanete zasopli, že ko se povznete v drugo nadstropje.

Kako se počutimo, vemo samo, kakšen pa je naš videz, pa vedo povedati vsi!

In kaj smo storili, da bi se naše počutje izboljšalo? Verjetno nič ali pa zelo malo. Ni namreč dovolj, če hodimo na sprehode samo ob nedeljah, ali pa če se odrečemo koščku sladice. To nam še zdaleč ne bo pomagalo! Za vse naj bi veljalo načelo, da bi se morali vsak dan po malem ukvarjati s športom. To načelo priporočajo vsi zdravniki in športni strokovnjaki.

Če nam je že vseeno kakšen je naš videz, nam ne sme biti vseeno, kako je z našim zdravjem! Telo namreč ni stroj, ki se z uporabo izrablja, temveč se ob primernem obremenjevanju krepi. Če se človek dobro počuti, je v dobri kondiciji, lažje prenaša tudi psihične napore.

BOLJ KO BOMO SRCE AKTIVIRALI, BOLJ BOMO ZDRAVI

Strokovnjaki medicine, takole opisujejo posledice nezadostnega gibanja. Kdor se premalo giblje, poje več, kot mu je treba. Posledica takega nesorazmerja je prevelika zamaščenost, ki dviga krvni pritisk. Oba pojava skupaj pa zmanjšujeta potrebo po gibanju. Veriga se sklene s srčnim infarktom, začetkom konca.

SEDENJE JE TIPIČNO ZA SODOBNO ŽIVLJENJE!

Vstanimo! Zadnji čas je da prenehamo »gojiti« šport samo ob televizorju, z branjem športnih rubrik in z navijanjem na tribuni.

Vključitev v aktivnost TRIM in osvojitve značke TRIM naj bo na-

ša prva naloga! Zahtevajte od vaših sindikalnih podružnic, da vam dajo kartonček »TRIM«, preberite navodila in pričnite skrbeti za svoje zdravje.

Prepričan sem, da boste ob koncu leta, če boste izpolnili vsaj 50 % predpisanih aktivnosti, bolj zdra-

vi, vitki in se boste na splošno bolj počutili.

Zapomnite si: svet boleha zaradi prevelikega želodca in premajhnega srca, redno gibanje je človeku prav tako potrebno kot hrana, pijača in spanje.

Kratek pas, dolgo življenje!
inž. Jože Zorčič

Rudarska

*V Trbovlje sem pršu, korajšen vesev,
sem jamo zagledu, sem jokati začev.
Tò mi je hudo, ko imam še žensko mlado,
ko bi me nazaj več ne b'lo.*

*V jamo šev sem prav vesev,
sem konje zagledu, sem mislit začev.
Uboga živalca, ke tolko trpi
in dela za tuje ljudi.*

*Proti opavi šev sem prav počas,
al kolen kopati to nisem mev špas.
Hudo ga je kopat, če je fantič premlad,
ko ne more še krampa zmagvat.*

*Al' zdaj se mi pa še boljše godi,
še več ga nakopljem, še boljš se mi zdi.
Luknjo zavrtam pa purfla not dam,
potem pa ga lažje kopam.*

*Če ga po pol še stran ne dobim,
pa drugo luknjo zavrtam nad njim.
Al notri pa denem hudičev devet,
al potli pa mora stran jet.*

*Premislite žene zakonske ve,
kolk vaši možje v jami trpe.
On dela podnevi, on dela ponoč,
al ženski pa ustreči ni moč.*

*Premislite tudi dekleta ve,
kolko vaši fantje v jami trpe.
Od pa ne more pokoncu še stat,
ukleče ga mora kopat.*

(Avtor te pesmi ni znan. Po spominu jo je zapisal rudar — upokojenec Franc Tominšek iz Ravenske vasi. Pesem je stara več desetletij. Peli so jo in morda jo še danes, rudarji — Slovenci v Ameriki, v Franciji, Nemčiji pa tudi še pri nas. Zapisovalec pozna tudi napev te pesmi).

— o o o —

Člane naše delovne skupnosti pa tudi vse starejše upokojeence rudarje in druge občane vabimo, da pošljejo uredniškemu odboru našega glasila, besedila starih, pa tudi novjših rudarskih pesmi. Z veseljem jih bomo objavili.

Uredniški odbor

Skupina upokojeencev, bivših članov naše delovne skupnosti, od katerih so se predstavniki podjetja, samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij, dne 16. 12. 1971 poslovili v Laškem. Nekaj povabljenih tovarišev manjka, predvsem zaradi bolezni. V skupini je tudi nekaj strokovnih sodelavcev in predstavnikov družbeno-političnih organizacij iz ZPT.

ČRNA DOLINA

Založba Borec v Ljubljani je konec januarja t. l. izdala novo knjigo Vinka Trinkausa — Črna dolina.

Vinko Trinkaus se je rodil 10. oktobra 1927 v Gabrijelah pri Krmelju. Svojo mladost je preživel v Hrastniku, kjer se je zaposlil tudi njegov oče v rudniku. V letu 1944 je postal borec Cankarjeve brigade.

Pisatelja Vinka Trinkausa vsi zelo dobro poznamo, saj je živel dolga leta v Hrastniku in je bil celo zaposlen pred leti v našem podjetju, na različnih delovnih mestih.

Predvidoma bodo izšle še tri knjige kot nadaljevanje. Sedaj živi Vinko Trinkaus v Ljubljani kot svobodni umetnik. Pred tem pa je bil več let glavni urednik Delavske enotnosti ter novinar. Trinkaus je začel pisati razmeroma zgodaj. Spomnimo se med drugim tudi

dramske uprizoritve igre Zrušek v ljubljanski televiziji. Roman Črna dolina je bil v letu 1970 nagrajen z drugo Kajuhovo nagrado.

V Črni dolini je pisatelj opisal Hrastnik, njegovo bližnjo in daljno okolico pred zadnjo vojno, deloma pa tudi med vojno. Ob priliki je dejal, da je v tej knjigi skušal opisati dogajanja, občutja in dejanja svojih junakov, korenine ljudi, ki so živeli v tej dolini in se borili za svoj obstoj. Torej za vse tisto, kar je bilo, je nastajalo in izginjalo zadnja leta pred drugo svetovno vojno. Zajel je vsa kritična obdobja, kot je na primer gospodarska kriza, gladovna stavka in prvo revolucionarno delavsko gibanje. Delo v tej knjigi se konča v letu 1941, ko so se posamezne osebe, orisale v tej knjigi, opredelile za to ali ono stran. Z romanom Črna dolina Trinkaus nekako nadaljuje v slo-

venski književnosti z opisovanjem rudarskega življenja in rudarskih krajev, ki sta ga že preje opisovala Seliškar in Mrzel.

V drugi knjigi, ki bo sledila Črni dolini, bo knjiga Prvi bataljoni. V njej bo nadaljeval z opisovanjem dogodkov v Hrastniku, ki so zavzele vedno večji razmah. Opisal bo nastanek prvih partizanskih čet in bataljonov, njihove prve akcije, zmage in poraze. Nit dogodkov se bo prepletala, v njih se bo nadaljevala pot junakov, ki jih je opisal že v svojem prvem delu, prišli pa bodo seveda tudi novi.

Tretji del se bo verjetno imenoval Hej brigade. Ta bo govoril o uporu na Štajerskem, prvih brigadah in divizijah v razdobju 1943-1944.

V četrti knjigi pa bo opisal konec zadnje vojne, zmago in osvoboditev.

Trinkausova knjiga se dobi v vseh knjigarnah. Priporočamo, da jo člani naše delovne skupnosti čimprej preberejo ali pa tudi nabavijo.

T. L.

PREVENTIVNO ZDRAVLJENJE

Na podlagi določil posebnega pravilnika, je kadrovski sektor koncem januarja t. l., razpisal možnost prijavljanja članov naše delovne skupnosti za preventivno zdravljenje v letu 1972. Razpisni rok za prijavo traja do 29. februarja 1972. Prijave zbirajo socialne službe vseh treh rudnikov. Prednost imajo tisti člani delovne skupnosti, ki imajo pogoje za zdravljenje pa so doslej morali zdravljenje iz utemeljenih razlogov odklanjati ali pa doslej niso bili upo-

števani. Zdravljenje bo trajalo 18 dni. Podjetje bo sklenilo pogodbe za preventivno zdravljenje v letošnjem letu z naslednjimi zdravilišči: gostišče »Rožič« Bohinj (živčne bolezni in splošna izčrpanost), zdravilišče Čateške Toplice (revmatična obolenja, stanja po težjih poškodbah — zlomih), zdravilišče Rogaška Slatina (obolenja želodca, žolča, jeter, sladkorna bolezen), zdravilišče Slatina Radenci (obolenja srca, ožilja in ledvic), zdravilišče Dobrna (stanja po vnetljivih ginetalnih organov, hormonske disfunkcije) in pogojno še počitniški dom rudar-

jev na Rabu. Podrobno so pogoji opisani v posebni okrožnici.

VAJE Z RESEVALNIMI APARATI

Dne 12. januarja 1972 so imeli slušatelji III. letnika rudarstva Univerze v Ljubljani, praktične vaje z reševalnimi aparati. Te vaje spadajo v njihov učni program. Podrobneje so se seznanili tudi z uporabo izolacijskih reševalnih aparatov. Vaja je potekala v reševalni postaji rudnika Trbovlje. Slušatelje je vodil prof. dr. inž. Rudi Ahčan.

NOVOLETNA OBDARITEV

Trgovsko podjetje Prvi junij je skupno s podjetjem Meso iz Trbovelj, obdarilo 31. decembra 1971, tiste člane naše delovne skupnosti rudnika Trbovlje, ki so bili ta dan na delu. Ti dve podjetji sta obdarili naše sodelavce po končanem delu, z brezplačno dodelitvijo litra vina, cele klobase in kruha. Pri tej akciji je sodelovala tudi delavska godba Trbovlje, na vabilo in stroške teh dveh podjetij. Rudarji trboveljskega rudnika so bili zelo presenečeni nad to potezo trgovskega podjetja Prvi junij ter podjetja Meso, za kar so jim bili zelo hvaležni.

Trgovsko podjetje Prvi junij obdaruje vsako leto nek kolektiv. Tokrat si je izbral jamski obrat rudnika Trbovlje. Takim in podobnim gestam je treba dati vse priznanje.

Posnetek iz prireditve dne 26. 12. 1971 v delavskem domu v Trbovljah, ki je bila namenjena otrokom članov naše delovne organizacije. Prireditve s prihodom dedka Mraza je bila toplo sprejeta. Foto: inž. Bregant Tone

Kaj je toksimanija?

Uživanje tablet se tudi pri nas tako razširja kakor prekomerno pitje alkoholnih pijač.

Po definiciji svetovne zdravstvene organizacije (WHO) je toksimanija stanje občasne ali trajne zastrupitve, ki jo povzroča pogosto jemanje kakega nevarnega ali sintetičnega toksičnega sredstva. Takšnih sredstev je seveda zelo veliko. Ljudje, ki so zapadli toksimaciji, se je bodo lažje obranili, če bodo vedeli, kako učinkuje in kakšne posledice pusti v organizmu. Morda bodo nekateri našli dovolj lastnih moči in se ji uspešno uprli. Znano je, da dokler neke stvari, škodljive za zdravje, dobro ne poznamo, ne najdemo globljšega razloga za obrambo in pravočasno rešitev.

Toksična sredstva porazdelimo takole:

1. Narĳotiki ali mamila. Sem spadajo na primer opij in njegovi derivati (morfin, kodein, heroin, sintetični opijati).
2. Pomirjevala ali sedativi. To so na primer barbiturati, alkohol, razna uspavalna.

3. Poživila ali stimulansi. Sem štejejo amfetamin, revibol, ipd.
4. Analgetiki. Sem štejejo posebno razširjeni plivadon, phenalĳol idr.
5. Halucinogeni. Sem štejejo npr. mescalina, LDS, psilocilin, marihuana.
6. Trankilizatorji. Sem štejejo npr. meprobromat, librium itd.

Človek, ki pogosto ali vsakodnevno jemlje navedena toksična sredstva, zapade sčasoma v stanje, ki ima naslednje značilnosti:

- A. Vedno pogosteje teži za tem, da jemlje večje doze ali številnejše.
- B. V njem se zbudi trajna potreba za sredstvom, ki ga uživa.
- C. Obvlada ga neobvladljiva sla, da bi užival to sredstvo.
- Č. Neprestano in izredno močno si prizadeva, da po vsej sili pride do tega sredstva.
- D. Človek, ki uživa toksično sredstvo, izgubi moč, da bi se sredstvu odrekal.

Zaradi prekomernega uživanja toksičnih sredstev prihaja do kroničnih zastrupitev in s tem v zvezi do propadanja osebnosti, kar se pokaže na primer pri:

- zmanjšanju iniciative (vse bolj nastaja upočasnitev psihomotoričnega tempa, upadanja spontanosti, človek ni več tako vztrajen in podobno);
- zmanjšanju zanimanja;
- porajanju določene togosti v ranzpoloženju (na primer hitra odzivnost se zmanjšuje, prav tako se zmanjšuje učinkovitost čustvenih vzgibov);
- upadanju inteligence.

Taka razgradnja osebnosti toksimana pričā, da je toksiman — bolnik. Znano je, da se pri toksimanih pojavljajo razna psihotična stanja, deliriji, demence. Pojavljajo pa se tudi motnje vegetativnega živčnega sistema ter razne okvare kot akutna in kronična obolenja jeter, ledvic, okvare drugih notranjih organov in anemija.

Dr. N. J. G. (Srečno)

Lastniki vozniških dovoljenj — OPOZORILO!

V Zasavju je registriranih več tisoč voznikov motornih vozil, oziroma občanov, ki imajo vozniška dovoljenja. Gotovo pa vsem posestnikom vozniških dovoljenj ni znano, da je treba imeti vozniško dovoljenje veljavno, kajti v nasprotnem primeru ne morejo upravljati motornih vozil v javnem cestnem prometu.

Pa tudi tisti, ki trenutno nimajo motornega vozila, imajo pa vozniško dovoljenje, morajo le-to imeti veljavno, če ne, se jim po predpisih dovoljenje odvzame.

Do leta 1967 vozniških dovoljenj niso podaljševali, razen v izjemnih primerih. V tem letu pa so podaljševali vsa tista vozniška dovoljenja, katerim je veljavnost že potekla in to za dobo pet let, razen tistim, ki imajo iz zdravstvenih razlogov kakršnokoli omejitve. Prav tako so v letu 1967 zamenjali tudi vsa potrdila o znanju cestno prometnih predpisov ter izdali vozniška dovoljenja za dobo pet let, seveda zopet le tistim, ki niso imeli zdravstvenih omejitev.

Od leta 1967 je preteklo že pet let, iz česar sledi, da bo letos ve-

čini lastnikom vozniških dovoljenj, veljavnost potekla.

Zato lastniki vozniških dovoljenj — pozor!

Preglejte svoje vozniško dovoljenje in ugotovite, če je še veljavno ali ne. Res je, da zakonski predpis dopušča, da se vozniško dovoljenje lahko podaljša v enem letu od zapadlosti, toda na to se ne zanašajte, kajti leto hitro mine, rok podaljšanja pa je zamujen. In posledica? Vozniško dovoljenje se razveljavi, lastnik vozniškega dovoljenja pa mora na novo polagati vozniški izpit, kajti z razveljavitvijo vozniškega dovoljenja je prav tako, kot da ne bi imeli izpita za voznika motornih vozil.

Poleg tega so sedaj tudi zdravniški pogoji strožji kot so bili predlet, da ne omenimo tudi bolj izpopolnjenih zakonov o cestno prometnih predpisih ter strožjih kriterijih pri praktični vožnji.

Zato ponavljamo:

Vsak lastnik vozniškega dovoljenja naj le-tega pregleda in če je že rok potekel, naj takoj stopi do pristojnega upravnega organa občinske skupščine, kjer mu bodo

vozniško dovoljenje podaljšali. Plačati je le stroške v višini 1,00 din, kar predstavlja upravno takso za vlogo.

(Opozorilo je poslal v objavo oddelek za občo upravo in družbene službe občine Hrastnik)

DINARJEVA OBDOBJA

Rred nedavnim je praznoval naš dinar svojo 50-letnico. Po letu 1945 je obnovljeni dinar veljal 17,762 miligramov čistega zlata; dolar pa je bil vreden 50,06 dinarjev. 1. januarja 1952 se je vrednost dinarja spremenila. Od tega dne dalje je veljal 2,9622 miligramov zlata, dolar pa je bil vreden 300 dinarjev. Od 1. decembra 1954 je bil dolar vreden 632 dinarjev, od 1. januarja 1961 dalje 750 dinarjev, 26. julija 1965, ob reformi, smo dobili novi dinar (sto starih). Ta dinar je veljal od tega dne dalje 71,09368 miligramov čistega zlata, dolar pa je bil vreden 12,50 novih dinarjev. Od 23. januarja 1971 se je vrednost dinarja ponovno zmanjšala. Od tega dne dalje je dinar veljal 59,2447256 miligramov zlata, dolar pa je bil vreden 15,00 dinarjev. Koncem leta 1971 pa je dobil dinar novo veljavo in velja sedaj 48,174 miligramov zlata, dolar pa je vreden 17,00 dinarjev.

Proizvodnja premoga v Jugoslaviji

V letu 1971 so premogovniki v Jugoslaviji nakopali naslednje količine vseh vrst premoga:

rudnik	količina-ton
celokupna proizvodnja vseh vrst premoga	30,955.410
od tega: črni premog	755.807
rjavi premog	9,307.008
lignit	20,892.595
<i>Rudniki črnega premoga:</i>	
Raša	422.130
Ibarski rudnici	232.383
Vrška Čuka	53.794
Dobra Sreća	47.113
<i>Rudniki rjavega premoga:</i>	
Srednjobosanski	2,635.080
— Kakanj	1,255.497
— Breza	731.559
— Zenica	563.120
— Abid Lolić-Bila	84.901

Titovi rudnici Banovići	2,131.236
Zasavski premogovniki — Trbovlje	1,830.000
Resavsko-Moravski bazen	627.500
Moravsko-Moravički bazen — Aleksinac	323.820
— Soko	233.180
— Soko	90.630
Senovo	197.000
Kočevje	176.800
Miljevina	205.000
Mostar	155.090
Bogovina	210.120
Kanižarica	139.400
Ugljevik	149.770
Ivangrad	121.653
Laško	101.200
Kamengrad	121.790
Tušnica	60.170
Teslić	40.550
Medjumurski uglj.	12.170
Montana-žalec	23.561
Pregrada	4.200
Jasenovac	12.300
Krapina	3.431
Mesići	15.307

Rudniki lignita:

Titovi rudnici Kreka	5,022.140
Kolubarski bazen	5,868.048
— površinski odkopi	5,585.790
— jama Junkovac	282.258
— sušeni lignit	456.175
Kosovo	3,969.218
Velenje	3,680.000
Kostolac	1,314.648
Pljevlja	358.973
Ivanec	188.956
Lubnica	163.288
Stanari	75.696
Gračanica	72.902
Despotovac	63.290
Štavanj	31.572
Vrbica-Gacko	29.618
Muhadžer Babuš	19.700
Cazin	26.689
Sinj	7.857

(številčni podatki so povzeti po Informacije C, rudarskega instituta Beograd, december 1971)

Prelomnica v delu smučarjev v Hrastniku

Dne 18. januarja 1972 je bil v prostorih TVD Partizan v Hrastniku, občni zbor smučarskega društva-Hrastnik. Glavno poročilo na tem občnem zboru je podal Jože Zorčić, inž. V poročilu je na široko orisal sedanje stanje športne organizacije, s posebnim ozirom na smučanje. Dejal je: »...v modelu življenja človeka vse bolj prevladuje relacija hiša-delovno mesto, vse bolj so očitni problemi zapiranja v ozek potrošniški krog, gledanje televizije, pasivni počitek in igre ter zabave, kjer ni dihalnih obremenitev (kino, šah, karte itd.). Sodobne znanstvene raziskave dokazujejo, da je telesno gibanje osnovna or-

ganska potreba človeka v vseh dobah njegovega življenja...«.

Društvo se je v preteklem obdobju usmerjalo predvsem na popularizacijo zimskega športa, še posebej smučanja. Breme vsega dela je slonelo na nekaj ljudeh, zato je toliko več bremen padlo na nekatero posameznike.

Poročilo je podal tudi tehnični vodja oziroma njegov namestnik tovariš Boris Žlindra. Poročala pa sta še blagajnik in gospodar. Med nalogami, ki so jih sprejeli so predvsem koordinacija smučarskega društva s šolami, sindikati, planinskimi društvom, brogarskim društvom in drugimi organizacijami.

Predvsem brodarji kažejo veliko zanimanje za delo s smučarskim društvom. Sklenili so, da bodo organizirali smučarski tečaj na Kalu za hrastniške otroke, na katerem pa bodo sodelovali tudi otroci iz Petrinja. Med osnovnimi nalogami društva je najti teren za smuko in ta teren tudi opremiti z žičnico in vlečnico ter urediti smučarski center, dobiti prostor-pisarno, nabaviti kuli vlečnico, pridobiti nove člane, izdelati tekmovalni program, porazdeliti naloge, skrbeti za množičnost in vrhunske dosežke, za rekreativno dejavnost ter za predavanja, tečaje in tekmovanja.

Izvolili so nov upravni odbor, tehnični odbor ter nadzorni odbor.

Skupina upokojencev v gostišču Hum v Laškem, dne 16. 12. 1971.

STROKOVNO POSVETOVANJE

Strokovna podružnica ZRGMIT pri ZPT je v petek, 21. januarja 1972 ob 16.30 uri organizirala v sejni sobi UZP v Trbovljah, strokovno predavanje na temo: Rusko samohodno podporje KTU za premoške sloje večjih debelin. Predavala sta tovariša Jože Herman, dipl. inž. rud. in Ivan Berger, dipl. inž. rud. Ta dva sta se udeležila strokovnega izpopolnjevanja v preteklem letu na enem izmed premogovnikov v Sovjetski Zvezi.

Rudar starta na prvo mesto

Po kratkotrajnem počitku so pričeli nogometaši trboveljskega Rudarja s pripravami za spomladanski del prvenstva v SNL. Po prvih treningih, ki so bili še v dvorani, smo obiskali tabor trboveljskih nogometašev oziroma njihovega trenerja Leopolda Opresnika. V razgovoru smo zvedeli za priprave, načrte, želje in težave, ki se porajajo pred spomladanskim startom v slovenski nogometni ligi.

»V nadaljevanju prvenstva v SNL imamo na voljo le 18 igralcev, medtem ko smo v jesenskem delu imeli 20 nogometašev. Kandidati za prvo moštvo so: Repar, Šeško, Dragar, Novak, Butkovec, Petrušič, Čop, Krasnik, Izlakar, Kravogel R., Ocvirk, Grešak, Gorišek, Forte, Drnovšek, Baš, Rak in Škof. Na lastno željo smo dali izpisnico Tržanu, ki se je zaradi družinskih razmer vrnil k matičnemu klubu v Hrastnik. Ekipi Cementa pa smo odstopili perspektivnega Žaubija.

S prihodom vratarja Šeška iz JLA, smo rešili pereč problem rezervnega vratarja, Škofca pa bomo po vsej verjetnosti s pridom uporabili v napadu«, nam je pripovedoval trener Leopold Opresnik.

Z rednimi treningi v dvoranah in to štirikrat tedensko, so igralci

Rudarja pričeli zgoraj. Ti treningi so bili v glavnem priprava »omehanega« telesa na športno življenje po enomesečnem počitku. Bilo je predvsem precej gimnastike in dela z žogo.

»Po 25. januarju pa smo pričeli z rednimi treningi na prostem. Treninge imamo štirikrat tedensko. Najprej je bil dan poudarek vzdržljivosti, nagajala nam je le precej debela snežna odeja. Kondicijske treninge smo imeli do 15. februarja.

Ko smo začeli s treningi, so se pokazale tudi prve težave. Naši igralci imajo triizmensko delo tako, da je nemogoče misliti na kakršnekoli dopoldanske treninge. Druga težava pa je v tem, da so v moštvu trije igralci, ki obiskujejo večerne šole in so se skupnim pripravam priključili šele ob koncu januarja. Navzlic vsem težavam pa je bilo na treningu povprečno 12 igralcev, kar je glede na težave, ki smo jih imeli, zadovoljivo«, meni Leopold Opresnik.

Rudar je navezal stike s klubi iz Gonic in Primorske z željo, da bi tam odigral nekaj prijateljskih srečanj. Toda, ker so tam trenirali slovenski prvotigaši, se jim te želje niso uresničile. Pač pa so se dogovorili z Rudarjem iz Labina

za prijateljsko srečanje, igrali pa bodo še z ljubljanskim Mercatorjem, kakor tudi s Cementom, Hrastnikom in Litiho.

»Pričakujem in menim, da imamo še realne možnosti, navzlic vsem težavam, za osvojitve 1. mesta v SNL, pod pogojem, da bodo igralci vsaj tako vestno in disciplinirano obiskovali treninge kot so jih doslej. V jesenskem delu smo napravili le en »kiks«. Če bi Ilinijo premagali doma, bi imeli 17 točk, Ilirijani pa 16. V spomladanskem delu prvenstva moramo osvojiti na domačem igrišču vse točke.

Če bomo v drugem delu prvenstva osvojili 17, bi imeli ob koncu prvenstva 32 točk. To pa bi verjetno zadostovalo za osvojitve 1. mesta. Od šestih tekem, kolikor jih igramo zunaj, bi morali osvojiti vsaj 7. Priznam pa, da so možna tudi presenečenja«, je na vprašanje, kaj pričakuje v tem delu prvenstva od svojega moštva, odgovoril trener Rudarja in član naše delovne skupnosti Leopold Opresnik.

Uresničitev njegove napovedi, bi bilo največje darilo športu, s bomo prav letos slavili v Trbovljah 50-letnico nogometne dejavnosti.

Janko Savšek

KADROVSKE VESTI

V času od 1. decembra 1971 do 31. januarja 1972 ima kadrovske sektor ZPT evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

DELOVNA ENOTA RUDNIK HRASTNIK

December 1971 — sprejeti:

Hribar Ernest — vozač, Novak Marjan — vozač, Kunšek Milan — vozač, Povodnik Anton — vozač;

Januar 1972 — sprejeti:

Dečman Miran — vozač, Borošak Martin — učni kopač, Dobošič Ivan — vozač, Kalkuža Vinko — vozač;

December 1971 — odšli:

Knez Alojz III, vozač — samovoljno prenehanje; Borošak Martin, vozač — samovoljno prenehanje; Kolar Hedvika, uslužbenka — upokojena;

Januar 1972 — odšli:

Lesjak Anton, kopač — upokojen; Teršek Marija, zunanja delav-

ka potek pogodbe za določen čas; Popelar Angela, pom. kuharica — potek pogodbe za določen čas;

DELOVNA ENOTA RUDNIK TRBOVLJE

December 1971 — sprejeti:

Koželj Ivan — kopač, Zalar Boris — opek. delavec, Eržen Metka — stenodaktilograf, Kmetič Drago — opek. delavec, Zupan Ivan — avtomehanik;

Januar 1972 — sprejeti:

Serša Anton II-vozač, Smuk Željko — vozač, Žagar Franc — zun. delavec, Toplak Danijel — zun. delavec, Žnideršič Alojz — vozač;

December 1971 — odšli:

Češko Rudolf, kopač — upokojen; Bobek Franc, kopač — v zapor; Renko Leopold, kurjač — konec sezone; Tancer Ana, opek. delavka — konec sezone; Flis Adolf, opek. delavec — konec sezone; Drnovšek Franc, opek. delavec — konec sezone; Oblak Justa, opek. delavka — konec sezone; Kmetič Drago, opek. delavec — konec sezo-

ne; Zupančič Janko, opek. delavec-konec sezone; Rama Ana, opek. delavka — konec sezone; Grgič Drago, kopač — samovoljna prekinitve; Cerne Silvester, kopač — sporazumna prekinitve; Medved Heda, opek. delavka — konec sezone; Stanišič Slavko, opek. delavec — disciplinski odpust; Babič Zaim, vozač — samovoljna prekinitve; Balagič Zofija, opek. delavka — konec sezone; Ribič Fatima, opek. delavka — konec sezone; Ramšak Ivan, kopač-upokojen; Zupanc Jože, mehanikar — konec sezone; Janžekovič Ivan, kopač — samovoljna prekinitve; Erjavec Franc I, kopač — upokojen;

Januar 1972 — odšli:

Hauptman Viktor, kovač — upokojen; Lubi Željko, kovač — upokojen; Dolar Ljudmila, kuharica — upokojena; Užmah Vid II, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Pišler Ludvik, zun. delavec — sporazumna prekinitve; Vidmar Kristina, opek. delavka — sporazumna prekinitve; Žuraj Martin, učni kopač — sporazumna prekinitve;

DELOVNA ENOTA
RUDNIK ZAGORJE

December 1971 — sprejeti:

Mujič Razim — vozač, Čvan Franc — vozač, Jazbinšek Mihael — kopač, Roglič Matjaž — vozač;

Januar 1972 — sprejeti:
— — —

December 1971 — odšli:

Kotar Lado, sedlar — umrl; Pavšek Jože, vozač — v JLA;

Januar 1972 — odšli:

Krnzarič Marko, električar — sporazumna prekinitiv; Močič Nesib, vozač — samovoljna prekinitiv; Prašnikar Leopold, sklad. delavec — umrl; Klančičar Ivan, ključavničar — v zapor;

DELOVNA ENOTA
SEPARACIJE

December 1971 — sprejeti:

Bregar Dušan — zun. delavec, Štepič Franc — ključavničar;

Januar 1972 — sprejeti:

Pance Franc — zun. delavec, Oplotnik Albert — zun. delavec, Kranjc Anton — zavirač, Brlogar Roman — pralec vozičkov;

December 1971 — odšli:

Kovač Maks, tirničar — upokojen; Počeha Jože, električar — inv. upokojen;

Januar 1972 — odšli:

Selevšek Ludvik, signalist — upokojen; Kovač Franc, upravlj. rud. strojev — upokojen; Moškon Marija, delavka — upokojena; Nišič Enes, pom. delavec — samovoljna prekinitiv; Divjak Jože, zun. delavec — v zapor;

DELOVNA ENOTA OBRAT ZA
SPECIALNA RUDARSKA
DELA

December 1971 — sprejeti:

Oplotnik Rado — kopač, Tadič Anton — vozač, Đorđević Dragiša — vozač, Zukič Arif — učni kopač, Milatinović Ratko — učni kopač, Čarapič Ostojja — vozač;

Januar 1972 — sprejeti:

Kulterer Jožica — kuharica, Radjoković Ljubiša — učni kopač, Omerović Besim — učni kopač, Mrak Anton — elektrotehnik, Tomič Miodrag — strojnik, Kikič Jovan — vozač, Leskovšek Rudi — strojnik, Pogačar Peter — ključavničar;

December 1971 — odšli:

Bočko Jože, kopač — upokojen; Huskič Salih, učni kopač — sporazumna prekinitiv; Topčagić Velada, učni kopač — samovoljna prekinitiv; Radulović Milojko, vozač — samovoljna prekinitiv; Smajlovič Avdija, vozač — v JLA;

Januar 1972 — odšli:

Tomšič Konrad, kopač — upokojen; Radenkovič Branimir, kopač — samovoljna prekinitiv; Tomič Miodrag, strojnik — samovoljna prekinitiv;

DELOVNA ENOTA
SKUPNIH SLUŽB

December 1971 sprejeti:

Žuža Teodor — dipl. inž. kem. (UZP); Kovač Viktorija — steno-daktilograf (UZP);

Januar 1972 — sprejeti:

Udovc Zdenka — ekonomist (UZP); Gašparut Drago — ekonomist (UZP); Kralj Ivan — električar (ESO); Gorenc Franc — del. str. stroke (ESO); Pšunder Roman — električar (ESO);

December 1971 — odšli:

Dovnik Ela, uslužbenka — sporazumna prekinitiv (UZP); Sodec Martin, ključavničar — v JLA (ESO); Forte Lado, električar — v JLA (ESO); Kobilšek Viktor, lesni delavec — inv. upokojen (nab. oddelek); Prosenc Miloš, predavatelj — sporazumna prekinitiv (RŠC); inž. Kovač Pavel, vodja RŠC — sporazumna prekinitiv (RŠC);

Januar 1972 — odšli:

Žuraj Ivan, lesni delavec — inv. upokojen (nab. oddelek); Oceppek Lado, sklad. delavec — inv. upokojen (nab. oddelek).

Vlado Sihur

Rešitev novoletne križanke

VODORAVNO:

Sallaumines
Vrnjačka Banja
metanol, aga
črm, Lovre
Slabinac, inercija
smerokaz, ru, mat
odorans, Ig, Irtiš
v, Niko, Salzgitter
azil, vdrtna, Aka
CIA, Sorbona, MC, z
Ilka, loj, AK, Kairo
JJ, Nieta, valjar
aspekt, penuria
kartografija, SS
Aero, vam želijo ZPT
Nalis, da, zanat, RA
Aladin, N, Naser
PM, Ei, pouk, vime
Lee, samoreševalec
O, N, tnala, ero, VM
terastih, sel, aba
Ot, Athabaska, As

NAVPIČNO:

S, ovacija, Ana, loto
LSD, Ziljske Alpe, et
amoniak, parlament
beril, aneroid, R
VM, Irak, S, ikt, siesta
srečno Novo leto v., niansa
antraks, drot, gad, Matt
Ljamca, Srbje, rman, olih
lan, zlato, paž, Praha
Ačoli, glina, Eefez, OE, B
uklon, znak, Nila, ušesa
Ma, veriga, Vujin, Keres

Ibarruri, Karajan, volk
nagec, TT, Mali, otava, A
ena, imitacija, z, Silva
SJ, jašek, RA, sprememba
A, at, razor, stavec, as

RAZGOVORI O CENAH
PREMOGA

Dne 12. januarja 1972 je bila na upravi ZPT v Trbovljah seja oziroma sestanek predstavnikov poslovnega združenja energetike SRS, termoelektrarne Trbovlje, občinske skupščine Trbovlje in ZPT. Udeležili so se ga Ciril Prohinar, dipl. inž. rud., direktor PZ energetike, trar Tone Kočar, direktor termoelektrarne, Jože Laznik, predsednik občinske skupščine Trbovlje ter Albert Ivančič, dipl. inž. rud., glavni direktor ZPT. Sestanku je prisostvoval tudi Karel Forte, republiški poslanec.

Sestanek je sodil v okviru stalnega prizadevanja vodstva podjetja, da doseže s termoelektrarno Trbovlje in toplarno Ljubljana, sporazum o novih cenah dobavljeni premog. Sicer pa je vodstvo ZPT že pred tem in po tem sestanku imelo številne dvostranske sestanke in razgovore s predstavniki TET, deloma pa tudi s članom izvršnega sveta inž. Ivanom Zupanom, poslovnim združenjem energetike SRS, rudnikom Velenje in termoelektrarno Šoštanj.

1972 POKAZALCI		PROSTOST	PADAR	FRANCOŠKI PISATELJ	4. IN 25. ČRKA	ŽLAHTNI PLIN	REKA V ROMUNIJ	TANKA VRVICA SLAPOVI V ZDA	FRANCOŠKO TU JE	NARODNI ANSAMBL SREDIŠČE VRTERJA	STARA LJUBLJANA	GORSKA DOLINA V JULIJSKIH	KISIK
DIREKTOR TOSAME	MAJHEN KONJ				ČESKI DEC. ŠIK CEPLJENJE					TRGOVSKI POTNIK NAJEMNIK			BOGINJA JEŽE
FANTIN							STAR AVST. DENAR ENOTA KAT. PACITATIVNOSTI						
NEOKRE- TEN						POLJSKA PTICA BELGIJA					NAPLAČILO 1000 m		
STRUPENA KAČA RUSKI PLES		ZOBOZDR. 4. ČRKA 19. ČRKA							SVETILNIK IVAN KOSIRNIK PREDLOG		OBNOV- LJENA	POGAN	ŽLAHTNI PLIN
DALMAT. VZKLIK MAHKOTA		SUŽABNIK FIGURA PRI ČETVORKI				ZADRŽAN LJUDEVIT							
		ČARPEJ IZ 1001 NOČI AKADEM. PLES. SKUPINA							PLES V KOLU OSNOVA, PODLAGA				
				ANI JERMAN RAZTEŽAL- NIK			BOZDNA RASTLINA GEOM. TELO			MARINKA OSOLIN TKALKA DORA		75. ČRKA OLGA ČERAR	
HARIJA Z MRTVIM JEZUSOM POTESI: PETER						KRAJ PRI DOMŽALAH 2. ČRKA							ARABSKI RASTLINSKI OKRASEK
JUG ZADNJI DAN V LETU		TEKHOVAL. SANI NAUKO NRAVNOSTI							NAJBOLJŠA OCENA NIKALNICA				
POTOMEC				STUPICA JOŽE GLAVNI ŠTEVNIK		RUDNINA ŽIVEGA SREBRA							POLMER
ITALIJA HOHERJEVA PESNITEV		POLJSKI PRIDELEK IVAN REPOVŽ				SOTESKA PLANINA V SAV. ALPAM							AVSTRILA KISIK
					FILM. IGR. WEST TUJE M. IME				TONI LAZNIK		NAR. OSV. BORBA SPORTNI REKVIZIT		
VRVEŽ						DUŠIK KLIC V SILI		LESSJAK (NAROVER)					ŠPANIJA POŠKODBA
6. ČRKA		ČLANICA MAROPERE ZELEN V POSČAVI					JEZERO NA FINSKEM	ZAHOD VRSTA POHARANČ		10. ČRKA		RISTIČ STANKA NAGRADA PRI TEKMAH	
KLIC NA POMOČ				Ž. IME GRADB. MATERIAL						SPAČEK GOSTA TKANINA			
DUHDVNIŠ OBLEKA					Ž. IME KRATKA KOMEDIJA				SVETA PODOBA PREVOZNO SREDSTVO				
GRŠKI PIŠEC BASNI LIVADA, PAŠNIK				RUŠKO Ž. OBLAČILO VEZNIK							KARLOVAC TUJE M. IME		
NASELJE PRI DOMŽALAH	KISIK	ANGLŠKI PEVEC TOM				MARLJIVA ŽUZELKA SARAJEVO		10. ČRKA SEVER	KEM. TDV. V LJUBLJANI 15. ČRKA				
				SESTAVILA M. JUVAN	TEMPO		GLASB. ZNAKI						

Humor in anekdote

Francelj je dejal: »Včeraj sem bil s svojo ženo v kinu in veš kdo je sedel pred menoj? Moja prijateljica.«

»To ni nič«, je dejal Oto, »pred kratkim sem bil s svojo prijateljico v kinu in veš kdo je sedel pred mano?« ...

Petje se je odpravljalo k zdravniku, dr. Janezu Jenšterlu seveda. Predno je bil na vrsti, je stopil še na potrebo. Pri oblačenju pa se mu je zgodila nerodnost. Hlačne gumbe je spel s srajco, zato se ni mogel izravnati, ostal je sklonjen.

»Kaj ti je Petja?« »Gospod doktor, revmatizem me grabi, ves sem

puklast. Dajte mi nekaj.« »Moram pogledat. Odpni spodnji gumb!« Takoj je odleglo. »Malo bolje je že guspud doktor.« »No, pa odpni še enega.« »Zdaj je pa že precej boljše.« »Odpni še zgornji gumb!« »Oh, guspud doktor, zdaj mi je pa čisto odleglo.« In se je zravnil.

»Petja zdrav ste, nobenega revmatizma nimate več!« Na ostale bolezni je Petja pozabil.

Da je ženski spol enakovreden moškemu, vemo že dolgo. Kar spomnim se tistega pogovora med mužem in ženo, ko sta spravljala deputantni premog v baroko in je morala žena nositi koš. Bil ji je

pretežak, pa je jamrala. »Tiho bodi«, ji je dejal mož, »ali ne veš, da mora gverkovska kobila ravno toliko peljati kot konj?«

Ludwig van Beethoven in Goethe sta se srečala v Karlovih Varih. Ko sta se spoprijateljila, sta se rada vozila s kočijo na dolge sprehode. Mimoidoči so se nenehno ustavljali in ju pozdravljali.

»Zoprno je biti tako slaven,« je rekel Goethe, »vsi me pozdravljajo.« »Ne vznemirjajte se,« je pripomnil Beethoven, »morda pozdravljajo mene.«

Ameriški filmski igralec Humphrey Bogart je rekel:

»Ženski ne smeš nikoli ugovarjati. Samo počakaj in bo to sama storila.«

Simon Bolivar, znameniti revolucionar iz Južne Amerike, je nameraval prenočiti v majhnem mestecu v Peruju. Njegov pridobernik je poslal lastniku tamkajšnjega hotela pismeno obvestilo, v katerem je zahteval, naj pripravijo »posebno sobo, najboljšo hrano itd. itd.« Ko so po prihodu peljali Bolivarja v najboljšo sobo hotela, je v sednji sobi zagledal tri lepoticke. »Kdo so pa te mlade dame?« je zanimalo Bolivarja. »To so pa tri itd.« se je nasmehnil hotelir.

Neka obiskovalka je Churchillu nekoč navdušeno dejala:

»Gotovo občutite nekaj izrednega ob misli, kako silovito se prerivajo ljudje, da bi slišali vaš govor!« »Seveda je to zelo laskavo,« je priznal državnik, »ne smete pa pozabiti, da bi bila gneča trikrat večja, če bi me obešali!«

Na pročelju zgradbe nove obratne čakalnice na rudniku Trbovlje, so hkrati z uradno otvoritvijo teh prostorov, odkrili 5. decembra 1971 novo spominsko ploščo v spomin padlim trboveljskim rudarjem v NOB za svobodo 1941-1945. Na tej plošči so napisana imena 164 rudarjev iz Zahodnega in Vzhodnega revirja, ki sta bila pred leti združena v eno enoto — rudnik Trbovlje

Foto: inž. Bregant Tone

Glasilo »SREČNO« izdaja
podjetje Zasavski premogovniki —
Trbovlje, Trg revolucije 12.

Izhaja vsaka dva meseca

Glasilo ureja uredniški odbor:
Babič Rado, Kohn Emil, dipl. inž.
rud., Kovač Vilko, Kralj Martin,
Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž.
rud., Prosenč Anton, Savšek Janko.

Tehnični urednik:
Lenarčič Tine

Odgovorni urednik:
Kohn Emil, dipl. inž. rud.

Tiska: Papirkonfekcija, obrat Valva-
sorjeva tiskarna, Krško
Naklada 3000 Izvodov.